Boileau and Narcejac

El beszélő kő

Pierre Boileau
Thomas Narcejac

ELBESZÉLÉSEK

Gyüjtemény

Boileau-Narcejac név két francia írót takar: Pierre Boileau (1906-1989) és Thomas Narcejac (1908-1998). Pályafutásukat külön kezdték. Boileaunak már 1934-től jelentek meg bűnügyi regényei. Narcejacnak (igazi nevén: Pierre Ayraud) 1945-ben jelent meg az első bűnügyi regénye. Ráadásul mindketten már külön is sikeres, befutott írók voltak. A rangos Prix du Roman d'Aventures díjat a legjobb detektívregény kategóriában Boileau a Le Repos de Bacchus c. regényéért már megkapta 1938-ban, majd Narcejac is megkapta ugyanezt a díjat a La Mort est du Voyagec. regényéért 1948-ban. Boileau ekkor elment a Narcejac tiszteletére rendezett vacsorára. Itt heves eszmecserébe bonyolódtak. Innen datálható együttműködésük, ami a korábbi sikereiket is jóval felülmúlta.

Tartalom:

1. **Skizofrénia**, Rakéta Regényújság, 1989/43 (*Lavarenne professzor*)
2. **Üldözési mánia**, Rakéta Regényújság, 1990/2. (*Lavarenne professzor*)
3. **Neurózis**, Új Szó – Vasárnap [Szlov], 1995/41. sz. (*Lavarenne professzor*)
3./a **Morgel úr esete**, Új Szó – Vasárnap [Szlov], 1987/2. (*Lavarenne professzor*)
4. **A visszatérés**, Galaktika 44 (1982)
5. **A három gyanúsított**, Rakéta Regényújság, 1989/6. (*Merlin főfelügyelő*)
6a. **Beethoven mellszobra**, Rakéta Regényújság, 1984/36
(6b. Beethoven mellszobra, IPM, 1989/9,.. Jancsó Júlia
8. **A néhai gróf**, Rakéta Regényújság, 1989/14. (*Merlin főfelügyelő*)
9. **Hidegháború**, Rakéta Regényújság, 1988/49.
10. **A fojtogató**, IPM, 1977/1.
11. **Gyilkosság a siklón**, Rakéta Regényújság, 1988/46. (*Merlin főfelügyelő*)
12. **Jó módszerek cseréje**, Rakéta Regényújság, 1990/12.
13. **Gengszter, aki hitt a mikulásban**, Ország-Világ, 1972/20.
14. **Hátbadöfés**, Ország-Világ, 1972/5.
15. **Csere**, Izraeli Képeslap [Izr], 317. sz.

Skizofrénia

Megjelent:
Rakéta Regényújság
1989/43 számában

Lavarenne professzor esetei

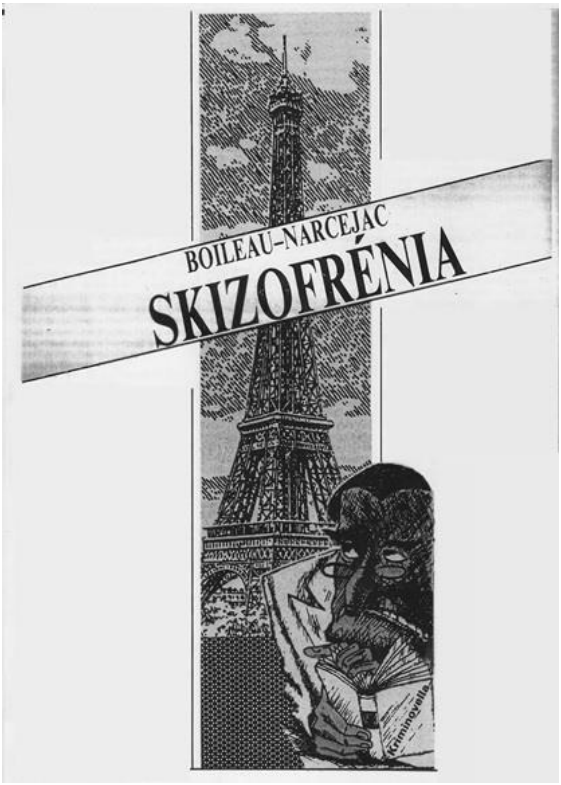

Lavarenne professzor felmérte a rendelőjébe lépő fiatal nőt… inkább csinos… huszonöt és harminc között lehet… elég jól öltözik, de készruhába… társadalmi helyzete meghatározhatatlan, feltehetőleg szegény… nagyon félénk, nagyon gátlásos… nem maga miatt jött, mert akkor megkérte volna valamelyik nőrokonát, hogy kísérje el legalább a váróig.

– Üljön le.

A professzor felvett egy rovatokra osztott kartont. Kliense félszegen ült, összeszorított térddel, a karosszék legszélén, közvetlenül az íróasztal mellett. „Már most kerüli, hogy rám kelljen néznie – gondolta Lavarenne. – Valami súlyos dolgot kell meggyónnia.”

– Férjezett?

– Igen… Madame Juliette Maret vagyok.

– Lakcím?

– Doktor úr, a férjem miatt… A férjem őrült!

Kesztyűs kézzel görcsösen markolászta a táskáját, és reménytelen arckifejezéssel ingatta a fejét.

– Megőrült… Nem élhetünk így tovább.

– No de, asszonyom… Nyugodjon meg… Lazítson… A kérdéseimre feleljen… Lakcím?

– Cardinet utca 92.

– Foglalkozás?

– A férjem egy bankban dolgozik. Nincs valami magas poszton, de nyugodtan élhetnénk, ha…

– Ej, ej… Szedje össze magát… Hány éves a férje?

– Harmincnégy.

– És ön?

– Huszonnyolc. Négy éve vagyunk házasok. Gyerekünk nincs. Tudom, mire gondol most, doktor úr… Nem, nagyon is jól kijövünk egymással. Sohasem beszélünk emelt hangon. Mindent megteszek, ami tőlem telik, hogy boldoggá tegyem. Megérdemli.

– Amikor hozzáment – fogalmazzunk így – normálisnak látta a férjét?

– Tökéletesen normálisnak. Talán néha egy kicsit zárkózott, egy kicsit komor volt. De meg kell mondjam magának, doktor úr, hogy a férjemnek nehéz fiatalsága volt. Alig töltötte be a tizenötödik évét, amikor a szülei meghaltak autóbalesetben. Egyes egyedül kellett boldogulnia. Szeretett volna továbbtanulni. Nagyon tehetségesnek tartották. De attól fogva rákényszerült, hogy maga keresse a kenyerét.

– Senki sem tudta volna segíteni!

– Senki. Noha apai ágon van egy nagybátyja. De a két fivér haragban volt. No meg Charles nagyon büszke.

– Ha lett volna rá módja, milyen hivatást választott volna?

– Az oktatást. Imádja a történelmet. Vannak férfiak, akik otthon, ha csak egy szabad percük van, barkácsolnak. Ő soha. Ő képtelen egy szöget beverni. Egyfolytában csak olvas. Mindent tud. Kis híján nyert harmincezer frankot a rádióban… Tudja, egy olyan játékban, ahol kérdésekre kell válaszolni… Azt kérdezték tőle…

– Nem fontos. Inkább arra lennék kíváncsi, mi volt az ok, ami arra késztette, hogy jelentkezzen a vetélkedőre.

– Az ok?… De hiszen…

– Az, hogy pénzt keressen, vagy a műveltségét akarta bizonyítani? Leegyszerűsítem a dolgot, de érti, hogy mit akarok mondani.

– Talán mindkettő, doktor úr. Hiszen harmincezer frank tekintélyes összeg.

– Mikor észlelte az első nyugtalanító jeleket?

– Körülbelül egy fél évvel ezelőtt… Igen, néhány nappal a rádióbeli bukása után.

– Ó, ez érdekes. Folytassa csak.

– Reggelente magában beszélt borotválkozás közben. Kihallgattam. Valakihez beszélt, de nem tudtam rájönni, kihez…

– A tükörképéhez talán.

– Ó, nem! Úgy beszélt, mintha valaki lett volna a helyiségben. Dühöngött. Máskor meg azon kaptam, hogy a fürdőköpenyébe burkolózik és a kövezeten térdepel. A mellét verte. Azután felemelkedett, kinyújtotta a jobb kezét, és azt mondta: „Megesküszöm rá."

– Ezekkel a szavakkal?

– Igen. Gondolhatja, mennyire nyugtalan voltam.

– És gyakran volt hasonló… rohama?

– Bizony, folyamatosan, doktor úr… No nem mindennap, ez túlzás. De hetente egyszer-kétszer. Reggelenként, mindig csak reggel. Olyankor, amikor öltözködik, és azt hiszi, egyedül van. Néha a köntösét tekeri magára, az ujjába bele se bújik, vagy egy terítőt, és szónokol, szónokol, mondhatni prédikál… De mivel nagyon gyorsan és halkan beszél, nem tudom, mit mond.

– De csak olyankor beszél, ha valamilyen lepelbe burkolózik?

– Igen.

– Különös. És a rohamok múltán?

– Teljesen normális.

– A bankban?

– Sohasem panaszkodnak rá. Szemmel tartom, tudja. Nos, soha nincs máskor rohama, csak felkeléskor.

– Körülbelül mennyi ideig?

– Ó, három-négy percig. És mindig ugyanúgy ér véget. Charles felragadja az első keze ügyébe eső tárgyat, tegnapelőtt például a fogkeféjét, és hatalmasakat sújt a levegőbe.

– Várjon csak, ezt feljegyzem. Ez rendkívül fontos!… És azután?

– Azután kimerül. Megiszik egy pohár vizet, és vége.

– Próbált már közbelépni, megszólítani, megérinteni?

– Nem, soha… Túlságosan félek.

– Mitől tart?

– Talán meg is ütne. Rettenetesnek látszik azokban a percekben.

– Hogy érti azt, hogy rettenetesnek?… Gonosznak?… Kegyetlennek?

– Nem. Nem tudnám pontosan megmagyarázni… Inkább felindultnak. Egyszóval őrült, mit mondjak mást!

És Juliette Maret zokogásban tört ki. A professzornak soha életében nem meséltek még ennél különösebb történetet. Hagyta, hogy a fiatalasszony összeszedje a gondolatait.

– Lássuk csak, asszonyom – mondta – …mit tehetek önért? Bizonyos vagyok benne hogy pontosan számolt be arról, amit tapasztalt. De a legjobb tanúvallomások sem érnek fel a közvetlen megfigyeléssel.

– Jöjjön el hozzánk… Szépen kérem, doktor úr. Ez az egyetlen módja. Sokáig töprengtem, mielőtt elszántam magam erre a lépésre. El kell jönnie. Van egy vendégszobánk, ahová Charles soha be nem teszi a lábát. A vendégszoba és a fürdőszoba között ajtó van, de mindig kulcsra zárva, fölötte

egy kis ablakon keresztül mindent látni lehet, ami a fürdőben történik. Ha úgy gondolja, doktor úr, hívjon fel telefonon egyik reggel… Olyan közel lakunk… Mindent jól látna és hallana… Tennünk kell valamit, doktor úr! Olyan szörnyű így!

Lavarenne professzor lábujjhegyen követte Juliette Maret-t, aki a vendégszoba felé vezette. Az asszony egy zsámolyt helyezett a felső ablak alá, Lavarenne két lépéssel fent volt. Dühös volt magára, de a kíváncsisága felülkerekedett rossz érzésén. Csak arra várt, hogy Juliette óvatosan becsukja az ajtót. Aztán elkezdett leselkedni.

Charles Maret mozdulatlanul állt a fürdőszoba kellős közepén. Egy kiszolgált fürdőköpenyt terített magára, és mélységesen elgondolkozott. Alacsony, vézna kis ember volt, zöldes arcszínű, ritkás hajú. Kezét háta mögé téve egyetlen pontra meredt a mosdó és a törülközőtartó között. Lavarenne megfeledkezett az aggályairól. Minden fontos részletet feljegyzett: a kissé elálló füleket, a puhány állat, az ajkak ideges rángását, a mélyen ülő és lázasan csillogó szemet… Maret felsóhajtott, és gyorsan néhány szót mondott. Lavarenne hátrahőkölt. Nem volt benne biztos hogy jól hallotta… III. Henrik[1]… Igen, Maret kétségtelenül azt mondta: III. Henrik… Még hozzátett valamit, ami követhetetlen volt. A professzor visszafojtotta a lélegzetét.

– Meg fogom menteni őket – mondta Maret. – Ez az Úr akarata!… De az a tengernyi vér… az a vér!

Kezét összekulcsolta, lehunyta a szemét. „Misztikus téboly” – gondolta Lavarenne. Charles Maret körültekintett,

[1] Franciaország uralkodója 1574 és 1589 között

megérintette inggallérját, észrevette a ruhát, amelyet magára terített, és úgy tűnt, zavarba jön. Valami gyanakvásfélével lerántotta magáról a köpenyt, egy sarokba dobta, majd gondterhelten felöltözött. Benedvesített egy mosdókesztyűt, letörölte vele az arcát, és egy másodpercig vizsgálgatta a tükörben. Végül aztán kiment. I.avarenne óvatosan lemászott a magaslesről. Vagy tíz perccel később Juliette érte jött, hogy kiszabadítsa.

– Nos? – tört ki.

– Elment már? – kérdezte Lavarenne.

– Igen. Vidámnak látszott.

– Különös – mondta a professzor. – Az ön férje minden kételyt kizáróan egy történelmi személyiséggel azonosul, s méghozzá nagy valószínűséggel egy nővel. De kivel? Véleményem szerint ez a nő feltehetően minden rohamnál más és más. Ha felismernénk az egyik eset modelljét, akkor már könnyű lenne elemezni azt a megszállottságot, amelyben Maret úr szenved.

– Súlyos az eset?

– Nem tudom. A férje viselkedésének egészen furcsa sajátságai vannak… Természetesen most még nem bocsátkozhatom részletekbe, de nagyon különös eset… – nagyon különös. Eljöhetnék máskor is?

Ez alkalommal Charles Maret az ujjánál fogva ragadta meg a ruhát, mint egy petyhüdt és élettelen testet. Jobb kezében kést tartott. Szemét az ég felé emelte, és azt mormolta:

– Így kell lennie, Uram. Így kell lenni… Ez egy gazember.

A kést belevágta a köpenybe, és egy hirtelen mozdulattal végighasította a szövetet. Néhány másodperc sem telt bele, s

a kettévágott ruha cafatokra szakadt, melyeket Maret a sarokba dobott.

– Most hát csupasz vagyok – mondta. – Szabad vagyok!

Hosszú elmélkedésbe mélyedt, amit rövid monológok szakítottak meg. Majd keserű kacajra fakadt: – „Színpadi kacaj” – gondolta Lavarenne.

– A nantes-i ediktum[2] – szólalt meg Maret – már több a soknál… Nem a király fog hadat üzenni a pápának… Soha!

Egyszer csak magánkívül rávetette magát a fürdőlepedőre, amely a fogason lógott, és háromszor is beleszúrt a késével. Majd megkönnyebbülten letette a fegyvert egy kis asztalkára, és megivott egy nagy pohár vizet. Bebújt a zakójába, és ismét szorgos kistisztviselővé vált. Kefével megtisztogatta a körmét, végigtapogatta összes zsebét, hogy megbizonyosodjon, nála van-e a zsebkendője, kulcscsomója, a levéltárcája Észrevette a kövezeten a köntös darabjait, és felsóhajtott: „Ez a szegény Juliette! Mennyire rendetlen tud lenni!” Még egy utolsó pillantás a tükörbe, azután nyugodtan indult útjára.

Juliette hamar odasietett.

– Nos hát, kedves asszonyom – mondta Lavarenne –, azt hiszem, kezdem érteni. A hosszú ruha tévesztett meg minket. Meg voltunk győződve arról, hogy mindig egy egy nőről van szó, igaz? De ez nem szükségszerű. Előfordul az is, hogy a férje szerzetesnek képzeli magát. Ma például Ravaillac szerepét játszotta. Megölte IV. Henriket, miután jelképesen széthasogatta a csuháját… a köntösét darabokban fogja találni, asszonyom. Legutóbb ugyanígy: Jacques Clément volt, és arra készülődött, hogy meggyilkolja III. Henriket.

---

[2] A nantes-i ediktum (1598) biztosította a hugenották vallási és politikai autonómiáját V. Henrik alatt

– Ez borzasztó – remegett Juliette.

– Nem, asszonyom. Ez logikus. Azazhogy logikus a férje számára. Adva van egy férfi, aki korán elvesztette az édesanyját, és rögtön ezután úgy érezte, hogy nem ismerik el, megalázzák, megfosztják az őt megillető helytől. Belevetette magát a tanulmányaiba, és az egyetlen alkalommal, amikor be akarja bizonyítani a többieknek, hogy végre ő is valaki – a rádiós vetélkedőn, tudja –, a cél előtt bukik el. Azonnal kialakul a neurózis, ahogy a tankönyvekben meg van írva. Miközben olyan történelmi személyiségekkel azonosul, akik hosszú köntöst hordtak, és akik valamilyen módon igazságot akartak tenni, az árva gyerek, a banktisztviselő bosszút áll…

– Hiszen én is éppen ezt mondtam. Megőrült.

– Nem, nem… Meg fogjuk gyógyítani, higgye el. Csak éppen gyorsan kell cselekednünk. Veszélyes lenne ilyen állapotban hagyni… Majd gondolkozom.

Juliette kikísérte a professzort. Amikor visszajött, Charles várta á szalonajtóban.

– Na? – kérdezte a férfi.

– Minden rendben! Lépre ment! Csodálatos voltál, drágám.

De a legnehezebb még hátravolt. André bácsi még élt és virult. Charles hetek óta rágódott a tervén. Egy halom pszichiátriai szakkönyvet olvasott el, és a személyiségzavarok terén semmi sem maradt rejtve előtte. Egy pszichiátert kijátszani nem volt lehetetlen. Gyilkossági kísérleteket színlelni – semmi akadálya. Más szóval, ha Charles-ra esetleg rábizonyítják a gyilkosságot, elmegyógyintézetbe kerül. Egy intézetből pedig meg lehel szökni, különösen, ha az ember birtokában van józan eszének. De ez csak óvintézkedés volt. Charles nem akarta, hogy elcsípjék. Amit aprólékos munkával

próbált véghezvinni, maga volt a tökéletes bűntény. A „Lavarenne-hadművelet”, ahogyan ritka oldott pillanataiban nevezte, az elővigyázatosság felső fokát jelentette, mellyel – ha le is leplezik – el tudja kerülni az akasztófát. Erősen remélte, megtalálja a módját, hogyan lehet a bácsit elegánsan és biztosan úgy átsegíteni a túlvilágra, hogy őt soha ne is gyanúsítsák. Végül is elég olyan bűntettet kifundálni, mely baleset vagy öngyilkosság látszatát keltené. Műveltség vagy olvasottság kérdése az egész. Charles azonban még bizonytalankodott. A vízbe fojtás nagyon csábította. Visszagondolt a rendkívüli történetekre, amelyekben a fürdőkád meglehetősen lelkesítő szerepet játszott. S ami igaz, az igaz, André bácsi szívesen elidőzött a fürdővízben. Charles tovább érlelgette a tervét. Igazából a terv már készen állt. De volt valami, ami az utolsó pillanatban mégis visszatartotta Charlest: annak a lehetetlen professzornak a szavai. Azonosulás az anyával… frusztráció… a kompenzálás szükséglete… Mindez persze nem volt helytálló, de hátsó gondolatként ott motoszkált benne…

A véletlen azután sokkal jobban elrendezte a dolgokat. Charles elképedten tette le a telefont

– Mi történt? – szólt Juliette.

– A bácsi – hebegte Charles André bácsi… Meghalt… A házvezetőnő értesített. Holtan találta, amikor hazament a vásárlásból.

– Hogyan?

– Úgy, ahogy mondom. Baleset… Igazi baleset… Rosszul lett, miközben olvasgatott a fürdőkádban. Talán fel akart állni, hogy segítséget hívjon… A papírvágó kését a kezében tartotta, és rázuhant. Rögtön meghalt.

A férj és feleség egymásra nézett. Az örömtől elállt a lélegzetük.

– Gazdagok vagyunk! – mondta Juliette.

– Mégiscsak jó így – szólt Charles –, ártatlanul!

Az ügyész a professzor szavait hallgatta.

– Semmi kétség – fejezte De Lavarenne. – Ez alkalommal véghezvitte. Ahogy épp az előbb levezettem, balesetről szó sem lehet.

– Jacques Clément… Ravaillac – mondta elmerengve az ügyész.

– Most pedig ez a férfi, akit a fürdőkádban szúrt le – folytatta a professzor.

– Marat, ez nyilvánvaló – mondta az ügyész.

– És Charlotte Corday[3] – mondta Lavarenne. – A női ruha megszállottsága, megint egyszer.

– Intézkedem.

– Ha megengedi, ügyész úr és amennyiben a dolog önön múlik, szeretném, ha az én intézetembe kerülne. Éberen ügyelünk majd rá, gondolhatja. Nem kell attól tartania, hogy meglóg! … Meglehetősen szokatlan eset. Örömömre szolgálna ha végig kísérhetném.

Jancsó Júlia fordítasa

---

[3] Charlotte Corday ölte meg Marat-t, a francia forradalom vezéralakját 1793-ban.

Üldözési mánia

Megjelent
Rakéta Regényújság
1990/2. számában

Lavarenne professzor esetei

Lavarenne professzor elolvasta a kartont:

Georges Malapert
41 éves lakberendező
Puvis de Chavannes tér 12/B
Lyon

Megnézte magának a férfit: ideges, izgatott, a haja tövénél gyöngyöző verejték, beesett szem, hegyes áll… Nincs önbizalma, erősen befelé forduló alkat… nehéz gyerekkor… hajlamos a szorongásra…

– Hallgatom – mondta a professzor.

Malapert a kezét bámulta.

– Olyan idétlenül hangzik, amit el szeretnék mondani – fogott bele.

– A beteg sosem idétlen – igazította ki szelíden a pszichiáter.

Malapert tiltakozni akart. Ő nem beteg. Bizonyos értelemben rosszabb annál.

– Ám legyen – dörmögte. – Tudja meg hát, hogy házasember vagyok… immár hét éve… A feleségem nagyon fiatal, én pedig meglehetősen féltékeny vagyok, elismerem… minden különösebb ok nélkül különben, bár…

– Tehát gyanakszik?

– Éppen ez az. Semmit sem tudok bizonyosan. Ezért is jöttem most el.

– Engedje el magát – mondta Lavarenne. – Legyen természetes… Beszéljen nyugodtan. Nem a bírája vagyok… csak egy barát.

Malapert megdörgölte a szemhéját, de így sem tudta elűzni a mögötte lüktető gyötrő fejfájást.

– Az utóbbi időben nagyon sokat dolgoztam – szólt. – Mostanában nyílt meg a Lyoni Vásár, ahol több kiállítási területem is van. Egy teljes hónapig alig láttam Éliane-t. Mégis valahogy az volt az érzésem, hogy nem olyan, mint régebben… Mintha vidámabb lenne… Tudja, mint aki pezsgőmámorban él… Igen, éppen olyan volt! Nos hát, múlt pénteken, a megnyitó előtti napon a nyomába eredtem… Várjon csak! Pontosabban szólva, valójában csak hiszem, hogy követtem. Most is előttem van az irodám. Öt óra volt. Szóltam a titkárnőmnek, hogy házon kívül leszek. Még arra is emlékszem, hogy elköszöntem Germaintől, a kézbesítőnktől… Mindezzel együtt, doktor úr, lehetséges, hogy az ember olyasmit tud felidézni az agyában, ami meg sem történt?

– Néha igen – mondta Lavarenne. – De nyugalom! … Maga csak meséljen!

Malapert a karosszéknek támasztotta a fejét, és lehunyta a szemét.

– Éliane fél hat tájban ment el hazulról. Nagyon elegáns volt, mint mindig. Gyorsan járt… Nem ismerős Lyonban, doktor úr?… Akkor hát az útvonal, amerre ment, nem mondana önnek semmit. Végül is befordult az egyik olyan utcácskába, amelyet mifelénk betérőnek hívnak. Amolyan folyosófélék ezek, amelyek egy udvarba torkollnak, azután az udvarok sora újabb utcácskákra nyílik, majd megint kis sikátorok, és további udvarok…

– Álmodott már arról – szakította félbe a pszichiáter –, hogy homályos, kanyargó folyosókon üldözik?

– Gyakran is, kiskoromban.

– Aha!

– De ez alkalommal nem álmodtam… Egyébként nem is üldöztek. Én voltam az üldöző. Egy tucatnyi pontos részletet sorolhatnék önnek: egy külső lift például az egyik udvarban, egy másikban pedig egy szállítókocsi állt, rajta sárga felirat: *Richard fivérek. Vasúton és autópályán.* Majd végül az utolsó udvar. Ezt azután nem is tudnám elfelejteni: a tekintélyes palotát az udvar mélyén… a kicsi lépcsőfeljárót… amelyen Éliane fellépdelt. Én meg utána, néhány perccel később. A kapu nem volt bezárva. Beléptem. Egy konyhán mentem keresztül. Megijedtem. Hirtelen fogott el az ijedség… mert nem volt ott senki… Zajt kellett volna hallanom… egy ilyen hatalmas házban nagyszámú személyzetnek kellett volna lennie… Márpedig itt minden kihalt volt… Zárt ajtók, lehúzott redőnyök… Süppedő szőnyegeken jártam, körülöttem értékes bútorok… Kész múzeum…! Irányítómnak pedig ott volt Éliane parfümje… Doktor úr, egy illatot csak nem talál ki az ember…? Az illat már igazán valóságos!

Lavarenne elmosolyodott, de nem válaszolt.

– Széles lépcső vezetett a félemeletre. Ott hallottam először valamit, valami nagyon elmosódott suttogást, amely az egyik jobb oldali szobából jött. Közelebb mentem, hallgatózni próbáltam, de egy talapzatra helyezett kis bronzszobor utamban volt. Megfogtam a nyakánál, és letettem a szőnyegre. A zár éppen a szemem magasságában volt. Benéztem… Egy íróasztal sarkát láttam, egy könyvespolc egyik felét; azután észrevettem Éliane-t… Igen…

Ő volt az, egy férfi karjában, akinek csak a hátát láttam. A férfi fekete köntöst viselt, rajta sárkányok…

– Sárkányok…? Biztos benne?

– Igen… sárkányok… vagy talán valami szörnyfélék… Nem figyeltem meg alaposan. Magamon kívül voltam. Az ajtó kulcsra volt zárva. Marokra fogtam a szobrocskát, mint egy kalapácsot, és egy csapással betörtem az ajtó deszkáját. A nyíláson bedugtam a kezemet, elfordítottam a kulcsot, és beléptem. A férfi menekülni próbált egy párnás ajtón keresztül, amely a könyvespolc mellett nyílott. Utánavetettem magam. Éliane elállta az utamat. Torkon ragadtam. Azután valaki behúzott egyet. Amíg megfordultam, hogy szembekerüljek vele, még két-három ütést kaptam. Egy komornyik állt előttem, csíkos mellényben…

– Állj! Állj! – mondta a pszichiáter mutatóujját felemelve… – És mi lett a sárkányos emberrel?

– Eltűnt.

– Az arcát nem látta?

– Nem.

– Csak nem változott komornyikká?

– Szavamra mondom, majdnem így volt. Egy szempillantással korábban egy férfi állt még ott, köntösben, egy pillanattal később pedig egy szolga, aki ütlegelt. Én védekeztem. Emlékszem a zajokra. Szörnyű volt. Üvegcserepeken tapostam… Látom, ahogy az egyik függöny tépetten lóg le… Egy zsúrasztalka darabokban… Úgy küzdöttem, mint egy elmebeteg… Hozzávágtam egy papírnyomót, de az egyik festmény bánta… Egy arckép volt… nő fehér napernyővel… nagy olajfestmény… Minden tökéletesen, tisztán kirajzolódik az emlékezetemben… addig a pillanatig, amíg össze nem estem az ütésektől…

– Az ütésektől?

– Igen. Nem tudom, hogyan üthetett meg a komornyik. Csak annyit tudok, hogy hirtelen elveszítettem az eszméletemet.

– Nagyon érdekes. És azután?

– Azután…? Éppen ettől válik minden képtelenséggé, groteszkké, rémálommá. Amikor magamhoz tértem, otthon voltam, a saját ágyamban. A fejemen kötés. Egy kéz simogatta a homlokomat. Éliane keze. És Éliane így szólt hozzám: „Hogy érzed magadat, drágám? Alaposan ránk ijesztettél.” Így mondta, szó szerint. Azonnal gyanakodni kezdtem; feszült figyelemmel vizsgálgattam. Éliane természetes volt, őszintén aggódó, csupa gondoskodás és gyengédség.

Azt kérdeztem tőle:

– Mi történt velem?

– Azt én is szeretném tudni – mondta a feleségem. – Az irodádból hoztak haza tegnap este. Eszméletlen voltál, a szobád pedig feldúlva, mintha verekedtél volna. A zaj hallatán a titkárnőd és Germain odafutottak; nem láttak senki mást. Kétségtelenül egyedül voltál. Amikor összeestél, felhasadt a fejbőröd.

– És az orvos mit mondott?

– Azt gondolja, hogy túlhajtottad magad, pihenésre lenne szükséged, néhány hétre délre kellene utaznod.

– Ki az orvosuk? – érdeklődött Lavarenne.

– Ravel doktor.

– Értem – mondta Lavarenne közömbös hangon. – Folytassa csak.

– Természetesen – mondta tovább Malapert – nem győztek meg. Mihelyt talpra álltam, bementem az irodába, és kikérdeztem Raymonde-ot. Ő a titkárnőm. Megerősítette mindazt, amit Éliane állított.

– Egyébként – mondta Raymonde – úgy hagytuk a szobáját, ahogyan találtuk. Az irodám pedig siralmas állapotban volt. Mintha kifosztották volna. A karosszék felborítva… a fiókok félig üresen… az egyik függöny eltépve… a képek üvegszilánkokra törve… Képzelheti, menynyire megrémültem!

– No de hát – emlékeztettem Raymonde-ot –, én szóltam magának, hogy házon kívül leszek; ezt csak nem felejtette el. Itt ült, ezen a szent helyen, az írógépe előtt.

Raymonde zavarban volt. Előbb szólni sem mert. Végül mégis elszánta magát:

– Nem, uram. Nem voltam itt.

Ez már sok volt. Becsöngettem Germaint.

– Lássuk csak, Germain… Elköszöntem magától, igen vagy nem, péntek délután, amikor elmentem az irodából?

– Nem, uram. Nem láttam, mikor ment el.

Akkor hát…? Akkor hát én lettem volna, aki…? Mégis, még ekkor is kételkedtem. És egy este útnak indultam. Ha valami, isten tudja milyen rémálmom lett volna, akkor sohasem lelhetném meg még egyszer a csendes palotát, a csíkos mellényű komornyikot… Ezzel azért maga is egyetért, ugye, doktor úr? Ez a palota állítólag nem létezett, nem létezhetett… Ám legyen! A betérők, azok azonban mindenképpen léteznek. Rájuk is ismertem, egyikre a másik után, a sötétben pedig mintha Éliane alakját láttam volna magam előtt. Amikor a liftjét mutogató udvaron mentem keresztül, mintha villám csapott volna belém. És kis híján

földbe gyökerezett a lábam, amikor megláttam a nagy, ponyvás kamiont a *„Richard fivérek. Vasúton és autópályán”* felirattal.

Meg is érintettem azt a kocsit. Szükségem volt rá, hogy ujjaimon érezzem a fém jeges hidegét. Azután pedig ott volt az utolsó udvar, a kis lépcsőfeljáró. Hosszan haboztam, mint egy állat a csapda előtt. De a végére kellett járnom. Bizonyságot kellett szereznem, ugye megért? Így hát felmentem. A kapu, akárcsak múltkor, nyitva volt. Beléptem. Keresztülmentem a konyhán. És hirtelen elfogott a rémület. Nem találok rá más szót… Megbénított a rémület. Fojtogatott. Mert Éliane illata megint ott volt, elevenen. Beszívtam ezt az illatot… Ez vezetett tovább. Maga után vont az emeletre a kihalt házon át. Ez alkalommal egy éjszakai lámpa megvilágította a lépcsőt, a piros szőnyeget, a ragyogó rézrudakat… Lábujjhegyen lépdeltem előre, mint valami tolvaj. Én, a város egyik legismertebb polgára! És dideregtem. Mert most már tudtam, hogy a múltkor nem álmodtam. Viszontláttam a kis szobrot a talapzatán: egy fürdőző nimfát. Hihetetlen csend volt. Megragadtam a szobrot. Képes lettem volna gyilkolni. Az ajtó felé fordultam, és akkor…

– És akkor? – suttogta a pszichiáter.

– A dolgozószoba ajtaja ép volt. Lakberendező vagyok. Ismerem a fafajtákat, a lakkokat, a festékeket… Ezt az ajtót sohasem törték be… Beléptem a szobába… A csillár fényei égtek, de senki sem volt odabent. Körülnéztem… A függönyök rendezett redőkben hulltak alá az ablak előtt. Hajszálra egyforma színűek voltak. A zsúrasztalka is megvolt, sértetlenül, rajta egy rózsás festésű váza. Az íróasztalon ott láttam a papírnyomót. A falon pedig egy nagy festmény, mely egy fehér napernyős nőt ábrázol, a legcsekélyebb hasadás

nyoma nélkül. Meg kellett kapaszkodnom az asztal szélében. Finom szivarillat lebegett a levegőben; talán, ahogy jobban körülszimatoltam, mintha valami más illat nyomait is éreztem volna. De ez kétségkívül csak a képzeletem műve volt. Minden csupán látomás volt, hallucináció… És a férfi is, a sárkányokkal a köntösén – csupán a lázas képzelet szülte árnyalak lehetett…

Kifelé indultam, egészen zavarodottan. Lebotorkáltam a lépcsőn. Már éjszakai sötétség volt. Az udvarban nedves ködszag érződött, s én azt sem tudtam, fiú vagyok-e vagy lány. Egyszer csak egy hangot hallottam, amitől hátrahőköltem.

– Keres valamit, uram? Megfordultam. A komornyik volt, csíkos mellényében. Miért is ne…? Ő is olyan valóságos volt, eleven, szinte új, mint akit most húztak ki a skatulyából; babaarcán festett pofaszakáll.

Élő ember? Vagy játék baba? Ugyan mire lett volna jó, ha tudom?

– Ennek az udvarnak a kijáratát keresem – kiáltottam.

– Erre – mondta. – Egyenesen a rakpartra jut ki.

Tettem három lépést, azután visszafordultam.

– Kié ez a palota?

– A volt prefektusé, Maupoix úré.

A falba kapaszkodva támolyogtam ki a rakpartra. Hátam mögött kibontakozott a palota gazdag, ám nem hivalkodó homlokzata. Egy alig hallható, könnyed dudálás a járdára kényszerített. Hosszú, fekete autó állt meg az épület előtt, és a sofőr már nyitotta is az ajtót. Egy öregember szállt ki a kocsiból. Sétabotra támaszkodva, apró léptekkel indult a palota felé. A kapu kinyílt előtte. Az öregember eltűnt.

Hosszú ideig ott maradtam; egyedül, a kőkorlátra támaszkodva néztem, hogyan folyik a Saône.

Malapert elhallgatott, s hosszú csend következett. Majd Lavarenne felállt. Fensőbbséges arccal elmosolyodott.

– Klasszikus eset – mondta. – Bízzon bennem!

A prefektus lassan fellépdelt a lépcsőn. A dolgozószobában megszólalt a telefon.

– Már megint – sóhajtott az öregember. – A kutyafáját! Engem többet nem vesznek rá. Örömmel teszek szívességet, de mindennek van határa.

A csöngés abbamaradt, és egy hang azt mondta:

– Azonnal, miniszter úr. Most érkezett haza. Az imént láttam a kocsiját.

A dolgozószoba küszöbén feltűnt a csíkos mellényes komornyik.

– Uram… A belügyminiszter van a vonalban… Már kétszer is kereste napközben.

– Köszönöm, Jean – intett Maupoix úr elgyötörten.

Leült, felvette a kagylót.

– Halló… Tiszteletem, miniszter úr… Igen, igen… Nyugodjon meg. Mindent tökéletesen elrendeztünk…

Pillantásával átfogta az ép függönyt, az ép ajtótáblát, s köztük a napernyős nő sértetlen képmását.

– Ó! Nem kellett egyéb, mint néhány ügyes és fürge iparos. A mi jó öreg városunkban akad még belőlük…! Csak úgy versenyeztek buzgalmukban, bár nem is értették, miért vagyok olyan igényes, és főként, hogy miért sürgetem őket annyira. A dolognak ez a része viszonylag könnyen ment… Vesződség inkább az alkalmazottakkal volt… Raymonde-dal,

a titkárnővel, és Germainnel, a kézbesítővel… Minthogy azonban nagyon szeretik derék főnöküket, végül hagyták magukat meggyőzni… Megértették, hogy segítségükkel így elkerülheti a legrosszabbat… hogy Malapert sohasem viselne el ilyen csapást.

Maupoix úr kissé előrehajolt. Gondosan ügyelt, hogy megőrizze közömbös hangját:

– Boldog vagyok, hogy szolgálatára állhatok, elnök úr… Természetesen a házam mindig nyitva áll ön előtt. Csupán, ha elfogadná egy vénember tanácsát… a jövőben… higgyen nekem… kerülje a férjes asszonyokat!

Jancsó Júlia fordítása

Neurózis

Megjelent:

Új Szó – Vasárnap [Szlov],

1995/41. sz.

Fordította: Sági Tóth Tibor

Lavarenne professzor

A fogtechnikus a harmadik emeletről szeretne találkozni önnel.

– Vasárnap? – háborodott fel Lavarenne. Reggel tíz órakor nyavalyog? Jól van. eljöhet.

Maugrelles egyre csak bocsánatért esedezett. Nem akarta zavarni a professzort… De ami történt vele, az annyira szokatlan és nyugtalanító, hogy… rögtön cselekedni kellett.

A hóna alatt még ott volt az imakönyve, s a bal szemhéja még mindig idegesen remegett szünet nélkül.

– Nyugodjék meg – mondta Lavaren- ne. Mi történt tulajdonképpen?

– Ismeri ön a feleségemet?

– Igen . de…

A pszichiáter elképzelte a magas, sovány. egyáltalán nem mutatós nőt, akivel néha a liftben találkozik – a hölgy mindig a kiskutyáját öleli magához.

– Gondolja, hogy a feleségem képes lenne ellopni valamit?

– Kérem? Hm… Kérdésére nem tudok azonnal válaszolni… Bár azt hiszem, hogy nem.

– S a gyerekeim? ön biztosan őket is ismeri. Raymond magas, barna fiú. Francoise pedig…

– Sortban jár és szemüveges?

– Igen. Mit gondol, uram. a gyermekeim képesek lennének meglopni engem?

Lavarenne elgondolkodva figyelte Maugrelles-t.

– Szeretném, ha nyugodtak elmesélné. mi történt.

– Nagyon egyszerű felelte Maugrelles. – A napokban nyaralni készülünk, ezért tegnapelőtt a bankbetétemről kivettem tízezer frankot. Tíz csomagban ezer-ezer frank van. Én már csak ilyen vagyok. Vihetnék magammal csekket én is. mint mások, de én a készpénzt szeretem. A pénzt betettem az íróasztalom fiókjába, s bezártam. Tegnap este megnéztem, megvan-e a pénz. Megvolt. Ma

pedig, miután haza jöttem a templomból, ismét megszámoltam a pénzt. Ezer frank hiányzik. Nyilván megloptak.

– Nagyon sajnálom mondta Lavarenne de azt hiszem, ezzel az üggyel máshová kellene fordulnia.

A szerencsétlen Maugrelles forgolódott. a zsebkendőjével törölgette izzadt kezeit.

– Várjon, tanár úr, rögtön meg fogja érteni… Először én sem értettem… Tegnap a rendelőm zárva volt. Nem jött hozzánk tehát senki. Pénteken a házvezetőnőnk is a rokonaihoz utazott. Ki lehetett tehát? A feleségem, a lányom vagy a fiam? Szegény feleségem, ha tudná, hogy őt gyanúsítom! Hiszen jobb feleséget, jobb édesanyát keresve sem találnék. Meg aztán neki is nagy vagyona van. Miért lopna el tőlem ezer frankot? S a gyermekeim? Raymond huszonkét éves. néha kimarad este… A barátai vették rá a lopásra? De hiszen kap zsebpénzt. És sportol. Ma reggel kézilabda-mérkőzésre ment Francoise-ről nem is beszélek. Bár már tizenhét éves, de még csak gyerek…

Lavarenne felállt a foteljéből

– Várjon, kérem! Várjon egy kicsit! kiáltotta Maugrelles. – Elhoztam a fényképeket.

– Fényképeket?

– Igen

A pszichiáter ismét leült.

– Ön mindannyiukat gyanúsítja, ugye? kérdezte halkan. S azt szeretné, hogy én mondjam meg. ki a tettes. Igaz?

Félretolta a fényképeket.

– Tudja valaki, hogy ön rájött a lopásra?

– Senki.

– S ön nem meri megkérdezni családja valamelyik tagját? Hm… S olyasmi előfordul önnel, hogy miután eltávozik otthonról, visszamegy megnézni, elzárta-e a gázt, vagy leoltotta-e a villanyt?

– Igen, ez elég gyakran előfordul.

– S nem szokta azt gondolni, hogy felesleges ez az éberség[7]

Igen… de nem értem… az összefüggéseket…

– A bankjegyeket többször is megszámolta?

– Igen.

– S eszébe jutott, hogy valaki ellophatná a pénzét?

– Igen, amikor pénz van nálam, ez mindig eszembe jut. De becsületszavamra, hiányzik ezer frank a pénzemből

– Ön biztosan téved. Ilyen eset gyakran előfordul ön tévedett…

– De doktor úr! Ezt könnyű ellenőrizni. Jöjjön velem, kérem, s győződjék meg a saját szemével!

Lavarenne Maugrelles-al együtt szállt be a liftbe. A fogtechnikus lakása otthonos volt, ragyogott a tisztaságtól, igazi luxuslakás benyomását keltette.

– Tessék, fáradjon beljebb – mondta Maugrelles. – Senkivel sem fog találkozni. A kislányom a barátnőjénél ebédel, a fiam kézilabdázik, a feleségem pedig a konyhában van. Jöjjön utánam, kérem… Itt az íróasztalom… És itt van a pénz… Számolja meg. kérem.

Lavarenne egymás mellé rakta a pénzköteget: egy, kellő, három, négy, öt, hat, hét, nyolc, kilenc, tíz…

– Tessék? Tíz? kiáltott fel Maugrelles.

– De hiszen látja. Én tudtam, hogy meglesz – jelentette ki a pszichiáter.

Maugrelles még egyszer megszámolta a pénzköteget. Tíz volt.

– Pedig nem bolondultam meg, higgye el nekem – mondta Maugrelles. – A fejemet rá, hogy csak kilenc volt.

– Akkor most miért tíz? – kérdezte a pszichiáter.

A kővé dermedi Maugrelles nem szólt egy szót sem. Annyi ereje sem volt, hogy a vendégét kikísérje.

Lavarenne a dolgozószobájában kitöltötte a nyilvántartási lapot: Charles Maugrelles. Nős Két gyermek apja…

Kis ideig töprengett, hogyan fogalmazza meg észrevételeit, aztán Írni kezdett.

Ebéd után meghallgatott néhány hanglemezt, folyóiratokban lapozgatott, majd jó hangulatban az írógéphez ült, hogy elkészítse a

nemzetközi lélekbúvár kongresszusra beszámolójának utolsó részét.

– Elnézést, a fogtechnikus van itt, szerelné, ha a doktor úr fogadná.

– Már megint?

A pszichiátert a guta ütögette. ám mégis fogadta vendégét.

Maugrelles a dolgozószoba ajtajában állt kétségbeesetten.

– A pénzkötegek – dadogta.

– Tudom. Kilenc volt. Most tíz van!

– Igen, reggel tíz volt. De most tizenegy van! Ez szörnyű! – suttogta Maugrelles. – Tizenegy!

– Értem – mondta Lavarenne szárazon. – ön ismét átszámolta, s ismét tévedett.

– Lehetetlen! – kiáltotta Maugrelles.

– Háromszor is átszámoltam. Mindhárom alkalommal tizenegy volt!

– Jól van, nyugodjék meg! Mi történt tulajdonképpen?

Semmi különös. A feleségemmel együtt ebédeltem. Nem mondtam neki semmit. Miért idegesíteném fel? Ebéd után egy bonyolult protézisen dolgoztam… De az járt az eszemben, hogy csak kilenc pénzköteg volt ott.

Gondolkodjék csak, Maugrelles úr – mondta Lavarenne. – Csak nem képzeli, hogy bárki is hozzátett a pénzéhez ezer frankot? Tehát? Tehát csak tíz pénzköteg van ott még mindig.

A fogtechnikus tiltakozva rázta a fejét. Lavarenne kitárta az ajtót.

– Önnel megyek.

A lakásban csend volt, csak a szomszéd szobából hallatszott valami zaj.

– A tévé van bekapcsolva – jegyezte meg Maugrelles. – Gépkocsinyereményeket sorsolnak ki. A feleségem nagyon szereti nézni az ilyesmiket.

Egy kézmozdulattal maga elé engedte a pszichiátert. Az orvos az íróasztalhoz ment, elővette u bankjegykötegeket, Úgy, mint reggel, s egymás mellé rakta őket.

– Egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét, nyolc, kilenc, tíz.

Maugrelles ámulva nézte.

– Tíz – mondta Lavarenne. – Ugye, látja?

Maugrelles egy lépési tett előre és eszméletlenül a pszichiáter karjaiba csuk lőtt.

Amikor Francoise este hazajött, az anyja már az ajtóban várta.

– Legyél csendben. Apád rosszul érzi magát. Még jó, hogy az első emeleti szomszédunk, tudod, az a pszichiáter, foglalkozik vele. Hiszen vasárnap nagyon nehéz efféle szakembert találni. Egyébkén nagyon kedves ember, rögtön megnyugtatott, hogy egyáltalán nem komoly a baj.

Az asszony halkabbra fogta a szól.

– Nyugtalankodom a bátyád miatt… Gyere be a szobámba… Tudod, édes, ma reggel pénzt akart tőlem kölcsönözni. hogy benevezhessen a versenyre. Tudod, mennyit kért? Ezer frankot! Nem adtam neki. Raymond az utóbbi időben nagyon megváltozott. Azt mondja, hogy a barátainak mindenre lelik, annyi a pénzük. Amikor Raymond elment, nyugtalan lettem, mert eszembe jutott a pénz, ami apád íróasztalfiókjában van. Megállapítottam, hogy míg apad a templomban volt, Raymond kölcsönvett ebből a pénzből ezer frankot… A rosszullét kerülgetett. Fogtam a saját pénzemet, s az ezer frankot visszaloptam apád fiókjába. Apád hazajött. Elképzelheted. milyen türelmetlenül vártam Raymondot! Néhány perccel hat óra előtt megérkezett. Nagyon büszke volt, mert megnyerte a versenyt És tudod. mit mondott nekem? „Ez olyan tragédia? Éppen most tettem vissza apu íróasztalfiókjába az ezer frankot.” Ami kor apád lement, hogy a postaládából kivegye az újságot, kihasználtam ezt az időt, s visszavettem a saját ezer frankomat.

– Hát akkor minden a legnagyobb rendben van! – kiáltotta Francoise. – A fő az, hogy az én drága apukám az egészből nem vett észre semmit!

Morgel úr esete

Megjelent:

Új Szó – Vasárnap [Szlov],

1987/2. számában

Lavarenne professzor esetei

– Elnézést professzor úr, hogy zavarom, de itt van a szomszéd, az a fogtechnikus a harmadik emeletről. Szeretne önnel beszélni

– Hát már vasárnap reggel is háborgatnak – fejezte ki nemtetszését Lavarin professzor – Várjon egy kicsit, mindjárt megyek.

Morgel hosszadalmasan mentegetőzött. Sohasem merte volna zaklatni a professzor urat, ám az, ami erre bátorította, az valami borzasztó…

Kalapját kezében szorongatta bal szempillája idegesen rángatózott.

– Nyugodjon meg – kérlelte Lavarin professzor –, és mondja el, miről van szó.

– Ismeri a feleségemet?

– Igen… de…

Lavarin gondolatban felidézte a magas, karcsú nem feltűnő asszonyt, akivel gyakran találkozott a felvonóban,

– Mit gondol professzor úr, képes lenne lopni?

Lavarin zavarában elhallgatott

– Elismerheti, nem könnyű ilyen hirtelen… De inkább azt mondanám, hogy nem.

– És a gyerekeim? Azokat is ismeri Raymond magas barna hajú, Francoise…

– Nadrágot és szemüveget visel.

– Igen. Gondolja, hogy meglophatnának?

Lavarin professzor tűnődve nézett Morgelre.

– Megkérhetném hogy részletezze, mi is történt tulajdonképpen?

– Természetesen – reagált készségesen Morgel. – Rövidesen szabadságra megyünk, ezért tegnapelőtt tízezer frankot vettem ki a bankból, tíz kötegben Igaz, vihetném magammal a csekk-könyvet, de lobban szeretem a készpénzt. A pénzt beraktam az íróasztalom fiókjába. Tegnap este még mind ott volt, de ma reggel, amikor visszatértem a sétáról és kihúztam a fiókot – egy köteg hiányzott. Valaki ellopta.

– Értem – mondta részvéttel Lavarin –, de valójában nem tudom, mit is tehetnék önért.

A kétségbeesett Morgel zsebkendővel törölgette izzadt kezét.

– Segítenie kell, professzor úr. Engedje meg, hogy megvilágítsam az ügyet. Minden lehetőséget mérlegeltem. Pácienseim nem jöhetnek számításba, mert tegnap nem fogadtam senkit, a szolgálólány pedig már pénteken a rokonaihoz utazott. Ki marad tehát[7] A feleségem, a lányom és a fiam Rajtuk kívül tegnap senki sem volt a házban.

Kezét az asztalnak feszítette, a hangja remegett.

– Ez azonban teljesen képtelenség. Ha Clementine megsejtené, hogy gyanúsítom! El sem tudom képzelni, mit gondolna. Hisz jobb asszonyt, példásabb anyát nem találnék. Ezenkívül van saját spórolt pénze, elegendő. Miért venne el hát tőlem ezer frankot? És a gyerekek? Raymond huszonkét éves. Sok barátja van. Könnyen keveredhetne rossz társaságba – de nem Éjszakánként nem csavarog, mindig időben hazajön Estélyekre és mulatságokra nem adok neki pénzt – elvből, örülök, hogy aktívan sportol. Kosárlabdázik, minden vasárnap mérkőzésre jár. Nincs vele semmi gondom. Francoise-ról pedig nem is beszélek, hiszen még gyerek – tizenhét éves.

Lavann professzor felállt a karosszékből.

– Várjon még egy kicsit, professzor úr – kérlelte Morgel. – Elhoztam a fényképeiket.

– A fényképeiket?

– Igen

Az elmegyógyász ismét leült.

– Ugye, valamennyiüket gyanúsítja? – kérdezte halkan. – És most azt akarja, hogy mondjam meg, ki a tettes. A fényképek azonban mit sem érnek. Az orr vagy a száj formájáról nem állapíthatom meg a tolvajt.

Lavarin professzor félretolta a fényképeket.

– Morgel úr, térjünk inkább vissza a tulajdonképpeni lopásra. Tud egyáltalán róla valaki, hogy felfedezte a lopást?

– Senki.

– És persze önnek nincs mersze a családtagoktól megkérdezni, nem tudnak-e valamit az eltűnt pénzről? Hm… Előfordult már valamikor önnel, hogy amikor elment hazulról, valami visszaparancsolta, hogy ellenőrizze, elzárta-e a gázt vagy leoltott-e minden lámpát?

– Természetesen, és nem is egyszer.

– Nem gondolt még arra, hogy fölöslegesen aggódik?

– Egyáltalán nem… de nem látok semmilyen összefüggést.

– Megszámolta a pénzt?

– Igen. Többször is

– Tartott attól, hogy valaki ellophatja? – folytatta az elmeorvos.

– Igen. Ha nagyobb összeg van nálam, mindig aggódom, nem foszt-e ki valaki.

– Amint látom, ön a kisebb izgalmakat kedveli. Ezt ugyan nem tudatosítja, de sóvárogja, keresi őket. Ezért gyakran előfordul, hogy nem oltja el a lámpát (s egyéb teendőket is

elmulaszt), de ezeket mindig valamely családtagra hárítja – nincs igazam?

– Becsületszavamat adom, hogy a fiókból egy köteg pénz hiányzik.

– Ennek ellenére tévedett… Tudattalanul, de tévedett.

– Esküszöm…

– Biztosan tévedett. De ilyesmi előfordul.

– Hát jó. Ha nem hisz nekem meggyőződhetünk róla. Jöjjön velem a lakásomba, és személyesen meggyőződhet róla, hogy igazam van.

Lavarin professzor eddig még nem járt Morgeléknél. A lakás szépnek, sőt fényűzőnek tetszett. Egészében véve kellemes benyomást keltett, mégis úgy érezte, hogy a tulajdonos bizonyos mániáját is tükrözi.

– Tessék, fáradjon beljebb, invitálta Morgel és a dolgozószobájába kísérte vendégét – Csak mi vagyunk itt. Feleségem a konyhában foglalatoskodik, a gyerekek pedig házon kívül vannak – a lányom a barátnőjénél, a fiam pedig edzésen. Na, itt az asztalom. Mindjárt bele is nézünk.

Kinyitotta a fiókot és szedte ki a kötegeket. Egymás mellé rakta őket az asztalon, hangosan számolva. – Egy, kettő három… öt… hét kilenc, tíz. Ez lehetetlen! – kiáltott fel Morgel.

– És miért lenne az? Én erre számítottam – jegyezte meg az elmegyógyász

Morgel értetlenül csóválta fejét és újból átszámolta a pénzt. Valóban mind megvolt.

– Ez hihetetlen… – mondta. – Biztos, hogy kilenc volt!

– Honnan kerülhetett akkor ide a tizedik köteg? – kérdezte az idegorvos.

Morgel nem válaszolt a kérdésre. Annyi ereje sem maradt, hogy vendégét kikísérje.

Amikor Lavarin professzor visszatért rendelőjébe, leült az asztalhoz, maga elé tett egy üres kartoték-lapot és megkezdte kitölteni: Charles Morgel, nős, két gyerek…

Néhány mondattal vázolta az esetet, majd rövid elgondolkodás után pontosan megfogalmazta a leletet. Ebéd után egy ideig magnót hallgatott, átnézett néhány levelet és ismét az írógéphez ült, hogy befejezze a nemzetközi pszichiátriai kongresszusra készülő előadását.

– Elnézést, professzor úr – lépett be bátortalanul a szolgálólány –, Morgel úr van itt ismét.

– Mit akar?

Az elmegyógyász elkomorodott, ám a kíváncsiság nem hagyta nyugton.

A csüngő ajkú, pocakos úr felkeltette érdeklődését.

Amikor megpillantotta a falfehér Morgelt, megrémült.

– De, Morgel úr… – mondta dorgáló hangon nem szabad ennyire szívre vennie.

– A kötegek… – mormolta Morgel.

– Tudom, tudom, kilenc volt, aztán meggyőződtünk róla, hogy mégiscsak tíz – vágott közbe a professzor.

– Neeem… Már tizenegy! – kiáltott fel Morgel.

– Természetesen – mondta kurtán Lavarin professzor –, ismét nem tudta magát túltenni tudat alatti tévedéseinek.

– Kizárt dolog. – tiltakozott Morgel.

– Már háromszor megszámoltam, s az eredmény mindig ugyanaz: tizenegy. Hogyan lehetséges ez, kérem, meg tudná magyarázni?!

– Morgel úr, elsősorban is, nyugodjon meg. Lazítsa gerinc- és vállizmait. Fejét tartsa egyenesen. Na, és most mondja meg, hogyan jött minderre rá?

– Együtt ebédeltünk a feleségemmel, magunk voltunk, de a pénzről egy mukkot sem szóltam neki, nem akartam nyugtalanítani. Délután egy eléggé igényes fogprotézisen dolgoztam. De bármennyire is igyekeztem, nem tudtam úgy igazában a munkára összpontosítani. Állandóan az motoszkált a fejemben – hogyan lehet tíz köteg a fiókban, hiszen amikor korábban megszámoltam, csupán kilenc volt. Így hát ismét kinyitottam a fiókot és újból megszámoltam azt az átkozott pénzt. Hiszi vagy sem, professzor úr – tizenegy köteg volt a fiókban.

Morgel vontatottan beszélt, mintha szégyenkezne.

– Morgel úr – jegyezte meg Lavarin professzor –, gondolkodjon logikusan: hogyan lehetne egy köteggel több? A feleségének kellett volna a fiókba tennie, ezt viszont bizonyára megmondta volna önnek. Úgyhogy a valóságban tíz kötegnek kell ott lennie.

A fogtechnikus csóválta a fejét. Lavarin ajtót nyitott.

– Önnel megyek

Morgeléknél, mint azelőtt is, csönd uralkodott, csupán a hátsó szobából szűrődtek ki bizonyos hangok.

– A tévé – magyarázta Morgel. – Ma van az autósorsjegy első húzása és a feleségem sohasem mulasztja el az ilyen közvetítést.

Morgel kinyitotta dolgozószobája ajtaját, s az elmegyógyászt beljebb tessékelte. Kihúzta a fiókot és a pénzkötegeket az asztalra rakta.

– Számolja velem, kérem – szólította fel Lavarin professzort. – Egy, kettő, három, öt, hét… – Morgel megdermedt.

– Tíz – egészítette ki Lavarin. – Rendben?

Morgel megtántorodott. Ha a professzor nem ragadja meg, a földre zuhan.

* * *

Amikor Francoise este haza érkezett, édesanyja az előszobában várta.

– Légy csendben, apád rosszul van. Szerencsére oltalmába vette az a professzor az első emeletről, s azt mondta, nem kell aggódnunk.

Morgelné halkabban folytatta.

– Sokkal nagyobb gondot okoz nekem Raymond. Gyere a szobámba, ott nyugodtabban beszélgethetünk az egészről. Képzeld el. Raymond reggel utánam jött s arra kért, kölcsönözzek neki pénzt a lóversenyre. Tudod, mennyit kért? Ezer frankot! Honnan adjak neki ennyi pénzt? Különben is, az utóbbi időben valahogy nem tetszik nekem Raymond. Nagyon megváltozott. Panaszkodik, hogy barátainak mindenre van pénze, neki semmire. Amikor megtagadtam tőle az ezer frankot, számomra az ügy lezáródott. Később azonban eszembe jutott az apa pénze. Megyek, nézem a fiókját. Elhinnéd, hogy Raymond elvett egy köteg pénzt? Majdhogynem gutaütést kaptam. Amikor apátok elment, fogtam a spórolt ezer frankomat, és a fiókjába tettem. Raymond később, hat óra körül jött csak haza, ragyogott a boldogságtól – nyert a lóversenyen! Vártam a megfelelő pillanatra, hogy négyszemközt elbeszélgethessünk. Ekkor azt

mondta: ne csináljak az ügyből tragédiát, a papa asztalfiókjába visszatette azt az ezer frankot. Egyáltalán nem sejtette, miről is van szó. Nem tudom, mi lesz belőle. Megspórolt ezer frankomat kivettem apátok asztalfiókjából…

– Ez aztán szép kis história! – állapította meg Francoise. – Még szerencse, hogy a papa semmit sem vett észre.

GEDE PÁL fordítása

A VISSZATÉRÉS

SCI-FI

Megjelent:
Galaktika 44. számában
1982

Lavergne kinyitotta a központi helyiség ajtaját.

– Nos?

– Semmi.

– Végük van!

– Attól tartok… Jöjjön, öregem, lépjen be. Nem zavar.

Lavergne odalépett Blaisot-hoz, és kezet fogtak. Szórakozottan pillantott a hatalmas helyiségben körben elhelyezett műszerekre, amelyek rovaréletüket élték.

– Nem tudom elhinni… – folytatta. – Verneuil annyira leleményes!

– Egy csekélység is elég – jegyezte meg Blaisot.

– Ön igazán arra gondol, hogy…?

– Pillanatnyilag semmire sem gondolok. Várok! De nyilvánvaló, hogy a sikerre mind kevesebb az esélyük… Tizenöt nap telt el utolsó jelentkezésük óta!

Felemelkedett, megállt egy fluoreszkáló képernyő előtt, melyen tünékeny árnyak követték egymást.

– Tizenöt napja!

Lavergne szintén a képernyő négyzetét szemlélte, amelyre kirajzolódott a világ érverése. Verneuilnek és útitársainak űrrakétája lassan beleolvadt a fényes képernyő ködébe. Most talán kihalt napok és csillagok pora között bolyonganak, valahol a világmindenség határán! Verneuil, Martinelli, Grendt! Évszázadokat kell várni, amíg a természet, egy újabb szeszélyének engedve, ismét megalkot majd három ilyen nagyszerű agyvelőt!

– Nem hallgathatunk tovább az ügyről – mormogta.

– Nem – mondta Blaisot. – Helyesebb felkészíteni a közvéleményt.

A hír egyszerre robbant minden fővárosban. Majd fokról fokra elérte a legtávolibb településeket. A televíziók képernyőin, a zsebrádiók liliputi mikrofonjaiban, mindenütt, az éjszakai mulatókban, a betegek ágyánál, a tengereken ugyanúgy, mint a bányák mélyén, mint a balsors viharos szele, lángoló betűk harsogták: a Marsra indított AX-I-es űrrakéta nem válaszol! A Föld összes népe egyperces csenddel adózott emléküknek, a nagyvárosok utcái és terei elnémultak, a tömeg mozdulatlanul állva bámulta az eget, azt a helyet keresve, ahol eltűnt az Új Korszak reményét hordozó csillogó gépezet. Majd a három híres tudós története bejárta az éter hullámait. A traktorát vezető paraszt megtudta, hogy Marcel Verneuil húszéves korában, a *Kilencedik szimfóniát* hallgatva, fölfedezte az univerzális mágneses erőt: $M = gm^2$. A kisiskolás megtanulta leírni csupa nagybetűvel a merész dominikánus, Luigi Martinelli nevét, aki elsőként jelentette ki. hogy az ember, akár az angyal, képes egy háromnál több dimenziójú világban élni. Hans Grendtnek a Princeton egyetemen elhangzott utolsó előadása szövegét kinyomtatták, és az útkereszteződéseknél terjesztették Tér-idő konverterének fényképével együtt. Államfők felindultan magyarázták, hogy az embereknek nem kell elveszteniük a reményt. Csillagászok a Marsról beszéltek, az ígéret földjéről, ahonnan végül is egy napon majd az emberiség ki fog rajzani a legelérhetetlenebb csillagok felé. Végül a Világpolgárok Jogi Szövetsége egy második, tökéletesebb űrrakéta építésére tett javaslatot és e célra nemzetközi gyűjtést kezdeményezett. Elnökük ékesszólóan bizonygatta, hogy egyetlen kudarc, bármilyen sajnálatos legyen is, nem akadályozhatja meg az emberiség fejlődését. Felidézte a tudomány csatamezején dicsőségesen elhullt úttörők nevét, és végső erőkifejtésre buzdította a

tudósokat. Már majdnem felfedték a csillagok közötti hajózás utolsó titkát is, s ha az AX-I visszatért volna kiindulási pontjára, az utolsó fátyol is fellebbent volna. Meg kellett tudniuk. Megtudni mindenáron. TUDNI!

Közel egy év telt el. És bekövetkezett, amit nem tartottak lehetségesnek. Blaisot, aki azon az estén az üres képernyő előtt merengett, észrevett valamit, ami egy porszemre hasonlított. Máris a telefon után nyúlt, hogy riassza a műszerekért felelős személyzetet, amikor hirtelen tompán megszólalt egy hang a hangszóróban:

„Halló… Itt AX-I… Itt AX-I… Cél elérve… Visszatérünk… Fedélzeten minden rendben… Kérjük a leszállópályát előkészíteni… Vége!”

Blaisot az ellenőrző hangfelvevőre vetette magát, megnyomta a gombot, és újra felcsendült a hang:

„Halló… Itt AX-I… Itt AX-I… Cél elérve… Visszatérünk… Fedélzeten minden rendben… Kérjük…”

Tehát igaz volt. A világűrrakéta jelentkezett. Az expedíció sikerrel járt. Verneuil, Martinelli, Grendt egészségesek és visszatérnek! Blaisot magánkívül rohant ki a folyosóra. „Sikerült nekik! Visszatérnek!” Tíz perccel később a sajtóügynökségek már szétkürtölték a rendkívüli hírt. „Visszatérnek!” A hangversenyeket hirtelen félbeszakították, a tanítást felfüggesztették, a kivégzéseket későbbre halasztották. Ápolónők lábujjhegyen léptek a műtőbe, és a maszkos sebészekhez hajolva suttogták: „Visszatérnek!” Megszólaltak a harangok. Zászlók csattogtak a szélben. Hajnaltól napestig ágyúk díszsortüze dörgött, mialatt a legjelesebb szakemberek a képernyő köré gyűltek, és

fáradhatatlanul figyelték a még mindig mozdulatlannak tűnő pontocskát, amely azonban napról napra nőni fog.

Lavergne és Blaisot, egyik cigarettáról a másikra gyújtva lépkedtek a sétányon.

– Azt nem értem – mondta Lavergne –, miért szakadt meg az összeköttetés. Itt valami titok lappang. Elvégre semmi nem akadályozná meg őket, hogy életjelt adjanak magukról.

– Én meg azon töprengek – mondta Blaisot –, hogy miért lettek ennyire zárkózottak. Ma éjjel a Tanács megpróbált kapcsolatba lépni Verneuil-jel. Tudni szeretnék, hogy mit fedeztek fel. Semmit…

Verneuil ugyanazt a jelzést sugározza: „Cél elérve. A fedélzeten minden rendben.”

– Ez különös – ismerte el Lavergne. – Verneuil nem kíván elhamarkodottan nehéz dolgok magyarázatába bocsátkozni. Hiszen ismeri! Szófukar és gyanakvó. Adja még hozzá az utazás fáradalmait…

– Rendben van! De néhány szó elég legyen. Ahogyan azt közli, hogy céljukat elérték, és hogy a fedélzeten minden rendben, ugyanolyan könnyen közölhetné felfedezésük lényegét is.

– Még egy kis türelem – folytatta Lavergne. – Mivel elérték a Marsot, ipso facto, úgy gondolom, minden probléma megoldódott.

– Várnunk kell tehát! – fejezte be a beszélgetést Blaisot.

A várakozás lázba borította a világot. Különleges tudósítások közölték óráról órára az űrhajó helyzetét, mialatt munkások díszemelvényeket állítottak fel a leszállóhely körül, a kaszárnyákban a katonai osztagok fáradhatatlanul gyakoroltak, és a világűr meghódítóinak tiszteletére

himnuszok harsogtak. Verneuil megkapta a Tudományért Érdemérem legmagasabb fokozatát, Martinellit közfelkiáltással az Egyházi Főiskolai Intézet örökös tagjává, Grendtet pedig az NKA (Nemzetközi Kibernetikai Akadémia) elnökévé választották.

Ezalatt folytatódtak a viták. A lehető legostobább elméleteket állították fel nagy komolyan, az iskolában a srácok összeverekedtek, mert nem tudtak megegyezni a Verneuil-féle egyenlet *m* értékéről. Egy nagyáruháznak az az ötlete támadt, hogy „világűr”-öngyújtókat árusítson, AX-I űrrakéta formájúakat, és a dohányosok milliói azonnal megvették a zsebűrrakétát. A rádió húszórás híreiben riportot közölt arról a tízezer terítékes bankettről, melyet a bátor űrrepülők tiszteletére fognak rendezni az Invalidusok terén:

Einstein húsleves
Galaktika vegyes előétel
Csirkepörkölt Mars módra
AX-I zöldségköret
Nuklea fagylaltbomba Verneuil módra

Az űrrakéta lassanként növekedett a képernyőn, az utcasarkokon elhelyezett hangszórók negyedóránként felerősítve sugározták az űrhajó hívójelét, úgyhogy a városokban ez a fülsüketítő hang keveredett a forgalom zajával. Éjszaka a kihalt körutak visszhangozták a hívójelet, a hegycsúcsokon irányzékukat helyesbítve, lassan forogtak az óriási teleszkópok, a csillagokkal telehintett égbolt mélységeit kutatva.

„Végre megtudjuk” – gondolták a tudósok. A Tudományegyetem igazgatójának irodájában a Fizika

hercegei titokzatos eszmecserére gyűltek össze. Az igazgató feladott egy határozott hangú üzenetet: „Kérés Verneuil-höz megerősíteni Mars-lakók létét. Stop. Delpuech.” Az AX-I, mint mindig, ezt válaszolta: „A fedélzeten minden rendben.”

Ennek ellenére a tudósok kissé nyugtalanul csóválták a fejüket. Mit jelentsen ez a zárkózottság? Delpuech nem hagyta magát:

– Szeretnénk tudni, vannak-e a Marson élőlények.

– A fedélzeten minden rendben.

– Uraim, kedves kollégák – mondta az igazgató –, nyilvánvaló, hogy kiváló barátunk, Marcel Verneuil valamilyen hihetetlen dolgot fedezett fel, és okosabbnak tartja, hogy mielőtt nyilvánosságra hozná, előbb velünk tárgyalja meg a titkot. Ennek ellenére mostantól kezdve joggal gondolhatjuk, hogy Marcel Verneuil és társai visszatérése döntő fontosságú dátuma lesz az emberiség történetének.

Másnap rendőrkordon akadályozta meg a tömeget abban, hogy betörjön a Tudományegyetemre, és a tudósok igyekeztek megtéveszteni az újságírókat. A tömeg tájékoztatást követelt. Egy képviselő, Jean Charron interpellált a kormánynál, jelezve, hogy a kíváncsiságba már nyugtalanság vegyült, a várakozás kezdi elkeseríteni az embereket. Eltitkolnak-e valamit, igen vagy nem? Pozitív eredménnyel járt-e az expedíció? Vajon kedvezőre fordult-e az emberiség sorsa? A tanácselnök elismételte az űrhajó válaszát: „A fedélzeten minden rendben.” Ez kétségtelenül a lehető legkedvezőbb módon értékelhető, de egy kis ideig még várni kell rá, hogy a három tudós felfedezésének jelentőségét megbízhatóbb módon értékelhessék!

Az űrhajó már borsó nagyságúvá növekedett, a képernyő felső sarkából annak közepe felé haladt, és meteorsebességgel közeledett a Föld felé! A rendőrfőnök már régóta nem tudott aludni az aggodalomtól, hogyan lesz képes fölösleges erőszak nélkül a nemsokára milliószám útnak induló zarándokokat meghatározott útvonalra terelni. Az az igazság, hogy valóban zarándokokról volt szó, akik a Csodacsillagot várták az égből. A betegek azt képzelték, hogy meggyógyulnak, az orvosok pedig azt, hogy végre hozzájutnak a betegségek leküzdésének eszközéhez; a szegények, hogy megszűnik a nyomor, a gazdagok pedig, hogy még gazdagabbak lesznek. És az egyszerű kíváncsiak töprengtek: „Vajon milyenek a Marslakók? Két karjuk, két lábuk, két kezük és egy agyuk van-e? Hogyan mondják: szeretlek?" Esténként a sétálók elidőztek a parkokban és a kertekben, csendben hallgatták az AX-I sípoló hívójeleit, és meglepetten vették észre, hogy ezt ismételgetik magukban: „Most már boldogok leszünk. Boldogok, boldogok."

Aztán eljött a győzelem csodálatos órája. Az AX-I megkérte leszállási adatait. A tömeg, sűrű pépként, lassan körülvette a leszállóhelyet. Eleinte a büszkeség és az öröm bódulatában énekeltek és táncoltak. Majd meghallgatták a rendfenntartó közeg kiáltványait, lehurrogták a rendőrségi helikoptereket, beszédeket hallgattak, sok beszédet…

Most már kiürült fejjel, torkukban dobogó szívvel az eget kémlelték, ahol fel kellett bukkannia a szikrázó lövedéknek. Vijjogtak a szirénák. Könnyű szellő lebbentette meg hanyagul a zászlókat az aggódó arcok fölött, millió és millió szem – fekete, kék, szürke – hatalmas tóként tükrözte vissza a felhőket.

„Figyelem! Figyelem! – harsogta egy öblös hang mind a négy égtáj felé. – Az AX-I három perc múlva leszáll. Kérjük, viselkedjenek fegyelmezetten. A legnagyobb fegyel…”

Hatalmas kiáltás söpört végig a tájon, s felerősödve egészen a távoli dombokig hullámzott. Lángkoszorúval övezett fényes pont csillogott a magasban. Szemmel láthatóan változtatta formáját, félelmetes, később fülsiketítővé vált dübörgéssel rohant a föld felé. Az űrrakéta szikrázó tűzcsóvát bocsátott ki, mintha egy pillanatig megpihent volna rajta, lefékezte zuhanását. Azután méltóságteljesen leereszkedett egy fehéren izzó kéve közepébe, remegve megállt, majd reaktorait kikapcsolva, mint egy magas torony, nem mozdult többé. Hallani lehetett, amint a koromcsíkokkal szennyezett rakétatest a lehűlés következtében recsegni-ropogni kezd. Megint csend lett, majdnem ijesztő, annyira nagy, feszült és fájdalmas volt. Hirtelen valami megmozdult az űrrakéta oldalán, egy ablakhoz hasonló fekete nyílás vált láthatóvá, benne feltűnt három, antennákkal, fülhallgatókkal, bonyolult vezetékekkel felszerelt csillogó sisak. A három űrhajósruhába öltözött tudós. Egyikük, nagyujját az ég felé tartva, intett.

Ekkor a tömeg őrjöngő üvöltésben tört ki, súlyos hulláma megindult, maga alá temetve a rendfenntartókat, rendőrségi kocsikat, mentőautókat, díszemelvényt, mindent…

– Lássuk tehát, Verneuil, megértjük, hogy mindhárman kimerültek és kábultak a lelkes fogadtatástól, de egyetlen szót szóljon: mit hoztak magukkal?

Verneuil Grendtre, majd Martinellire nézett.

– Nos hát – mondta –, mi… sok mindent hoztunk.

– A Mars… laknak-e a Marson?

Grendt Verneuil-re, majd Martinellire nézett.

– Hát… úgy is mondhatjuk… Azt nem lehet állítani, hogy ne volna lakott.

– Vagyis – szólalt meg Martinelli – azt sem lehet határozottan állítani, hogy lakott.

– Nem jól értem önöket – mondta Delpuech, szemüvegét törölgetve. – Tehát lakott vagy sem?

Martinelli Grendt felé fordult.

– Az a… emlékeztek?

– Igen, emlékszem – bólintott Grendt. – Nagyon különös volt.

– Az a dolog valóban… – helyeselt Verneuil. – Hogyan magyarázzuk meg nekik?

– Rajzoljanak – javasolta Delpuech.

Látszott, hogy mindhárom űrhajós kínosan érzi magát.

– Félek, hogy egy rajz… – kezdte el Grendt.

– Egyáltalán nem lenne meggyőző – folytatta Verneuil.

– De hát, kedves kollégáim – szólalt meg újra Delpuech –, csodálkozom magukon. Hisz az önök képességeivel rendelkező megfigyelők…

– Hát legyen – mondta Verneuil. – Az első dolog, amit a Mars talaján megvizsgáltunk…

– Pardon – mondta Grendt. – A kifejezés jelentését szigorúan véve nem beszélhetünk talajról.

– Ah! Szóval puha volt? Vagy cseppfolyós? – kérdezte Delpuech.

– Nem – válaszolta Verneuil és Martinelli egyszerre.

– De nem volt szilárd – tette hozzá Verneuil.

Ismét zavart csend lett. Verneuil mutató- és hüvelykujját összedörzsölgetve, a megfelelő kifejezést, mondatot, fordulatot, szót kereste, mely többé-kevésbé szemléltethetné azt, amit láttak. Végül tehetetlenül széttárta a karját.

– Soha nem tudjuk megmagyarázni – mormogta.

– Menjünk sorba – javasolta Delpuech. – Kezdjük a domborzattal. Milyen volt?

– A domborzat? – kérdezte Grendt, mintha nem értené a kérdést.

– Ami a domborzatot illeti… – sóhajtott Martinelli.

– Dehogynem – szólt közbe Verneuil –, nem túlzunk, ha domborzatról beszélünk, hiszen ha figyelembe vesszük…

– Igen – vágott közbe Grendt –, de éppen hogy nem lehet figyelembe venni.

– Hogyan? Könyörgök, beszéljenek már! – kiáltott fel Delpuech.

– A hegyekre utalok – mondta Verneuil. – Azok számunkra hegyek, ugyanakkor arrafelé…

– Brfag-melek – ajánlotta Martinelli.

Delpuech felpattant.

– Mit mond?

– Ennek a szónak a Földön nincs megfelelője – magyarázta Martinelli.

– Azt hiszem – javasolta Delpuech jobb lesz ezt a beszélgetést későbbre halasztani. Előbb pihenniük kell.

– Fölösleges – mondta Verneuil. – Nem lehet lefordítani… Azt gondolja, ha a halottak visszatérnének, volna valami értelme annak, amit elmondanának?… Nos hát: mi halottak vagyunk, és önnek, aki még itt él, soha a leghalványabb fogalma sem lesz arról, amit mi átéltünk, éreztünk, érintettünk, tapasztaltunk…

– Éppen ezért nem válaszoltunk az üzeneteikre – mondta Martinelli szomorúan.

– Ez lehetetlen! – kiáltott fel Delpuech. – tehát önök szerint mi soha nem ismerhetünk meg más világokat, mivel nincs rá nyelvünk?

– Pontosan – mondta Verneuil.

– Talán nem pontosan – javította ki Grendt –, de végül is nagyjából valóban…

– Annak ellenére, hogy talán reménykedhetünk… – folytatta Martinelli. – De mégsem. Verneuil-nek igaza van…

A három űrhajós, mintha kábítószert vett volna be, távolba révedő tekintettel, kínosan feszengve üldögélt. Verneuil szólalt meg újra:

– Elmegyünk – dünnyögte. – Pihenésre van szükségünk.

– Természetesen – helyeselt Delpuech.

Elfelejtett kezet fogni a három férfival, fel-alá kezdett járkálni a szobájában, majd kinyitotta az ablakot, és a sötét égboltra meredt.

– Börtönlakók vagyunk! – suttogta. – Börtönlakók! Mindaddig, amíg agyunk lesz… Mindaddig, amíg emberek leszünk…

Mónos Attila fordítása

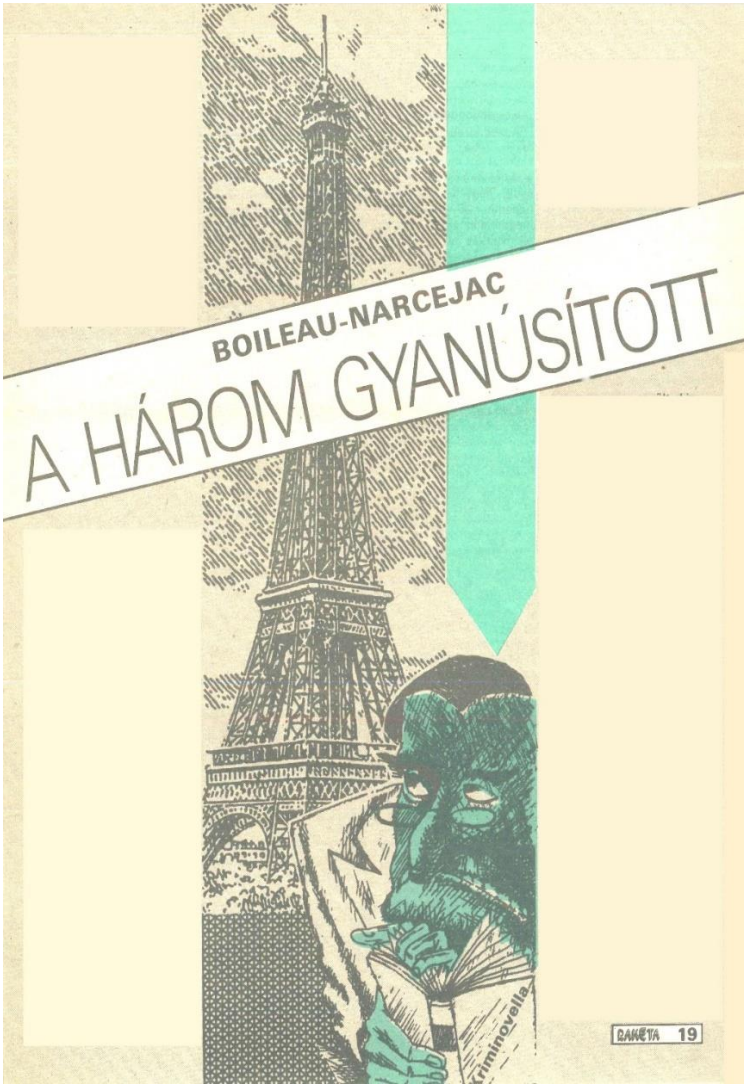
BOILEAU-NARCEJAC
A HÁROM GYANÚSÍTOTT
Kriminovella
RAKÉTA 19

A három gyanúsított

Megjelent:
Rakéta Regényújság
1989/6. számában

Merlin főfelügyelő esetei

Már sokszor megkérdezték, hogy milyen módszerrel látok hozzá a nyomozáshoz, amikor a szokásosnál bonyolultabb bűnüggyel állok szemben, Hogy milyen módszerrel? Higgyék el, én magam sem tudom. Van persze néhány szempont néhány irányelv, de hogy egy bűntény esetében mi is a teendő, arra nincs semmiféle minta, semmiféle recept. Ahogyan a mi jó öreg mesterünk, „Merlin varázsló" mondogatta (mert mi már csak így emlegettük egymás között), a nyomozás mindig olyan, mint egy absztrakt festmény. Az iskolázott szem rögtön látja, hogy színiéről vagy visszájáról nézi-e az ember, Merlinnek igaza volt, mindössze egyben tévedett: hogy melyik a kép színe, azt rögtön soha, csak jó darab idő múlva lehet megállapítani, tüzetes, szemet vásító vizsgálattal. Itt van például annak a három gyanúsítottnak az esete. Az is olyan volt, mint egy absztrakt festmény, olyan bizony. Napokig, hetekig nézegettük ezt a képet a munkatársaimmal, hiába, Csak nem vettük észre, hogy fordítva tartjuk a kezünkben. De nem akarok elébe vágni a történetnek.

Már benne jártunk az augusztusban. Párizs kongott az ürességtől, így aztán aligha szúrt volna szemet bárkinek is Baymond Laffaye eltűnése, ha a házmesterné nem olyan éber abban a Lauriston utcai bérházban. Mivel a férfi mindig szólt neki, valahányszor elutazott hazulról, amikor harmadik napja nem látta, az asszony értesítette a rendőrséget, A lakásban égett a villany, de a házmesterné hiába csöngetett, dörömbölt, kiabált, nem kapott semmi választ. A felügyelő kerített egy lakatost, ő aztán pillanatok alatt kinyitotta az ajtót, mert a

retesz szerencsére nem volt betolva. A nyomok bűnténnyre vallottak, ezért a felügyelő engem bízott meg a nyomozással.

Szó, ami szó, sok nyom volt, túlságosan is sok, majd kiszúrták az ember szemét.

A nappaliban dulakodás jelei: feldöntött fotel, arrább taszított asztal, hurkát vető szőnyeg, egy ripityára tört vázáról nem is beszélve. Feltűnt a hálószobában egy gombolyag spárga, az előszobában pedig, a fal mellett (az ajtó tolhatta oda, amikor kinyitották) vérfoltos zsebkendő, R. L. monogrammal. Világos: Raymond Laffaye-t valaki megtámadta és meggyilkolta a nappaliban. A tettes azután becsavarta a hullát az ágyterítőbe, gondosan összekötözte, lecipelte az utcára, majd autóval elszállította. A zsebkendő azonban, amely feltehetően Laffaye szivarzsebét díszítette, leesett, és a gyilkos nem vette észre…

Mégis, valahogy úgy éreztem, nagyon is kézzelfogható ez a magyarázat. Ha Raymond Laffaye azt akarja, hogy halott hírét költsék, ő maga se csinálja másképpen. Egy szó, mint száz, egy kicsit rendezés-szaga volt a dolognak. Ott az a fotel, például. Nem kevés elszántság kellett hozzá, ha csakugyan fel akarta dönteni az ember, ezt rögtön jómagam is megtapasztaltam. Alacsony volt és nehéz. Meg aztán láttam én már jó néhány olyan helyiséget, ahol dulakodtak. Az igazi rendetlenségnek van valami különös jellege, ezt a jelleget nemigen lehet meghatározni, de egykettőre felismeri az ember. A laboratórium, persze, munkába veszi majd a zsebkendőt, bár öreg róka az a Raymond Laffaye, biztosan volt annyi esze, hogy tulajdon vérével maszatolja össze. Mert Laffaye-t már régebbről ismertem. Akkor akadt vele dolgom, amikor néhány évvel korábban betörés történt az irodában. Piszlicsár ügy volt, de ahogyan elbeszélgettem a

beosztottjaival, és végighallgattam a tanúvallomásokat, az az érzésem támadt, hogy lesz még a fickóval találkozásom.

Beindítottam hát a bűnügyi rendőrség gépezetét, és ahogy ilyenkor szoktam, én magam is nyakamba vettem a várost. A házmesterné nem mondott semmi rendkívülit. Raymond Laffaye szabályos életet élt. Későn feküdt, későn kelt, vendégeket nem fogadott. A lakók nyaraltak, úgyszólván senki se tartózkodott odahaza. Így azután, ha Laffaye-t csakugyan meggyilkolták – azért ezt a feltevést se vetettem el egészen a tettes minden különösebb kockázat nélkül kivihette a hullát a lifthez, majd a harmadikról le a földszintre, ki a kapu előtt várakozó autóig. Hanem az illetőnek bivalyerősnek kellett lennie, mert Laffaye, erre határozottan emlékszem, nálam magasabb volt, és legalább nyolcvanöt kiló.

Úgy döntöttem, abból a feltevésből fogok kiindulni, hogy Laffaye aligha azért menekült el, mert üldözték, és aztán a regényíró fantáziájával próbálom felgombolyítani a különböző cselekményszálakat. Először is, vajon rendben van-e a szénája?... A férfinak volt egy kis reklámfilmügynöksége, de az üzlet nem ment valami fényesen. Sőt, a titkárnője, Yvonne Hardouin szerint Laffaye a csőd szélén állott. Ez a gátlástalan, lelkiismeretlen férfi fűnek-fának tartozott. Ő, mármint a titkárnő, már második hónapja nem kapott fizetést, a múlt héten pedig felmondtak neki. Ahogy mindezt elmesélte, könnybe lábadt a szeme. Henri Felgraud viszont, Laffaye üzlettársa, szélhámos csirkefogónak nevezte az eltűntet. Még a gimnáziumban ismerkedett meg Laffaye-jal Jó pajtás volt, igaz, nem valami szorgalmas, de energikus, és nagy dumás. Néha, puszta szórakozásból, sorra becsöngetett minden házba, és valamilyen ürüggyel pénzt koldult, de olyan

átéléssel, olyan meggyőzően, hogy az emberek habozás nélkül elővették pénztárcájukat. – Már akkor óvakodnom kellett volna tőle – mondta Felgraud. – De én is szerettem marháskodni. És ezekben a csínyekben nem volt semmi kegyetlenség, semmi rosszindulat. Amikor, idestova két esztendeje, újra összehozott minket a véletlen, megint elcsavarta a fejemet. Tele volt tervekkel, azt fontolgatta, hogy filmeket forgat majd a televíziónak. Csak úgy dobálódzott a számokkal, és amikor Raymond pénzről beszél, az olyan, mint egy nagyária. Végül levett a lábamról, és néhány millióval beszálltam az üzletbe. Persze, minden elúszott. És nem az én hibámból! Mert a vállalkozás sikeres volt. De Raymonddal nem lehetett bírni, folyton rázta a rongyot. Adta a dúsgazdag üzletembert, mintha csak szüksége lett volna erre a komédiára. Úgy járt-kelt az életben, hogy fél szemmel mindig azt leste, jól fest-e a tükörben. Angol szabású öltöny, hatalmas szivar, gazdag borravaló és üres kassza. De mindig neki van igaza. Az arcán leereszkedő mosoly. Nagyzoló. Felelőtlen. Igen, ez a jó szó: felelőtlen. „Maga csak egy kis szatócs, drága barátom” – mondogatta, de olyan hangon, hogy rögtön elöntötte a vér az agyamat, ilyenkor legszívesebben arcul ütöttem volna. Ezt egyszer meg is tettem, nem akarom letagadni. Felpofoztam, egyszerűen elvesztettem a fejemet- Azt hiszi, megsértődött? Fenét! Megjátszotta a nagylelkű jóbarátot, aki nagy kegyesen megbocsátja a másik indulatosságát. Csak annyit mondott, hogy szép kis alakokkal van körülvéve. Én mondom magának: ha kinyírták, jól tették. Megérdemelte.

– Mégis, magának mi a véleménye?

– Szerintem olajra lépett. Meglógott. Hiszen nyakig úszik az adósságban. Ha nem hiszi, kérdezze meg a bátyjától!

Felkerestem Denis Laffaye-t, ő vidéken tartózkodott, de amikor meghallotta a felhívást, amelyet bemondattunk a rádióban, rögtön visszatért Párizsba, Elkeseredett fiatalember nyitott ajtót, és rögtön szitkozódni kezdett. Nem kisstílű feketéző az ő testvére, hanem közönséges tolvaj. Elmesélte, hogy Laffaye komoly összegeket kért kölcsön az édesapjuktól. Amikor felleltározták a hagyatékot, égre-földre esküdözött, hogy visszafizeti a pénzt. Még a kötelezvényt is aláírta…

– És amikor az orra alá dörgöltem – mondta Denis– volt képe azt állítani, hogy nem hiteles, hogy én hamisítottam. Persze, pörre vittem a dolgot, de aligha fogom megnyerni. A csirkefogó megváltoztatta az írását, a szakértők meg a fejüket vakarják, nem mernek állást foglalni. Ebből is láthatja, miféle alakkal van dolga. Mindenkit átejt, mindenkit behúz a csőbe. És amit a titkárnőivel csinál, az egyenesen elképesztő. Három hónapra felveszi őket, egy kis etyepetye, már repülnek is. Jöhet a következő! Már találkozott Hardouin kisasszonnyal bájos kis teremtés, nem igaz? Most rúgta ki. Pedig fűt-fát megígért neki, mint mindig… Albert, a kislány bátyja meg is fenyegette. No hiszen! Minden lepereg róla! Nem kenyerem a rosszindulat, de tiszta szívemből kívánom, hogy egyszer emberére akadjon.

– Lehet, hogy éppen az történt.

– Ugyan már! Átszökött Belgiumba, vagy Svájcban van, hamis papírokkal, és az összelopott pénzből úgy él, mint hal a vízben. Én aztán nem nyugtalankodom miatta, az biztos. Egy-két hónap, és már talál is egy másik balekot. A vérében van a komédiázás. Még szép jövő áll előtte, nekem elhiheti!

– Jó, jó, de mégiscsak negyvennyolc éves.

– Épp ezért ellenállhatatlan. Mert komoly, megfontolt, tekintélyes. Úgy beszél, mintha minden szavát megrágná. És valahogy azt a látszatot kelti a másikban, hogy valami nagy-nagy titkot fog rábízni, pusztán mert rokonszenves neki. Hangját suttogóra fogja, habozik egy kicsit, aztán vállat von, mosolyogva: „Végül is magának elmondhatom…” És hopp! Mar horogra is akadt az áldozat. Néha arra gondolok, hogy diliházban a helye. Utóvégre a nagyzási hóbort, az gyógyítható.

Albert Hardouint könnyen megtaláltam, ő az elcsapott titkárnő testvérbátyja. Húszegynéhány éves lehetett, sportos alkat, egyenes, vidám tekintet. De alighogy kiejtettem Raymond nevét, mintha kicserélték volna.

– Ha egyszer a kezem közé kerül – mondta azt nem viszi el szárazon!

Elmesélte, hogy mi történt a húgával. Szegény kislány, egészen belebolondult a főnökébe. Hiszen csupa udvariasság volt, csupa tapintat, és olyan apáskodó! Úgy viselkedett; mintha minden gondját-baját megosztaná vele, még a terveibe is beavatta…

Az ilyennek csak az a fontos, hogy figyeljenek rá, hogy csodálják. Egy alkalommal, még az ismeretségünk legelején, meghívott ebédre. Szégyen ide vagy oda, de felültem neki. Olyan meghitt hangon beszélt a legnagyobb színészekről, hogy leesett az állam. „A cégem épp most szerződtette Belmondót… Bébel egy kicsit kérette magát, de olyan régen akar velem dolgozni, hogy végül igent mondott…” Csak néztem, tátott szájjal, valósággal csüngtem a szavain. Én marha! Ez a buta tyúk meg elhitte, hogy feleségül fogja venni! És amikor Laffaye szólt neki, hogy keressen állást magának,

egészen összeomlott. Ez a szerencsétlen valósággal belebetegedett a csalódásba.

Tiszta sor. Ez egyszer biztos voltam benne, hogy csakugyan szökéssel állunk szemben. Laffaye végérvényesen szakítani akart egyre nyomasztóbb múltjával.

Tévedtem Két napra rá Párizs alatt kihalászták a Szajnából. Ráadásul holtan, revolvergolyóval a szívében. A zsebéből eltűntek az iratai. De eltűnt az ágytakaró is, amelybe bebugyolálták.

Lehet, hogy elvitte a víz? Én inkább affelé hajlottam, hogy a gyilkos csavarta le a hulláról, mielőtt bedobta a folyóba A tettes gondolatmenete világosnak látszott Nyilván abban reménykedett, hogy vagy sohase találják meg a holttestet, vagy későn bukkannak rá, és már nem lehet azonosítani, netalán arra a végkövetkeztetésre jutnak, hogy Raymond Laffaye öngyilkos lett. Éppen csak azt hagyta figyelmen kívül, hogy nyomot hagyott a Lauriston utcai lakásban.

Már annyira biztos voltam benne, hogy Laffaye megszökött, hogy ezek után fogalmam se volt róla, melyik szálon kezdjem újra a nyomozást. Gondoltam, megvárom a törvényszéki orvos- szakértő jelentését: Laffaye-t 8-áról 9-ére virradó éjszaka ölték meg, feltehetően éjféltájban. Ha logikusan gondolkodom, három gyanúsítottam van: Henri Felgraud, az üzlettárs; Denis Laffaye és Albert Hardouin, a kis titkárnő testvérbátyja. Az áldozattal mind a háromnak volt elszámolni valója. Mindhárman izmos férfiak voltak, a lakásból könnyen kivihették a holttestet a felvonóig, aztán a felvonóból az autóig. A kockázat, persze, nem volt kicsi. Hiszen a tettest akárki megláthatta: találkozhatott valamelyik lakóval, de találkozhatott egy-két járókelővel… A magatartás szemlátomást kizárta az előre megfontolt

bűncselekmény lehetőségét. Én inkább valami hirtelen szóváltást képzeltem el, valami balul végződő veszekedést, és olyan bűnöst, aki a váratlan helyzetben megpróbálja kivágni magát a csávából.

Minden szabad emberemet ráállítottam az ügyre, de az első hírek lehangolóak voltak. Mindhárom gyanúsított tökéletes alibit igazolt.

A fiatal Hardouin barátainál nyaralt, valahol Nantes mellett. 10-én járt le a szabadsága, és 9-ére hajókirándulást terveztek, ezzel a kirándulással akartak búcsúzni a nyártól. 8-án este, kilenc tájban köszönt el a társaságtól, és reggel hatra beszélték meg az indulást. Csak azt nem tudtam eldönteni, hogy Albert Hardouinnek volt-e rá ideje, hogy Citroenjével felmenjen Párizsba, megölje Laffaye-t, és még hat előtt visszajöjjön Ancenis-be. Hogy volt-e rá ideje, azt akármelyik nebuló ki tudja számolni, gondolhatnánk: ha tudjuk, hogy Párizs négyszáz kilométerre van, és hogy egy kocsi száz kilométert tesz meg óránként, akkor… Szép is volna! Én folyton ilyesmin töröm a fejemet, ugyanilyen egyszerű, ugyanilyen abszurd problémákon. Elméletileg persze hogy lehetséges a dolog. Éjszaka, nyílegyenes úton, jó állapotban lévő autón. Hardouin könnyen tarthatta a száz kilométeres átlagsebességet. És ha feltesszük, hogy oda-vissza nyolc óra alatt megjárta az utat, még mindig maradt egy órája, hogy… Lehetségesnek éppenséggel lehetséges feltevés, de vajon elképzelhető-e? Ki kell majd hallgatni a fiatalember barátait, megmutatni a fényképét az éjszaka is nyitva tartó benzinkutaknál, végig az egész útvonalon, hiszen csak meg kellett állnia valahol üzemanyagért.

Egyszóval az alibit elfogadhatónak éreztem.

Benri Felgraud Versailles-ban lakott, Azt állította, hogy ki sem mozdult hazulról. Este tízig tévéztek a feleségével, aztán lefeküdtek. Ezt a felesége is megerősítette. Bosszantó egy alibi, mert egyszerű, kikezdhetetlen. És ha az embernek nincsen valami nyomós oka, hogy kétségbe vonja a gyanúsított állításait, akkor el kell fogadnia a hallottakat. Ilyenkor hazugsággal vádolni valakit annyi, mint rendszeresen megkérdőjelezni a családtagok tanúvallomásait. Akkor nemcsak Felgraudnéval kellett volna bizalmatlannak lenni, hanem Felgraud anyósával is, hisz az a magatehetetlen vénasszony egy szemhunyásnyit sem alszik egész éjszaka, és a legkisebb zajra is felneszel, a cselédlányról nem is beszélve, de ő se hallott semmit, pedig neki a garázs fölött van a szobája. Az meg mégiscsak komolytalan feltevés, hogy mind a négyen cinkosai egymásnak!

Ami Denis Laffaye-t illeti, Arcachonban értesült a testvére eltűnéséről, az ottani kempingben töltötte a szabadságát. Esténként mindig bekapcsolta a rádiót, főleg azt a műsort kedvelte, amely rendkívüli üzeneteket sugároz az országutakon száguldó autósoknak. Amikor meghallotta a nevét majd hanyatt esett: „Kérjük Denis Laffaye-t aki Bordeaux környékén autózik 404-és acélszürke Peugeot-ján, hogy haladéktalanul térjen vissza Párizsba, mert a bátyja eltűnt.”

A három közül őneki volt, látszatra legalábbis, a legtökéletesebb alibije. De Raymond Laffaye-t is ő gyűlölte a legjobban, engesztelhetetlen rokoni gyűlölettel.

Nagyító alá vettem a három alibit. Megvizsgáltam Hardourn autóját öreg kocsi volt, igaz, de még sokat ki lehetett hozni belőle. Aztán sorra felkerestem a benzinkutakat. Sehol se ismerték fel Hardouint Ordítoztam

egy kicsit Felgraud-ék cselédjével, gondoltam, megpróbálok ráijeszteni, Elpityeredett, de nem változtatta meg a tanúvallomását Egyik beosztottamat elküldtem Arcachonba, hadd nézzen szét abban a kempingben. Hiába Ebben a hónapban óriási a jövés-menés. Denis 7-én vagy 8-án reggel feltűnés nélkül elhagyhatta a kempinget: megöli Laffaye-t Párizsban, és 9-én reggel megint Arcachonban van, jó huszonnégy órával a rádióüzenet bemondása előtt. Mindenütt falba ütköztem. Tetejébe, amilyen peches vagyok, egész Párizs erről az ügyről beszélt. Augusztus volt, uborkaszezon, ilyenkor a sajtó nemigen bővelkedik érdekfeszítő eseményekben. Nem csoda, hogy Raymond Laffaye halála hetekig nem került le az újságok címoldaláról.

Reggelenként amikor rapportra mentünk a főfelügyelőhöz, igyekeztem eltűnni a többiek háta mögött. Pedig nem loptam az időt. Sőt, sohase dolgoztam annyit, mint akkoriban. Személy szerint nem volt semmi bajom ezzel az én három gyanúsítottammal. Sőt, inkább rokonszenvesnek találtam őket. De nem láttam, hogy rajtuk kívül ki is lehetne még érintve a dologban Egykettőre kiterjesztettem a nyomozást, felderítettem, hogy kik voltak Laffaye ismerősei, hogy hol tartózkodtak, és hogy voltak-e sérelmeik. A férfinak persze, rengeteg ellensége volt, hiszen boldog-boldogtalannak tartozott. De hát a hitelező még nem gyilkos, aki pénzt ad kölcsön, még nem forgat gyilkos gondolatokat a fejében. És ott voltak a fiatalasszonyok, Laffaye áldozatai, közülük nem is egy örült a halálának. De hát egy nőnek hogyan is volna annyi ereje, hogy vállára vegyen egy nyolcvanöt kilós testet…?

Graux felügyelő, a helyettesem meg is jegyezte:

– És ha valaki segített neki?

Nem. Ha most elkezdünk találgatni, csak hogy kikerüljük a nyomozás során felmerülő nehézségeket már régen rossz. Biztos csak két dologban lehettem: csakis egy mindenre elszánt, tagbaszakadt férfi teríthette le Raymond Laffaye-t; másrészt a férfi szükségképpen egyike a három gyanúsítottnak. Ezt minden áldott nap elismételtem magamban. Elismételtem reggel, borotválkozás közben; délben, amikor a szendvicsemet eszegettem az irodában; délután, amikor a dossziékat nézegettem; meg este is… Úgy hajtogattam, mint valami rögeszmét, abban a reményben, hogy előbb-utóbb mégiscsak megértem az összefüggéseket. Nappali, lift, előcsarnok, kapu, járda, autó… aztán a Szajna-part… Képzeletben százszor is végigjártam az útvonalat… Azt talán mondanom se kell, hogy tüzetesen átvizsgáltattam Hardouin Citroenjét, Denis Laffaye Peugeot-ját és Felgraud sportkocsiját. Csak az időnket pocsékoltuk. Nézzük csak! Én vagyok a gyilkos. Megölöm Laffaye-t. De mi a csudának kínlódjam annyit egy ilyen kétes eredményért? Nem egyszerűbb otthagyni a hullát, és szép nyugodtan odébbállni? És ha csakugyan mindenre elszánt bűnöző vagyok, miért nem csinálok rendet mielőtt elhagyom a lakást? Egyszerre azon kaptam magamat, hogy már nem színéről nézem a képet, hanem megfordítva. A megoldás egyszerű volt. Majd kiszúrta a szememet.

Eddig azt feltételeztem, hogy a gyilkosnak a nappali lehetett a kiindulópontja, és hogy onnan jutott el a Szajnáig. Holott, épp ellenkezőleg, a Szajna lehetett a kiindulópont, és onnan jutott el a nappaliba. Mivel nyilvánvaló volt, hogy csakis férfi tudja vállára emelni a tetemet, gyanúsítottként kizárólag Denis Laffaye, Albert Hardouin és Henri Felgraud jöhetett számításba. De tegyük fel, hogy nő volt a tettes.

Akkor világos, hogy nem a lakásban követték el a bűncselekményt. De ha nem a lakásban, akkor hol? Hát a Szajna-parton. Kell ennél alkalmasabb találkahely? Utolsó találkozás a férfival, akit még mindig szeretünk, könyörgés, hátha visszavonja elhatározását; talán éppen ott, ahol kéz a kézben először sétáltunk vele. A férfi azonban vállat von. Torkig van a pityogással, az örökös panaszkodással. Elveszítjük a fejünket, és meghúzzuk a ravaszt… Majd belénk hasít a rémület… Most mit csináljunk…? Olyan bűncselekménynek álcázzuk a gyilkosságot, amelyet *nő nem tudott volna elkövetni.* Mindössze el kell venni az áldozat személyi igazolványát. Ki tudja? Csak egy kis szerencse kell hozzá, és sohase fogják azonosítani. Majd elvesszük tőle a kulcsait, a vérfoltos zsebkendőjét, a hullát meg belökjük a vízbe; gyerekjáték az egész. Aztán csak a lakásba kell elmenni. (Ezen a ponton már első pillanatban tisztán láttam: csakugyan rendezéssel volt dolgom.) Olyan látszatot kelteni, hogy a Lauriston utcai lakásban követték el a bűncselekményt, a tetemet becsomagolták, levitték, autóra rakták. Így kinek jutna eszébe, hogy nő volt a tettes?

Yvonne Hardouint már másnap letartóztattam. Meg se próbálkozott a tagadással. Már amúgy is jelentkezni akart a rendőrségen, annyira rettegett tőle, hogy más fog bűnhődni helyette… Szegény kis Yvonne…! Még szerencse, hogy mifelénk megértően kezelik a szerelmi bűncselekményeket.

Ádám Péter fordítása

Beethowen mellszobra

Megjelent:

Rakéta Regényújság,
1984/36. számában

– Kedves Duvallonom, kötözzenek meg, ha értem magát. Húsz éve dolgozik nálunk. Minden osztályt végigjárt. És most lemond a marsallbotról? A mi saint-etienne-i fióküzletünk nem afféle kis szatócsbolt… Gondolja meg a dolgot!

– Nekem itt is jó, igazgató úr. Miért változtatnék lakhelyet? A fiam felvételizik a Politikai Tudományok Intézetébe.

– Hallottam róla… Nagyon tehetséges fiú…

– A feleségem is ezen a véleményen van… Értse meg, igazgató úr, mi egyszerű emberek vagyunk…

– Nincs igaza, kedves Duvallon. Egy kis becsvágy senkinek sem árt meg.

Nem volt erős a logikában, és mindig vesztett, amikor vitatkozni kellett. Mit magyarázkodjon? Vajon meg lehet azt magyarázni, számára milyen fontos, hogy minden nap hasonlítson a következőre, hogy az élet szabályossága neki erőt, biztonságot ad?

Duvallon belezavarodott saját gondolataiba, s megijedt, hogy akaratlanul előjönnek a múlt fintorai. Feltépte a borítékot – tíz darab százfrankos bankjegy volt benne. Hozzáteszi majd ezt is ahhoz a háromezerhez, melyet a rejtekhelyen tartogat…

Íme, még egy apróság, amit bizonyára sem Simone, sem Jean-François, egyáltalán senki sem értett volna meg: a pénztakarékosság szükséglete, hogy félrerakjon egy összeget, melyről egyedül csak ő tud. Saját kincse legyen… Ez a titok melengette a szívét. Változatlanul gyöngédséggel gondolt rá. A szolgáltatóüzlet rideg és jellegtelen egyenruhája alatt egy varázsló rejtőzött, aki éppoly hatalmas volt, mint a halhatatlan Kalüpszó…

– Az asszonyom még nem jött haza - fogadta otthon Yvonne.

– És Jean-François?

– Az imént ment el.

Na, persze! Mindenki el van foglalva az ajándékokkal… Miért neki szóltak erről a saint-etienne-i fióküzletről!? Hiszen neki így is jó, olyan gazdagnak érzi magát!

Miután bezárkózott a dolgozószobájába, leemelte a kandallóról Beethoven kis mellszobrát, melyet a földszinten lévő boltban aznap vásárolt, amikor kinevezték részlegvezetőnek. A szobrot óvatosan elfordította a talapzaton, a belsejében volt a rejtekhely. Oda dugdosta a pénzét. A Kilencedik szimfónia taktusait fütyülve levette a talapzatot, s abban a pillanatban kővé vált: a rejtekhely üres volt!

Tévedésről szó sem lehetett: látta belülről a megfordított robusztus fejet, de az üreset, a zsenialitástól megfosztottat. Leroskadt egy székre. Ugyanilyen üres lelkűnek érezte most ő is magát. Elrabolták tőle az élete értelmét. De ki tehette? Természetesen a cselédlány, a fia vagy a felesége. Más senki nem jár be a dolgozószobájába… Nem, ez nem lehet! Hiszen ők nem tudnak a rejtekhely létezéséről… Ha mégis, akkor melyik?…

Yvonne? Bretagne-ból hozta a lányt több mint egy éve. Tizenhét esztendős. Maga a megtestesült ártatlanság és naivság. Már-már mániákusan becsületes. Jean-François úgy belemerült a tudományába, hogy se lát, se hall. Soha nem kért tőle még zsebpénzt sem. Ami a feleségét, Simone-t illeti – a takarékosság mintaképe, minden fillérrel elszámol…

Az előszobából a felesége lépteit hallotta. Gyorsan visszatette a szobrot a helyére, és igyekezett arcára nyugodt kifejezést erőltetni.

Simone élénk volt, vidám. Egy impozáns méretű bőrtáskával állított be.

– Soha nem jönnél rá, hogy ez nem igazi krokodilbőr… Pedig csak megtévesztő utánzat. Igaz? És mindössze negyven frankba került… Még alkudnom sem kellett…

Duvallon kipréselt magából egy mosolyt gyanakvása ellenére, mely úgy böködte az oldalát, mint egy gombostű. Egy héttel ezelőtt a felesége gyönyörű púderosdobozt vett magának… Szintén alkalmilag.

Vacsora után Simone a konyhába ment, hogy segítsen a lánynak. Duvallon pedig beosont a hálószobába, és kivette a komódból a táskát. A belsejében „Jurgand” felírás volt. Tehát a táskát az egyik legelőkelőbb üzletben vásárolták! Miért… miért ez a hazugság? Fejfájásra hivatkozva korán lefeküdt, s másnap igazi migrénre ébredt. Tudta, hogy reggel Simone nem megy sehová, következésképpen a táskára sincs szüksége. Beletette az aktatáskájába, s elindult a Royal utca felé. A keserűség az önbizalom teljes méltóságával ruházta fel.

– Ezt a táskát a sógornőm vásárolta itt tegnap - mondta az eladónőnek. - A feleségem ugyanilyet szeretne… Nem kaphatnék…

– Nagyon sajnálom – szabadkozott a nő – ez volt az utolsó. De rendelhetünk. Vagy esetleg adhatok másfajtát… Igen, emlékszem, a hölgy sehogy sem tudott választani… A férjének kellett segíteni… Tessék, itt van egy másik… Árban ugyanaz… kilencszáz frank…

– Köszönöm – motyogta Duvallon. – De sajnos én nem vagyok olyan gazdag, mint a sógorom.

Kint az utcán úgy érezte, mindjárt elveszti az eszméletét. Simonenak szeretője van! Ez azt jelenti, hogy boldogtalan vele. Egy gazdag férfi kell neki… Fiatal, jóképű, mint valami színésznőnek! Képmutató kalandornő, rútul becsapta őt!

Valahogy elvergődött a munkahelyére. Felvette az egyenruháját, melyet most oly idétlennek talált, mint egy libériát. Aztán hosszan nézegette magát a szekrény kis tükrében, arra gondolva, hogy bizonyára így viselkedik minden megcsalt férj, aki igyekszik megérteni felesége hűtlenségének okát.

A legrosszabb nem az volt, hogy fény derült Simone csalárdságára, hanem az, hogy bizonyossá vált, nem ő lopta el a pénzt! Neki elég volt csak valamit kívánni, és megkaphatott mindent, amit akart. Tehát Jean-François a bűnös… Az okos és visszahúzódó Jean-François! Duvallon lenyelt két tabletta aszpirint… Olyan érzése volt, a föld inog a lába alatt. Az igazgató messziről barátságosan odabiccentett, s jó hangosan azt kiáltotta: „Gondolja meg!” Mintha most tudna ezen gondolkodni! Különben is teljesen mindegy neki, hogy előléptetik vagy sem!...

A nap rettenetesen lassan telt el. Egész idő alatt magában beszélt, és utolsónak távozott az üzletből. Útközben hazafelé néhányszor megállt, hogy magához térjen. Körülötte reklámok villogtak: „Boldog karácsonyt! Boldog karácsonyt!”

Teljesen összetörten feküdt le aludni. Az éjszaka közepén felkelt. A házban mindenki aludt. Tapogatózva elbotorkált a fogasig, megkereste Jean-François kabátját, és kivette a zsebéből a teli pénztárcát. Aztán visszatért a szobájába.

Egy köteg pénz volt a tárcában. Szakértő mozdulatokkal megszámolta: kétezer… háromezer… négyezer-ötszáz…

Felemelte a fejét, s Beethoven csodálkozó tekintetét látta. Négyezer-ötszáz frank… Nem kis összeg. A pénz mellett kék, illatos borítékban egy levelet is talált, melyet női kéz írt:

„Drágaságom! Itt a pénz, amit kértél… De ígérd meg, hogy több adósságot nem csinálsz…

Az ajtóig támolygott, bezárta, majd letörölve homlokáról a verítéket, végigolvasta a levelet. A gyanúja szétoszlott, mint a füst… A levelet bizonyára nem fiatal nő írta, hanem inkább egy gazdag, koros hölgy. Gyakran látott ilyeneket az ajándékosztályon, kikentek, cifrák, fennhéjázok voltak, inas kísérte őket csomagokkal.

Duvallon visszatette a pénzt és a levelet a tárcába, melyet két évvel ezelőtt ajándékozott a fiának. Semmi mást nem érzett, mint fáradtságot és undort. Jean-François minden reggel csókra nyújtotta neki tiszta arcát, melynek az álom gyermeki ártatlanságot adott. Simone meg az ajkát, a romlatlan ajkát: „Szerbusz, cicuskám!” És ő boldogan indult a munkahelyére. Az élet békésnek, meglepetésektől mentesnek tűnt számára.

– Istenem, miért is fordítottam el a talapzatot!

Alig tudta magát visszatartani, hogy a padlóhoz ne vágja a szobrot. Természetesen Jean-François sem bűnös! Hiszen ha neki pénzre volt szüksége, tudta, kihez forduljon. Új hazugságot talált ki, és a nő ellátta a szükséges összeggel. Nem rossz ötlet! Hogy ennyi pénzt összegyűjtsön, neki évek kellettek!

Maradt Yvonne. A becsületes kis Yvonne. A pénz bizonyára nála van, fent a hetedik emeleten.

Duvallon megkereste az ebédlőszekrényben azt az üveg konyakot, melyet csak ünnepnapokon vettek elő, és fenékig kiitta. Most már tegezésre fordította a szót Beethoven szobrával:

– Te süket voltál… és mégis szerencsés ember… Én mondom… még szerencsésebb lehettél volna, ha vak is vagy… mint a fa… Csak a fák érdemlik meg, hogy éljenek… egyedül… semmivel sem törődnek, élvezik, hogy forog velük a föld…

Fejét karjára hajtva elaludt a konyhában. Zajra ébredt, Yvonne jött lefelé. Most kellett cselekednie. Csendesen fellopakodott a hetedik emeletre, s benyitott a manzárdszobába.

Az ágy felől éktelen férfihorkolás hallatszott. A folyosóról beszűrődő fény gyengén megvilágította az alvó arcát, hatalmas füllel ékesített, kefefrizurás fejét. A széken katonai egyenruha lógott, rajta derékszíj, az ágy mellett pedig bakancsok bűzlöttek.

Duvallon behunyta a szemét.

…Simone a cselédlány kiáltására a dolgozószobába futott.

– Asszonyom… Ó, asszonyom! – panaszkodott Yvonne. - Törölgettem a port, és letörtem Beethoven orrát.

– Már megint!... Mintha csak haragudna rá, lányom! Csináljon már valamit… Ne álljon itt, mint egy faszent!

– Ó, asszonyom, ha az úr észreveszi!...

– Dehogy veszi! Nagyon jól tudja, hogy az úr semmit sem vesz észre. Dobja ki a szemetesládába, és gyorsan vegyen egy másik szobrot… úgy, mint a múltkor.

Kovács Sándor fordítása

BOILEAU-NARCEJAC

LELKIISMERET-FURDALÁS

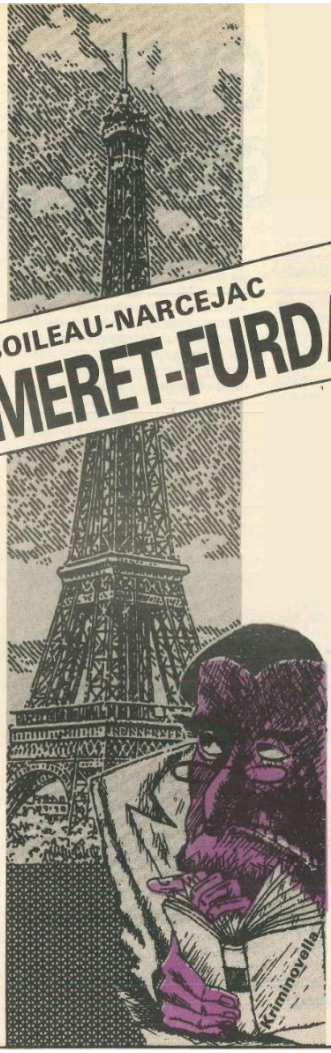

Lelkiismeret-furdalás

Megjelent:
Rakéta Regényújság
1989/29. számában

Szeretőkkel, akik elhatározzák, hogy megszabadulnak az útjukban álló férjtől, és akik nyomban a tettek mezejére lépnek, nap mint nap találkozunk a regényekben és filmekben. Azaz bizonyosfajta regényekben és filmekben. A valóságban azonban nem akárki válik ilyen könnyen bűnözővé. Thierry fájdalmasan tapasztalta ezt. És bizonyos volt benne, hogy Yvonne a maga részéről…

De mégsem, éppen ez az, nem is volt benne annyira bizonyos. Amúgy az ügy egészen egyszerű lett volna. Thierry azt mondotta volna az asszonynak: „Sokat töprengtem, drágám; nem követhetünk el ilyen gyalázatosságot. Sosem tudnánk többé egymás szemébe nézni, és a lelkiismeret-furdalás tönkretenné címünket.” Yvonne pedig így válaszolt volna: „Igazad van. Én magam is sokat gondolkoztam. A tervünk esztelenség. Folytassuk úgy, ahogyan eddig… Annál is inkább, mivel Philippe nem is olyan zavaró!…”

Nem. Egyáltalán nem volt biztos, hogy Yvonne, épp ellenkezőleg, nem kiáltana-e fel, azzal az összeszorított szájtartással, konok arcocskával, amelyet a férfi oly jól ismert: „Tudtam, hogy így lesz. Amíg a tervezgetésről van szó, mindig nagy vagy. A szavaktól nem félsz. De mihelyt a megvalósításra kerül a sor… Hát nem fogod fel, hogy ha igazán szeretnél…

Ezek a szavak igazságtalanok lennének. Thierry valóban szerette Yvonne-t. De ez a „valóban” jelenthette-e valaha, hogy hasonló helyzetben egy férfinak a bűncselekményig kell elmennie?…

Rettenetes válaszút! Eszerint Thierry csak a szörnyű tett és a végleg kiábrándult kedves szemében sértő visszautasítás között választhatott.

Kis ideje lelassította a lépteit; rogyadozva érkezett Delaure-ék villájához. Mutatóujját a csengőgombon nyugtatva hosszasan várt, mielőtt megnyomta volna. Yvonne a karjába omlott.

– Thierry! Ha tudnád… Philippe… Philippe…

– No hát, mi van Philippe-pel? Megrémítesz.

A felindulás megnémította Yvonne-t.

– Felelj már végre! Philippe nem…?

Nem. Philippe Delaure nem halt meg. De nem járt sokkal jobban. Egy szívroham, amikor épp a fürdőkádban volt…

– Kihívtam Rodilleau-t… Infarktus… Két injekciót is adott neki. Még visszajön a nap folyamán… De nincs remény… A doktor szerint órák kérdése… Philippe még csak olyan állapotban sincs, hogy elvihessék…

Thierry kénytelen volt a falnak támaszkodni, annyira remegett a lába. Infarktus… órák kérdése… Micsoda nem remélt, csodás megoldás! Szavakat keresett, de nem talált. Nem tűnt volna-e szörnyű álszentségnek bármilyen együttérzés? Az elégedettség bármilyen kifejezése undorítóan cinikusnak? Hallgatásba burkolózott, melyet a fiatalasszony tetszése szerint értelmezhetett. Yvonne egyébként is azonnal folytatta:

– Akarod… látni?

– Hát persze – mondta a férfi.

Philippe szaggatott és hörgő lélegzése betöltötte a szobát. A haldokló szeme zárva volt, keze furcsán összekulcsolva a mellkasán, sápadt és beesett arcán folytonos rángatózás futott végig. Thierry előbbre lépett, fejét lehajtotta, akár egy

bűnös, megállt az ágy lábánál, kezét az ágy fájára helyezte: érezte, hogy a szemhéját feszíti valami… Szegény Philippe, aki annyira bízik benne, olyan tapintatos, olyan hiszékeny! Thierry kénytelen számot adni magának. Sohasem lett volna bátorsága… S lám Philippe most hamarosan eltűnik, a lehető legalkalmasabb pillanatban. Thierrynek nem kell tartania sem Yvonne megvetésétől, sem a bűn miatti mardosó lelkiismeret-furdalástól.

Nem, a bűn miatti lelkiismeret-furdalástól bizonyára nem. De… az árulása miatt?

Thierry harminc éve ismerte Philippe-et, gyermekkoruk óta; ő volt Philippe esküvői tanúja. Milyen furcsa! Akkoriban Yvonne-t inkább jelentéktelennek látta. Csinosnak tagadhatatlanul csinos volt, de semmi több… Ha valaki akkor azt jósolta, volna, hogy ő lesz majd életében a végzet asszonya… Thierry visszagondolt mindazokra a cselszövésekre, melyeket ki kellett eszelniük, óvintézkedéseikre, hazugságaikra. És a félelmükre is, a ritka alkalmakkor, amikor Philippe egy ártatlan kérdése egy-egy pillanatra a legrosszabbal rémítette őket. Újra maga előtt látta azt a rettenetes reggelt, amikor Yvonne átrohant hozzá, egészen eszét vesztve: „Tudja… Biztos vagyok benne, hogy rájött. Mennyit nevettek később ezeken az őrült riadalmakon! Derék jó Philippe! Hát nem elég megnyugtató, ha csak elnézi az ember ezt a jóságos, gyengéd, becsületes arcot, a jámbor és folytonosan csodálkozni látszó szempárt? „Én jó kutyám”, mondogatta róla Yvonne.

Thierry lassan végighúzta kezét a homlokán. „Szegény Philippe, én elárultalak; visszaéltem a bizalmaddal, a nagylelkűségeddel, most pedig arra készülök, hogy egyszer és mindenkorra elfoglaljam a helyedet.” Úgy érezte, szégyen és

viszolygás tölti el. A bűnbánat szavai tolulnak fel benne, amelyeket talán hangosan is kimondott volna, ha hirtelen eszébe nem ötlik, hogy Yvonne szintén a szobában van. Fél fordulatot tett. Tekintete találkozott a fiatalasszonyéval. Yvonne arcán két fénylő csík látszott, és Thierry megértette, hogy az asszony gondolatai éppen azt az utat járták be, mint az övéi. Megindultan egymásra mosolyogtak.

Csengettek. Yvonne kiment a szobából. Kevéssel ezután Philippe felnézett. A szeme zavaros volt, s hosszú időbe telt, amíg kitisztult, majd egyik bútorról a másikra tévedt, s végül Thierryn állapodott meg. Ekkor valami örömféleség futott át viaszos arcán.

– Ó, Thierry, hát itt vagy!

Thierry előrehajolt, kezét a haldokló még mindig összekulcsolt kezére tette. Már képtelen volt visszatartani a könnyeit.

– Philippe, drága öreg Philippe-em.

Philippe különös, szomorkás fintort vágott.

– Azt hiszem… nekem végem… Nem, ne szakíts félbe… Már olyan kevés erőm van… Gyere közelebb… ide… Hol van Yvonne?

– Látogatója jött. Akarod, hogy…?

– Nem… Épp ellenkezőleg… hallgass rám… Tudod, Thierry, én nem voltam mindig olyan kifogástalan férj, amilyennek látszottam… Egy kaland, amelynek most vége… egy marhaság… nincs időm, hogy részleteket meséljek… Egyszóval, eltettem a fényképeket, leveleket… elszáradt virágokat… tudod, milyen érzelgős vagyok… mindez egy kis, fekete dobozba van zárva…

Philippe kimerült, kénytelen volt elhallgatni. A vonásai olyan tökéletesen mozdulatlanná váltak, a légzése olyan

gyengévé, hogy Thierry egy pillanatra azt hitte, mindennek vége. A konyhából Yvonne hangját hallotta, és megismerte az egyik szomszédasszony hangját.

– Egy fekete dobozka… – folytatta Philippe. – Az íróasztalom legalsó fiókjában… Vedd magadhoz… Ha valami csoda folytán megúsznám… majd visszahozod… De ha szerencsétlenül végzem… elégeted… Semmi szükség arra, hogy Yvonne rátaláljon, ugye érted?…. Sohasem szabad megtudnia…

Thierry fuldoklott a gyengédségtől, szánalomtól és a hálától. Ez a meghökkentő, ez a hihetetlen vallomás, mintha egy csapásra eloszlatta volna utolsó sajnálkozását, a legutolsó aggályait is… Philippe megcsalta Yvonne-t, méghozzá kétségkívül az asszony egyik legközelebbi barátnőjével. Más szóval, a fiatalasszony nem tett egyebet, csak visszaadta a kölcsönt. Mit számít már, melyik is kezdte a házasfelek közül; Thierry többé nem érezte magát bűnösnek.

Philippe árulása feloldozta.

A félelem egyszerre erőt adott a haldokló hangjának.

– Ígérd meg nekem, Thierry… Hol vagy?

Thierry megszorította a jéghideg kezet.

– Itt vagyok, Philippe. Megígérem… Mindent, amit csak kértél… De biztos vagyok benne, hogy visszahozom neked még azt a dobozkát… Meglátod.

Philippe elég észrevehetően bólintott, s egyszerre nyugodtabbnak látszott, csaknem boldognak.

– Köszönöm, öregem… Most pedig, ami Yvonne-t illeti, azt akarom, hogy te…

A folytatást Thierry már sohasem tudta meg. Az előszobából Yvonne lépte hallatszott, és a fiatalasszony többé

el sem hagyta a betegszobát. Philippe egy órával később meghalt.

Thierry minden gond nélkül megtalálta a dobozt, egy ébenfa ládikát ízléses díszítésekkel és gondosan megmunkált zárszerkezettel. Sikerült becsúsztatnia felöltője zsebébe. Yvonne éppen a nővéreinek telefonálgatott. „Rettenetes hírt kell közölnöm veletek…” A család nem várathatott sokáig magára. Az óvatosság, az illendőség úgy kívánta, hogy Thierry eltávozzon. Nem merte Yvonne-t a szobában megcsókolni. Magával vonta az előszobába, gyöngéden megpuszilta az arcát, mint egy félénk unokafivér.

Egyenesen a szerény kis kerti házba ment, a Delaure-villától alig egy kilométernyire, amelyet viszonyuk kezdete óta bérelt. Rögtön lement az alagsorba, és némi nehézségek árán előkotorta a dobozkát a zsebéből. Igen, tiszteletben fogja tartani barátja végakaratát. Yvonne sosem szerez tudomást arról…

Kinyitotta a kazán ajtaját, egy pillanatig elnézte, ahogy a lángok rőt visszfénye az ében feketéjén táncol, azután bedobta a ládikát. Soha életében nem érezte magát ennyire könnyűnek. A fényképekkel, levelekkel, elszáradt virágokkal szertefoszlott az ő viselkedésének emléke, az övé, Thierryé. Ez a mozdulat eltörölte a múltat; kitárult előtte a jövő, minden szennytől megtisztultan.

A robbanás egy mérföldes körzetben hallatszott, és az ablaküvegek mindenfelé betörtek a környéken. A tűzoltóknak kétnapi munkába telt, amíg Thierry holttestét kiszabadították a több köbméternyi törmelék alól. Természetesen a nyomozók könnyen azonosították a

merénylet végrehajtásának módját. Soha senki nem jött rá viszont az indítékra. Yvonne csakúgy nem, mint a többiek.

Jancsó Júlia fordítása

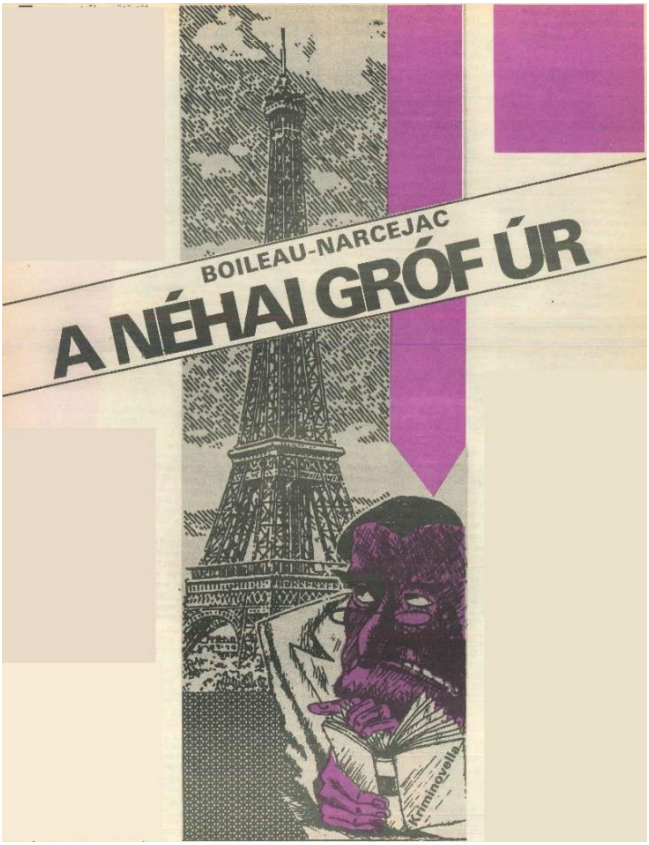
BOILEAU-NARCEJAC
A NÉHAI GRÓF ÚR
Kriminovella

A néhai gróf úr

Megjelent:

Rakéta Regényújság,

1989/14. számában

Az esetről csütörtök reggel értesítették a rendőrséget. Már jócskán benne jártunk a márciusban, esett az eső. Épp akkor lábaltam ki az influenzából, de még gyönge voltam és morózus. Csak egy vágyam volt: behúzódni az irodába, és elintézni szép kényelmesen a folyamatban levő ügyeket.

Egyszerre Ballard tűnt fel az ajtóban.

– Hívat a főnök – mondta.

Még ez is! Csak tudnám, mért nem vettem ki néhány nap szabadságot. A főfelügyelő (Merlin, sajnos, már nem dolgozott nálunk) gondterheltnek látszott. Megint olyan képet vágott, mintha valami fontos államtitkon rágódna. Még köszönni is elfelejtett.

– Estissac grófot meggyilkolták. A rendőrök már a helyszínen vannak. Valaki telefonált, onnan tudom, hogy mi történt. Mondhatom, zavaros egy história… Azonnal induljon. És ne feledje, kedves barátom: ügyesség, tapintat, részvét… A gróf minisztériumi tanácsos volt. Biztosan felfújják a dolgot. Más nem is hiányzott! Úgyhogy jól kösse fel a nadrágját.

A kastély nem volt messze Tiffauges-tól, mindössze néhány kilométer választotta el Gilles de Rais egykori várától; a romokat elborította a repkény, felverte a gaz. Gyászos csönd borult a tájra. A sofőr, a vendée-beli *huhogók* leszármazottja, nem bírt magához térni a döbbenettől.

– Bizony, az öreg gróf nem akármilyen ember volt. De nem ám! A dédapja, Blanc de Bougon d'Estissac márki még a királypárti lázadókkal harcolt. A gróf meg a partizánokkal. Kemény fickó volt, annyi szent: már eljárt fölötte az idő, de úgy ülte meg a lovat, mintha oda lett volna nőve. És vérbeli

vadász – elmosolyodott és megvonta a vállát – a szó mindkét jelentésében. Remélem, érti, hogy mire gondolok.

Begördültünk a rácsos főkapun. A kastély ott magasodott az út végében, a csupaszra vetkezett gesztenyefák kettős sorfala között. A lépcsőfeljáró előtt rendőrségi autó, a kocsi antennáját ide-oda lengette a szél. Felgyűrtem a télikabátom gallérját, és gyorsan felmentem a lépcsőn, de előbb egy pillantással szemügyre vettem az épület homlokzatát. Igazi XIII. Lajos, bár egy kicsit vidékies változatban, a tiszteletet keltő lakótorony azonban még régebbi lehetett. A víz patakokban csurgott végig az öreg falakon. Tüsszentettem egy nagyot, majd betaszítottam a nehéz tölgyfa ajtót. Odabent egy rendőrbe botlottam, elnézést kért, amiért behúzódott az előcsarnokba a zuhogó eső elől. Mutatta, merre van a szalon, az őrmester ugyanis ott hallgatta ki a gondnokot meg a feleségét: a férfi úgy negyvenes volt, az asszony valamivel fiatalabb. Az őrmester épp feljegyzett valamit.

– Elmondaná néhány szóban a történteket? – kérdeztem. – Utána megnézném a holttestet is.

– Ne féljen, felügyelő úr, nem fog soká tartani. Az úr Georges Moreste, ő a gondnok. Ott lakik a feleségével abban a kis házban, tudja, a bejárattól balra. Tegnap este épp tévéztek, amikor megszólalt a házi telefon. Fél tizenkettő volt.

Moreste bólogatott; jóllehet uralkodott magán, látni lehetett, hogy mélyen megrendítette a tragédia. Vadászkabátot és lovaglónadrágot viselt, a lábán gumicsizma. Kurtára nyírt haja a homlokára fésülve. Az arcát árkok barázdálták. Mélyen ülő, apró szeme valami makacs méltóságot kölcsönzött az arcának. Olyan izmos válla volt, mint egy díjbirkózónak.

– És aztán?

– Estissac kisasszony hívta őket, segítséget kért.

Moreste-né közbevágott:

– ”Jöjjenek gyorsan – mondta –, meghalt az apám… Azt hiszem, meggyilkolták.” Mire az uram fogta a puskáját, és ahogy a lába bírta, szaladt a kastélyba.

– De nem tudott bemenni – vette vissza a szót az őrmester.

– Csak amikor Angéle, az öreg komorna kulccsal kinyitotta az ajtót… Igen, jobb, ha már most felhívom a figyelmét erre az apróságra: minden kijárati ajtó be volt zárva, mégpedig belülről. Nem igaz, Moreste úr?… Estissac kisasszony az édesapja dolgozószobájában volt, és ott volt Berthe, a szakácsnő is… A gróf a kandalló előtt feküdt a földön. Már nem élt.

– Várjon egy kicsit. Csak sorjában. Tulajdonképpen hányan laknak a kastélyban?

Moreste-né előrelépett.

– Hát Estissac kisasszony… És ha szegény édesapját, ugye, nem számítjuk, Angéle és Berthe, a két nagynénim. Más senki.

– Maga unokahúga a komornának meg a szakácsnőnek?

– Csak az uram révén, ő az unokatestvérük. Angéle is, Berthe is hajadon. Amikor a régi gondnok meghalt, beajánlottak minket a gróf úrhoz.

Moreste-né magabiztosan beszélt az őrmester buzgó bólogatása közepette. Csinos kis fiatalasszony, gondoltam; a keze, igaz, vörös a sok mosástól, de a haja bedauerolva, még a száját is kirúzsozta. Afféle szégyenlős parasztmenyecske.

– És utána? – kérdeztem. – Utána mi történt?

– Az asszonyok nagyon meg voltak ijedve – folytatta Moreste. – Azt hitték, hogy a gyilkos elbújt a kastélyban…

Méghogy elbújt! Amikor minden be volt zárva. Az ajtók is, az ablakok is… Tüzetesen átvizsgáltam a kastélyt. Persze hiába.

– Nem loptak el valamit?

– Épp ezt akartam mondani – válaszolt az őrmester. – A grófnak volt egy csodaszép óragyűjteménye. A gyűjtemény eltűnt.

– Hol őrizték?

– A könyvtárban; a helyiség ott van a dolgozószoba mellett. A tolvajt alighanem rajtakapták, aztán dulakodás kezdődött. Az esetben nem volna semmi rendkívüli, ha tudnánk, hogy a gyilkos miképpen hagyta el az épületet.

– Megmutatná a holttestet?

Az őrmester kinyitotta a kétszárnyú ajtót.

– Az orvos szerint koponyaalapi törés; a fejsérülés nyilván annak az ütésnek a következménye, amely az arcán érte, de az is lehet, hogy amikor elesett, beverte a fejét… A boncolás után majd okosabbak leszünk.

A dolgozószoba tágas helyiség volt, mindkét ablaka a ködbe burkolózó parkra nézett. A gróf a kandalló előtt zuhant a padlóra; egy feldöntött karosszék dulakodásról árulkodott. A férfi a hasán feküdt. Óvatosan felemeltem a fejét, akkor vettem észre a zúzódást a halántékon meg a bal oldali arccsont mellett. A fülén alvadt vérrögök. Házikabát volt rajta, a kabátról egy gomb hiányzott.

– Megvan, csak begurult az íróasztal alá – dünnyögte az őrmester.

– Estissac kisasszony?

– Angéle-lel és Berthe-tel felment az első emeletre.

– Lehívná?

Átsétáltam a könyvtárba, gondoltam, addig szemügyre veszem az üveges szekrényt. Ott állt a szoba közepén. A vitrin

be volt törve. Ahogyan odamentem, valami meg-megroppant a talpam alatt. A szőnyeg tele volt üvegszilánkkal. Az a tény, hogy a tolvaj meg se próbálta kinyitni a szekrényajtót, sietségre vallott. Mindent magával vitt. Az üres polcok szívet tépő szomorúságot árasztottak a hideg és méltóságteljes helyiségben. Egyszerre az egymás mellett sorakozó könyveken akadt meg a tekintetem…

Csupa történelmi, jogtudományi munka, a *Hivatalos Közlöny* kötetei… És ott volt a csönd is, a régi udvarházak jellegzetes csöndje, amely nagyon is jól megfér az esőcseppek kopogásával meg a szélzúgással. A lányra gondoltam; bizony, nem lehetett vidám az élete a szófukar apa meg a kétrét görnyedő alkalmazottak között. Lassan visszamentem a szalonba, épp akkor értem oda, amikor belépett Estissac kisasszony, nyomában az őrmesterrel… Mint később megtudtam, Veronique-nak hívták. Pedig egyáltalán nem illett rá ez a kedves, divatjamúlt keresztnév. Magas termetű volt, akárcsak az édesapja, haját hátrafésülte, valami csökönyös erő izzott a szemében. Nem volt kifestve. Úgy lépett be a helyiségbe, már talpig feketében, olyan személytelen méltósággal, mint egy társalkodónő.

Fülig elvörösödtem. Dadogtam néhány együttérző szót, ahogy ilyenkor szokás. Fejét félrehajtotta, úgy hallgatott; olyan érzésem támadt, mintha egy jól bemagolt házi feladatot mondanék fel neki.

– Köszönöm – szólalt meg –, nagyon kedves. – És hellyel kínált.

Előbb a grófról kérdeztem egyet-mást, és megtudtam, hogy az áldozat minden estéjét a dolgozószobában töltötte: a vendée-beli partizánokról írt vaskos monográfiát. Lassan húsz esztendeje, hogy a grófnő elhunyt, és hogy a gróf élete

visszacsúszott a régi kerékvágásba: a nappalt, mint valami paraszt, a bérlők közt töltötte, az éjszakát viszont, holmi tudós módjára, a könyvei társaságában.

– Hát ön? – kérdeztem.

Rögtön felfogta, mi minden rejlik a kérdés mögött, és az arca még jobban elkomorodott.

– A birtok nagy – válaszolta –, a nap pedig rövid.

– Mondja el, kérem, hogy mit csinált az este.

– Semmi különöset… Tízkor feküdtem le, de fél tizenkettőkor már fel is ébredtem… Ugyanis hallottam valamit… Valami tompa zajt… Mintha megremegtek volna a falak a padlótól fel egészen a mennyezetig… Leszaladtam a földszintre, és kopogtam a dolgozószoba ajtaján. Vártam egy kicsit, és mivel nem kaptam semmi választ, benyitottam… Akkor láttam, hogy mi történt…

A fájdalomtól elcsuklott a hangja. Kis szünetet tartott, majd így folytatta:

– Azonnal hívtam Angéle-t és Berthe-et. Aztán telefonáltam a gondnoknak, és telefonáltam az orvosnak is. A rendőrséget szintén értesítettem… Ennyi az egész.

– Értékes az az óragyűjtemény?

– Nagyon. Volt benne egykét felbecsülhetetlen darab, egyik aranyórát még XV. Lajos ajándékozta Estissac táborszernagynak, egy másik meg Chateaubriand-nak volt a tulajdona…

– Az efféle zsákmányt nem könnyű elsózni. Amellett az értéküket is nehéz megállapítani. De miért nem várta meg a tolvaj, amíg mindenki lefekszik?

– A spalettákat behajtották, a függönyök is össze voltak húzva. Kívülről nem lehetett látni, hogy ég a villany. Nyilván azt hitte az illető, hogy már senki sincs ébren.

– Igen, elfogadható magyarázat… Megmutatná, kérem, az egész földszintet? Szívesen megtekinteném azokat az ajtókat.

Mielőtt utánamentem, még egyszer odaléptem a tetemhez. Megpróbáltam magam elé képzelni a grófot. Nagy kujon lehetett, hiába deresedett az üstöke. Ahogy az őrmester elment mellettem, halkan megkérdeztem tőle:

– Hány éves volt?

– Hatvanhat. De ötvennek se látszott.

Utolértem Veronique-ot, és egyenként szemügyre vettem a zárakat, a jó öreg hajdani zárakat, amelyek ugyanolyan bonyolultak voltak és ugyanolyan feltörhetetlenek, mint a kalózok vasalt faládáinak zárszerkezetei.

– Csak azt nem tudom, hogy juthatott be ide – vakarta meg a fejét az őrmester.

– És főleg hogy juthatott ki – licitáltam rá –, miután belülről bezárta az összes ajtót?

A gróf hálószobájában Angéle és Berthe már megállította az ingaórát, és kendővel letakarta a falitükröket. Angéle amolyan falusi öregasszony, aki korosodva egyre jobban hasonlít a férfiakra, Berthe fiatal, szemrevaló teremtés. Ez az üde szőkeség megható, törékeny jelenség volt a karikás szemével. A láttomra félénken meghajoltak. Mintha itt a kastélyban megállt volna az idő, itt még ugyanolyan aggályos tiszteletben tartották a társadalmi rangot, mint a forradalom előtt.

– Tulajdonképpen mióta szolgálnak a kastélyban? – kérdeztem Estissac kisasszonytól, miután a két nővér elhagyta a helyiséget.

– Idestova tizenhét esztendeje. Együtt álltak be. Csupa odaadás mindkettő.

Valami magyarázaton törtem a fejemet, persze, hiába. Komplett hülye vagyok, gondoltam, és majd elsüllyedtem Veronique előtt. Még szerencse, hogy a lány segítségemre sietett.

– Ha megengedi, én itt maradok – mondta. – Sok a tennivaló.

– Azt hiszem, megjöttek az ügyészségtől – kapta fel fejét az őrmester. – Autó állt meg a ház előtt.

Nem az ügyészség volt, hanem egy harminc év körüli, kisportolt fiatalember, aki az előcsarnokban várt bennünket.

– Jacques Volland vagyok – mondta. – Veronique?

A férfi nagyon izgatottnak látszott. Bevezettem a kis szalonba, és megpróbáltam szóra bírni. Nem volt nehéz. Alig várta, hogy beszélhessen. Gyakran megfordult a kastélyban. Eleinte mint építész, minthogy őt bízták meg az omladozó déli szárny restaurálásával. De lassan összebarátkozott a családdal, és, ennek már két hete, eljegyezte magát Veronique-kal.

– Egész kis szenzáció lehetett a hír ezen a vidéken, ugye?

A férfi elvörösödött.

– Egyelőre senki se tud róla – mondta. – Még az alkalmazottak sem. Veronique apja irtózott a mendemondáktól, a rosszmájú pletykáktól. Úgy határozott, hogy csak az utolsó pillanatban hozza nyilvánosságra a dolgot.

Egyre jobban megvilágosodott előttem a helyzet, egyre tisztábban láttam a szereplőket, és különösen a lányt, ezt a titokzatos és csinos teremtést, aki karjába veti magát az első férfinak, csak hogy elmenekülhessen innét, csak hogy élhesse, végre-valahára, a maga életét.

– Önt ki értesítette?

– Veronique. Azonnal felhívott telefonon. Nem tudom elhinni. Most hol van?

– A gróf szobájában… Ha megkérhetem, maradjon a közelben. Lehet, hogy még felteszek egy-két kérdést.

Ezt csak a forma kedvéért mondtam, valójában fogalmam sem volt, hogy mitévő legyek, egy helyben topogtam. Gondoltam, még egyszer kihallgatom a gondnok házaspárt, de már mindketten hazamentek. Utánuk ballagtam. A lakásban elképesztő rendetlenség fogadott. A padlón bőröndök, csomagok és sok-sok szalma.

– Úgy volt a megegyezés, hogy vasárnap utazunk – magyarázta Moreste. – Hát nem mondta a kisasszony?

Bizalmatlanul pislogott rám, mintha lépre akarnám csalni.

– Szabadság? – kérdeztem.

– Dehogy. Felmondtunk.

– Tetszik tudni, nem értettük meg egymást a gróf úrral – szólt közbe Moreste-né. – Nehéz természete volt, az Isten nyugosztalja. A lelkünket is kitettük, de hiába, neki nem volt jó semmi. Úgy bánt velünk, mint a kutyával. Mégse élünk már a középkorban, nem igaz, felügyelő úr? Hogy mások hogyan tudták elviselni, nem tudom, de minekünk egykettőre elegünk lett az egészből. És amikor közöltük vele, hogy nem maradunk tovább, akkora patáliát csapott, hogy még!… Minden szíre-szóra elöntötte a düh. Egyszerűen nem tudott magán uralkodni. Most, hogy meghalt szegény, nem volna szabad így beszélni, de Isten vétkemül ne vegye, nem sajnáljuk.

Több kérdést nem tudtam feltenni, mert befutottak a Bűnügyi Nyilvántartó emberei. Visszamentem a kastélyba, aztán egy darabig a parkban ténferegtem. A parkot övező fal

nagyon rossz állapotban volt, nem is egy helyen. Még egy gyerek is átmászhatott rajta. Itt legalább nincs semmi rejtély, gondoltam.

A reggel rutinfeladatok elvégzésével telt el. Későn érkeztem vissza az irodába, holtfáradt voltam, és rettenetesen tanácstalan. Egyetlen apró fénysugarat se láttam a sűrű, áthatolhatatlan sötétségben. Egy papírdarabot találtam az íróasztalon a főnök írásával, azt üzente, hogy csak estefelé jön vissza, addig bőven van időm, hogy megfogalmazzam a jelentésemet. Ahogyan a Moreste házaspáron Estissac gróf, énrajtam a főfelügyelő basáskodott. Méghogy fogalmazzam meg a jelentést, amikor a boncolás eredményét sem ismerem! Délután, igaz, elküldték a boncolási jegyzőkönyvet, de nem lettem tőle okosabb. A halált csakugyan koponyaalapi törés okozta, a gróf fejét akkor érhette az ütés, amikor elesett. Az arcon látható zúzódás ökölcsapásra vallott. A gróf tehát rajtakapta a tolvajt, üldözőbe vette, majd utolérte a dolgozószobában. A tolvaj erre megütötte a támadóját, és kereket oldott… De hogy jutott be az épületbe, és főleg hogyan zárta be „belülről” az ajtót, miután távozott? Ehhez a kérdéshez újra meg újra visszatértem, mint egy darázs, amely újra meg újra nekiütközik az ablaküvegnek. Mi a fészkes fenét írjak abba a nyavalyás jelentésbe?

Délután hatkor telefon a rendőrségtől. Letartóztattak egy Marcelin Gouge nevezetű alakot, akit már jó pár hete köröztek, és a férfi zsebéből előkerült egy aranyóra, amely becses darabja volt a gróf gyűjteményének. Az illető azt állította, hogy az órát találta, mégpedig az Estissac-birtokot övező fal mellett. Mindössze az volt a furcsa a dologban, hogy ennek a Gouge-nak, akit súlyos testi sértésért és betöréses lopásért már háromszor elítéltek, mindhárom alkalommal

sikerült megszöknie, de hogy milyen úton-módon, azt soha senki nem tudta kideríteni. Ennek a háromszoros hőstettnek köszönhette a „Huzat” nevet.

Úgy látszott, kezünkben a tettes. Hiszen Gouge könnyűszerrel átmászhatott a falon, és ha valakinek, neki igazán nem okozott gondot, hogy *a rá jellemző ügyességgel* behatoljon a kastélyba. A fickónak volt annyi esze, hogy elrejtse a zsákmányt, csak az órát tartotta magánál, talán hogy felajánlja valami orgazdának… Előbb-utóbb biztosan vallani fog.

Bekaptam két aszpirint, és nekiláttam a jelentés megírásának. De a feléig se jutottam, már téptem is össze a papírt. *A rá jellemző ügyességgel?* A főfelügyelőt aligha lehet ilyesmivel megetetni. A rejtély továbbra is megoldatlan maradt.

Továbbra is, azaz egészen estig. És akkor egy szempillantás alatt minden megvilágosodott. Csak…

Csak ragaszkodni kellett a tényekhez: a gyilkos kintről semmiképpen sem tudja ki- vagy bepattintani a zárat. Vagyis belülről nyitotta ki valaki, majd zárta be az ajtót. Vajon kicsoda? És kinek?… De nem kellene-e elválasztani egymástól a két műveletet? Az első kérdés tehát, hogy ki nyithatta ki az ajtót. Angéle és Berthe szóba se jöhet („csupa odaadás mindkettő”). De nem nyithatta ki Veronique sem, mert azt mégse lehet feltételezni, hogy a lány összeesküvést szőjön tulajdon édesapja ellen. Marad a gróf. Alighanem titkos megbeszélése volt valakivel, olyannyira titkos, hogy külön megkérte az illetőt: éjszaka keresse fel, és a falon átmászva jöjjön a kastélyba, hogy véletlenül se találkozzék össze a gondnokkal. Hogy ki lehet az a látogató? Ki más, mint Jacques Volland, a vőlegény. Mármint az állítólagos vőlegény.

Mert egy Estissac hogyan is fogadta volna el vejéül ezt a „senkiházit”? Volland feltehetően hazudott, amikor azt állította, hogy a gróf beleegyezett a dologba. Szerintem csak nemrég értesülhetett a lány szándékáról. Nem kell valami nagy fantázia, hogy az ember elképzelje a jelenetet, az öreg gróf tomboló dührohamát. Biztos megfenyegette Volland-t, sőt, talán meg is ütötte. A fiatalember védekezett, ahogy tudott, aztán bekövetkezett a tragédia. A zajra előkerül Veronique is. Csakhogy őt nem olyan fából faragták, hogy beletörődjön a meg- másíthatatlanba. De hogyan lehetne félrevezetni a rendőrséget? Ha rablásnak álcázzák a gyilkosságot, a rendőrség nem fogja keresni a bűntény indítékait. Veronique tehát eltünteti a gyűjteményt a vitrinből, az egyik aranyórát pedig áthajítja a kerítésen. Ha megtalálja valaki, majd úgy okoskodnak a nyomozóhatóságok, hogy a tolvaj vesztette el, amikor elmenekült. Csak egy a fontos: ne sejtse senki, hogy létezik valamiféle kapcsolat a kastély egyik lakója meg az ismeretlen között. Ez a nyitja a belülről bezárt ajtó rejtélyének: a lánynak ez a fölösleges óvatosság lett a veszte. De hát, mindenre nem gondolhatott…

Ádám Péter fordítása

Hidegháború

Megjelent:
Rakéta Regényújság,
1988/49. számában

Antoinette, az istenért… Gondolkodjék egy kicsit… Hátha emlékszik valami apróságra!

– De amikor mindent elmondtam a nagyságos úrnak…

– Mégis, milyen ruha volt a feleségemen, a szokásos?

– Igen. A szürke kiskosztüm, fekete kézitáskával.

– És milyen ékszer? Ékszerről nem is beszélt.

– Az nem volt rajta… Csak karkötő, azt hiszem… Még visszaszólt az ajtóból: „Az uram a városban vacsorázik. Én majd iszom egy teát, mielőtt hazajövök. Az estéje szabad."

– Szóval fél ötkor ment el.

– Valamivel később. A nagyságos asszony sietett, nem akarta lekésni az ötórai előadást.

Berton még egyszer utána számolt.

A felesége fél nyolc felé jöhetett ki a moziból. Negyed óra séta a Champs-Élysées-n. Az háromnegyed nyolc. Aztán a tea… Arra is hagyott egy órát. Már kilencnél tartott. És még jó húsz perc, amíg hazaér… Csakhogy, ilyenkor júniusban, még este tízkor is világos van. És az utcán temérdek a járókelő. Ha ne adj' Isten történt valami, azt okvetlenül látták volna.

– Nem lehet, hogy az édesanyjához ment a nagyságos asszony?

Berton vállat vont.

– Találgatni én is tudok… De most már elég, Antoinette… Nem lesz semmi baj, nekem elhiheti.

Semmi baj? Az nem olyan biztos.

Megszólalt a telefon.

– Itt Berton. Nicsak, maga az, Cartier? Hát akkor fogadja őket… Nem, öregem, ma idehaza maradok… Semmi, csak egy kis kimerültség. Már meg is érkeztek a katalógus kefelevonatai? Jó, jó, szalajtsa ide a küldöncöt. Viszlát!

A téli divat! De ő most fütyült a téli divatra, először az életben. Dehogyis aludt az ő felesége az anyjánál. Persze, baleset se nagyon történhetett vele… Akkor meg…? Szerető? No hiszen! Ha valaki, Marie-Claude aztán nem szerelmes természetű! Őt egyszerűen hidegen hagyja az ilyesmi. Ha legalább afféle gyötrődő típus volna. Vagy szenvedélyes! Egyszóval nő, igazi nő! Nem ilyen életunt, kákán is csomót kereső, önfejű teremtés, aki, csak hogy borsot törjön az orra alá, Heimtől vásárolja a nercbundáit. Ez már a pimaszság teteje! Ugyan mit eszelt ki megint, mivel akarja őt teljesen kicsinálni? Lehet, hogy valami szállodában töltötte az éjszakát, és amikor majd kérdőre vonja, így válaszol, fanyar mosollyal az arcán: „Miért, te talán beszámolsz róla, hogy merre jársz?”

Újra megszólalt a telefon. Berton izgatottan kapta fel a kagylót.

– Igen… Személyesen… Kihez van szerencsém?

Nem ismerte fel a hangot.

– A feleségéről van szó… Tegnap este elraboltuk… Azért ne féljen, ha maga okosan viselkedik, nem lesz bántódása…

Jóllehet az ismeretlen fojtottan beszélt, de enyhe délvidéki akcentus így is kiérződött a hangjából. „Lefogadom, hogy korzikai!” – gondolta Berton.

– Mi a fenét akarnak? – ordította.

– Egyelőre csak azt, hogy hallgasson. A rendőrségnek egy szót se, értettem…? Feltéve, hogy élve akarja viszontlátni a feleségét.

– Ez valami vicc?

– Idefigyeljen… Ezt találtuk a felesége kézitáskájában… Kulcscsomó, papírzsebkendő, púderdoboz, arany öngyújtó, személyi igazolvány… Az áll benne, hogy a felesége Dijonban született, 1938. február 17-én… Stimmel…? A magassága egy méter hatvanhét centiméter. Különös ismertetőjele: apró forradás a bal arcon… Most is azt hiszi, hogy tréfa az egész?

– Rendben – szólalt meg Berton. – És mennyi?

– Háromszázezer.

– Annyi nincs.

– Párizs egyik legnagyobb prémkereskedőjének…? Ne gyerekeskedjék! Holnapra megszerzi… Méghozzá ötvenfrankos címletekben… Majd értesítjük, hogy hol helyezze el a csomagot. És egy szót se senkinek! Csinos kis asszony a felesége. Kár lenne érte!

Azzal letette a kagylót. Berton visszaroskadt a karosszékbe. Valami összeszorította a torkát. Nem, nem a fájdalom. Inkább az öröm! Mintha csak megütötte volna a főnyereményt, olyan váratlan volt mindez, olyan rendkívüli! És nem valaki mással történt, hanem éppen ővele. Remélni se merte, hogy valaha is ekkora mázlija legyen. Szó, ami szó, addig nem nagyon kedvezett neki a szerencse. Amikor első ízben próbálta megmérgezni Marie-Claude-ot, a lelkiismeretes gyógykezeléssel szinte a halál torkából ragadták ki az asszonyt. És adták vissza neki, sápadtan, lesoványodva, de elevenen. Ha nem az ő felesége, talán nem is ápolják ekkora odaadással. De aki az ő nevét viseli, azt mégse hagyhatják sorsára. Ahogyan akkor se hagyták sorsára, amikor Berton – ez volt a második próbálkozás – nyitva felejtette a gázcsapot. Akkor is mindent elkövettek, hogy talpra állítsák… Adóvevőn még valami ritka gyógyszert is

kértek Oroszországból, ami légi úton meg is érkezett. Hát igen, ma már csak a szegényeknek van joguk meghalni. Marie-Claude megígérte, hogy ezentúl jobban fog vigyázni, és rövid lábadozás után újrakezdte a zsörtölődést. Berton biztos volt benne, hogy végül az asszony fog felülkerekedni. Ó már mindenről lemondott. Ezek a dugába dőlt próbálkozások teljesen kibillentették a lelki egyensúlyából. És most váratlanul…

Amikor egyenként számba vette, milyen úton-módon tehetné el a feleségét láb alól… eszébe se jutott az emberrablás lehetősége. Nehéz megszervezni, meg bonyolult, aztán meg is zsarolhatnák miatta. De egy igazi, bizonyos értelemben spontán emberrablás, ez csakugyan a sors ajándéka. És ezek az emberrablók, úgy látszik, mindenre el vannak szánva. Alighanem marseille-i bérgyilkosok, a Berton-cég reklámjai csalták fel őket Párizsba, megérezték a pénzszagot. Harmincmillió régi frank! A mellényzsebéből kifizeti.

Berton nyugalmat erőltetett magára. Amikor rágyújtott egy finom szivarra, a keze még reszketett egy kicsit. No persze, legelőször a rendőrséget kell értesítenie, hiszen határozottan megtiltották, hogy a hatóságokhoz forduljon. A telefonkönyvből komótosan kikereste a Bűnügyi Rendőrség telefonszámát.

– Halló! Bűnügyi rendőrség…? Itt Berton… Igen, a prémkereskedő… Bejelentést szeretnék tenni… Elrabolták a feleségemet…

A vonal másik végén mocorgás hallatszott. Egy kis türelmet kértek tőle. Azonnal kapcsolják a nyomozócsoportot.

Barton, jóllehet torkában vert a szíve, élvezte a helyzetet.

– Berton úr…? Itt Sallerem rendőr százados… Parancsoljon velem!

Bertonnak nem volt szüksége semmi hazugságra. Őszintén és meggyőzően adta elő a történteket az alkalomhoz illő szorongással a hangjában. Csak egy szegény, bajba jutott férfi volt, aki kétségbeesetten kapkod fűhöz-fához, segítségért, jó tanácsért.

– Igen… igen… – mondta Salleron.

– Együtt érzek önnel… Nincs ennél szörnyűbb bűncselekmény… Jól tette, hogy értesített minket…

– Elfogadtam a feltételeket – fűzte hozzá Berton. – Egyelőre ők az erősebbek. Fizetni fogok… Csak arra kérem önöket, hogy várjanak egy kicsit a beavatkozással. Ha az emberrablók megneszelnek valamit, az én szegény feleségemnek vége.

– Ne nyugtalankodjék, Berton úr. Láttunk mi már ilyen ügyeket. Megvárja a legközelebbi hívásukat, aztán rögtön ideszól telefonon. Akkor megtesszük a szükséges lépéseket… Csak ne veszítse el a fejét. Aggodalomra semmi ok. Nekik is érdekük, hogy kesztyűs kézzel bánjanak a feleségével.

– Nagyon köszönöm – hálálkodott Berton. – Nem is tudja, milyen sokat segített. Igazán nagyon köszönöm.

A második telefonhívást kora délutánra időzítették. Ugyanaz a férfi beszélt, de még ridegebben, még erőszakosabban, és annyi kegyetlenséggel a hangjában, hogy Bertont kiverte a hideg verejték.

– A feltételek a következők… Ahogy mondtam, háromszázezer, ötvenfrankos bankjegyekben… Holnap reggel elmegy a Füvészkertbe… A bejárattól balra, a Valhubert téren, áll egy szobor, egy medvével viaskodó vadász szobra…

– Tudom, hol van – szólt közbe Berton.

– Pontosan kilenckor leteszi a csomagot a medve lábához, majd szépen eltűnik… Aztán nem hátrafordulni! A feleségét még aznap reggel szabadon engedjük, ha maga rendesen viselkedik… Minden lépését figyelni fogjuk. Elég a legkisebb gyanús jel, ezt jól jegyezze meg, és a feleségének kampec! Még azt se fogja megtudni, hogy hol van eltemetve.

Mi tagadás, a hír egy cseppet se volt kellemes a fülének. Berton nyirkos kézzel helyezte vissza a kagylót. „Ezek a korzikaiak! – gondolta. – A rendőrség meg ül a babérjain, csak azt tudnám, mi a fenére várnak, hogy elintézzék őket!” De nem akarta elvesztegetni az időt. Legelőször a bankba telefonált, hogy készítsék elő az összeget. Arra is megkérte őket, hogy okvetlenül jegyezzék fel a bankjegyek számát. Sallerem nyilván mindennek utánajár a nyomozás során.

Ezért kell gondosan ügyelnie minden apróságra. Aztán feltárcsázta a nyomozócsoportot.

– Minden rendben… Éppen most közölték, hogy mit kell tennem. Azt követelik, hogy…

Salleron közbevágott.

– Egy szót se többet… Majd később elmondja. Azonnal jöjjön az irodámba… Ha követik magát, próbálja lerázni őket…

– Azt meg hogy kell?

– Egyszerű… Robogó autóbuszra felszállni, mozgó metróról leugrani, egy-két áruházba benézni… Az életben sincsen másképp, mint a moziban!

Berton fel volt háborodva. Sértette, hogy éppen őt kényszerítik erre a ponyvaregénybe illő komédiázásra. Méltóságán alulinak tartotta az alakoskodást. Még szerencse, hogy új fordulatot vett az ügy, izgalmas, váratlan fordulatot. Egy darabig habozott a Bentley meg az Alfa Romeo között, de

aztán úgy döntött, mégis az utóbbit választja, mert piros színű volt, vagyis feltűnő. Ugyancsak ügyetlennek kell lennie annak, aki ezzel a kocsival szem elől veszti a városi forgalomban. De hiába fürkészte a visszapillantó tükröt, csak jámbor arcokat látott. Egyetlen autó se követte őt. Lassan vezetett. Lehet, hogy épp ebben a pillanatban dőlnek el a dolgok. Szegény Marie-Claude! Hiszen olyan könnyen elválhattak volna. De az asszony hallani se akart válásról. Vannak nők, akiknek mindenük a férfi odaadó szolgálata. Más nőket meg csak az éltet, ha zaklathatják, ha gyötörhetik. Ezek a görcsösen merevek, a gyűlölködők, a besavanyodottak. Berton érezte, hogy lassan visszatér belé az élet. A Châtelet színház közelében hagyta a kocsiját, és gyalog tette meg a háralevő utat. Nem volt könnyű a megfelelő arckifejezést magára erőltetnie, miközben fölfelé ballagott a Bűnügyi rendőrség lépcsőjén.

Hárman várakoztak rá az irodában. Charmont főfelügyelő személyesen, Salleron, meg egy alacsony termetű, izgága fiatalember, Frileux nyomozó. Hosszasan szorongatták a kezét, mintha már most özvegy volna, ő pedig még egyszer elmesélte az egész históriát.

– Maga tudja, hogy hol az a szobor? – kérdezte a főfelügyelő Frileux-től.

– Már hogyne tudnám. A bejárat után balra.

– Nem lehetne arrafelé valami rejtekhelyet kialakítani?

– Erről szó se lehet! – vágott közbe Berton. – Világosan megmondták: a legkisebb gyanús jel, és mindennek vége. Nem akarok kockáztatni. A tét nagyon nagy. Ha majd a feleségem kiszabadul, azt csinálnak, amit akarnak.

– Mi is így gondoltuk – mondta a főfelügyelő. – Megbízhat bennünk, Berton úr. Teljesen átengedjük magának a pályát.

Azért az alapvonal mentén, ha megengedi a kifejezést, mi is megindítjuk a nyomozást. Lássuk csak… Nem mondott fel a közelmúltban valami cselédnek… vagy alkalmazottnak? Az emberrablóknak minden jel szerint informátoruk volt a helyszínen.

Berton megrázta a fejét.

– Mindenkiért tűzbe teszem a kezemet, aki nálam dolgozik.

– Rendben! – döntötte el a kérdést a főfelügyelő. – Akkor megtesszük a szükséges intézkedéseket. Bátorság, barátom, ön mostantól fogva nincs egyedül. Mindent látni, de láthatatlanul – ez a mi jelszavunk. Ön hogyan jött ide?

– Gyalog, ahogyan Salleron úr javasolta. Egészen biztos, hogy senki se követett.

– Nagyszerű! Akkor most szépen hazamegy. És amikor újra el kell mennie hazulról, amikor a bankba megy például, és követik önt, ne is próbálja félrevezetni őket. Épp ellenkezőleg, csináljon úgy mindent, hogy lássák: komolyan veszi az utasításaikat.

– Kértem, hogy jegyezzék fel a bankjegyek számát.

– Okos lépés, habár ötvenfrankos bankjegyektől gyerekjáték megszabadulni. Ezt ők is tudják. Ettől még nem fognak hurokra kerülni. Szerencsére vannak más eszközeink is… Ne aggódjék, Berton úr. Miénk az utolsó szó.

Újabb, még együttérzőbb kézfogások. Most már csak idő kérdése az egész. Berton mégis levert volt. Milyen ostoba dolog is ez az örökös marakodás. Csak leskelődnek egymás után, olthatatlan gyűlölettel… De hát csakugyan olyan elvetemült ez a Marie-Claude? És vajon mik voltak az ő igazi bűnei, a legelsők, a megbocsáthatatlanok? És mi van, ha ő maga is… A délután iszonyú volt. Berton kiválasztotta a

lehető legfeltűnőbb bőröndöt, és azzal indult el a váltságdíjért. Ki tudja, hátha a rendőrök is szemmel tartják… A pénztáros, aki leszámolta elé a bankókat, alig tudta palástolni csodálkozását.

Hát igen, ez a nagy papírhalom, ez volt a vérdíj. De ezt Berton önmagának se merte bevallani… Aztán elérkezett a sorsdöntő óra. Berton sokáig töprengett az íróasztalán glédába rakott bankjegykötegek előtt. Ha csakugyan elviszi őket a megadott helyre, a felesége kiszabadul. Aztán hazajön, nyilván tombolva, és újra kezdődik minden… a duzzogások, veszekedések, vádaskodások, sértegetések, provokálások. „Legszívesebben megfojtanál… Csak rajta, mire vársz… Gyáva kis alak vagy, fiacskám!” Berton fülére tapasztotta a kezét. Nem, nem és nem! Ezt a hangot soha többé nem akarja hallani.

Behajította a háromszázezer frankot az egyik fiókba; később majd biztonságosabb helyet talál neki… Összeszedte a lakásban hányódó régi újságokat és hetilapokat, egy csomóba rakta őket, egészen olyan paksamétát csinált belőlük, mint hogyha becsomagolt bankjegyek volnának. De még ez alatt az idő alatt is tisztán hallotta Marie-Claude hisztériázását. „És én ölbe tett kézzel várok, azt hiszed? Lehet, hogy dörzsölt fickónak tartod magad, de engem se ejtettek a fejem lágyára…!” Nem, ebből elég! Elég! Dühösen hajtotta be a csomagolópapír szélét, majd celluxszal leragasztotta; mintha a felesége száját ragasztotta volna le, mintha a feleségét némította volna el a mozdulatai. Ezzel is megvolt! Egyszer s mindenkorra véget vet az állandó zaklatásnak. És ha Salleron egy szép napon nyakon csípi majd a korzikaiakat, hiába esküdöznek égre-földre, hogy átverték őket, a rendőrség

egyetlen szavukat se fogja elhinni. Egy Bertont nem lehet csak úgy két vállra fektetni.

Másnap reggel kilenckor Berton belépett a Füvészkert kapuján; sehol egy teremtett lélek. A szobor csakugyan ott volt, mindjárt balra, egy virágokkal beültetett terasz kellős közepén. A medve feje búbján egy galamb trónolt. Berton átlépett a pázsit védőkerítésén, letette a csomagot a medve lábához, majd lélekszakadva visszaiszkolt az autójához.

A széles fasor sarkánál Salleron és Frileux egy fagylaltárus fabódéjából figyelte a jelenetet. Frileux kamerával a kézben várta, hogy lefilmezhesse a folytatást.

– Most rajtad a sor – súgta oda Salleron.

Egy férfi állt meg a terasz előtt, körülnézett. A kamera felberregett. A férfi szürke ballont viselt, és szürke, lehajtott karimájú puhakalapot. Határozottan elindult a szobor felé. Akárcsak az imént Berton, ő is átlép a védőkerítésen. Gyorsan megragadja a csomagot. Most körülnéz. És vége. Már ott jár a kapunál.

– Még meglép – morogta Salleron.

Utánarohantak. De nem. A férfi kényelmesen ballagott, minden sietség nélkül, anélkül, hogy egyszer is hátrafordult volna. Mintha csak levegőzni jött volna be a parkba. Salleron is körülnézett: szerencsére a helyükön voltak az emberei. Egy 403-as Peugeot a járda mellől már ki is kanyarodott az úttestre. Valamivel arrább pedig egy teherautó csatlakozik majd az üldözőkhöz. Hacsak közbe nem jön valami, képtelenség, hogy az idegen kicsússzon a hálóból. A férfi mintha csak sétálgatott volna. Cigarettára gyújtott, és egykedvűen ballagott a Szajnáig.

– A mindenit! – kiáltott fel Salleron. – Ez csakugyan azt hiszi, hogy Berton nem értesített bennünket.

– Nekem nem ez a véleményem – jegyezte meg Frileux, aki mindig is kedvelte a regényes bonyodalmakat. – Énszerintem tudja, hogy követjük, de azt is tudja, hogy amíg fogva tartják az asszonyt, a kezünk meg van kötve… Nem tetszik nekem a dolog… Biztosan forgat valamit a fejében…

Szaporábbra fogták a lépteiket. A férfi előbb a Szent Bernát rakparton, majd a Tournelle rakparton, végül a Montebollo rakparton ment végig.

– Ez már több a soknál! – morogta Salleron.

A ballonkabátos már a Szent Mihály rakparton lépdelt. Innen látni lehetett a Szajna túloldalán a Bűnügyi rendőrség hosszan elnyúló fehér épülettömbjét. A férfi átment a hídon.

– A végén még hazavisz bennünket! – kiáltott fel Frileux.

Csakugyan, a férfi már az Aranyművesek rakpartján járt.

– Méghozzá nyílegyenesen – tette hozzá Salleron.

A harminchatos számú ház előtt a férfi intett valakinek, odajött hozzá egy nő, majd együtt beléptek a Bűnügyi rendőrség boltozatos kapuján.

– Nahát, ilyet még nem pipáltam! – álmélkodott Frileux.

Amikor átmentek az udvaron, látták, hogy a különös pár már felfelé siet a lépcsőn, erre ők is felszaladtak a második emeletre. Ott az őrszolgálatos igazította útba őket.

– Egy férfi meg egy nő?

A rendőr az egyik ajtóra mutatott.

Amikor Salleron és Frileux benyitottak a helyiségbe, a szürkeballonos épp akkor üdvözölte Charmont főfelügyelőt, majd feléjük fordult.

– Deltheil ügyvéd – mondta, és meghajolt.

A hangján világosan érződött a délvidéki akcentus.

– Ha megengedik, bemutatom az ügyfelemet, Madame Bertont. Ugyanis szükségem van a tanúvallomásukra, uraim.

Ez az a csomag, ugyebár, amit alig egy órája vettem magamhoz a Füvészkertben… Amint látják, felbontatlan. Kérem, ellenőrizzék!

Ekkor Charmont felé fordult.

– Az ügyfelem, Madame Marie-Claude Berton többször is panaszt emelt már az illetékes rendőrkapitányságon, amiért a férje megpróbálta meggyilkolni. De egyetlenegyszer se vették komolyan a bejelentését. Alaptalan vádaskodásnak tartották… Ezért folyamodtam ehhez a hadicselhez…

Miközben beszélt, letépte a celluxszalagot, és felnyitotta a csomagot.

– Vagy ostoba fajankó vagyok, vagy Berton úr kapva kapott az alkalmon… Nem megmondtam?

És a főfelügyelő íróasztalát szinte teljesen elborították az egyenként félbehajtott régi újságok, hetilapok.

Ádám Péter fordítása

A fojtogató

Megjelent:
IPM, 1977/1. számában

A RENDŐRSÉG MÁR NAGYON IDEGES VOLT. Négy hulla, alig három hónap alatt! Négy szép, fiatal, komoly nő. Semmiféle kapcsolatot sem lehet megállapítani közöttük. A gyilkos alighanem véletlenül választotta ki éppen őket a Loire-parti városban. Sok ezer ember megy ott el egymás mellett az utcán, ismeretlenül. Az őrült válogathat, mint róka a tyúkólban. Fekete harisnyával fojtotta meg mindegyiket. Nem erőszakolta meg. Csak úgy helyezte el áldozatait, hogy mellükön összefont kezük egy csokor mezei virágra kulcsolódott.

Chaigneau felügyelőnek álmatlan éjszakái voltak. Kihallgatta a szomszédokat, gondosan átvizsgálta a helyeket, ahol az áldozatokra rábukkantak. Az egyiket egy pincében találták meg, a másikat egy teraszlépcső alatt, a két legutóbbit pedig az áldozat lakásában. A gyilkosságok vagy déli egy óra körül, vagy éjszaka történtek.

A felügyelő négy keresztet rajzolt a térképre, távolságokat méricskélt, különböző oldalakról próbálta bogozgatni a rejtélyt. Az őrültek olykor tébolyult, de felismerhető logikát követnek. De ez nem. Attól az egytől eltekintve, hogy az áldozatok mind szőkék voltak, ami egyébként puszta véletlen is lehet. Mit tegyen? Hogyan szüntesse meg a rettegést a folyóparti új lakónegyedekben? Az őrült szabadon garázdálkodik!

– ÉS HA ÉN LENNÉK AZ AZ ŐRÜLT? – töprengett Madeleine Devouges.

Már jó néhány napja ezen rágódott… Amióta meglátta Pault azzal a Susanne-nal. Nem fogja békésen viselni a

megcsalt feleség szerepét, ezt nyomban elhatározta. De erőt vett heves természetén, egyelőre szemmel tartotta a férjét, gyűjtötte az adatokat. Paulnak persze könnyű dolga volt, folyton utazgatott a kozmetikai cég számlájára, bármikor azt mondhatta, hogy üzleti útra megy. Némi óvatossággal el is altathatta volna Madeleine gyanakvását. De annyira bezsongott, hogy észre sem vette: figyelik, zsebeit átkutatják, egy szőke hajszál a kabátján ellene tanúskodik, no és szórakozottsága, hallgatása minden névtelen levélnél meggyőzőbben vádolja. Madeleine hallatlan feszültségben élt, a füle csengett és a szeme káprázott tőle, rohamokban tört rá a féltékenység, ilyenkor zihált és a szívéhez kapott. Csak a közelgő bosszú gondolata csillapította le. Követte vetélytársát, megállapította, hol lakik: egy új lakótömb hatodik emeletén, a kertre nyíló kis lakásban. A kapualjban, a postaszekrényen ott a neve: Susanne Folbert. A városi tanácsnál dolgozik, a munkaengedélyeket kiadó osztályon, Miközben ezeket az adatokat összeszedte, Madeleine minden sort elolvasott – és mekkora figyelemmel! – Chaigneau felügyelő nyomozásáról is.

VOLT ELÉG IDEJE, HOGY KIS LAKÁSUK MAGÁNYÁBAN, ahol olyan lassan teltek az órák, átböngésszen minden napilapot. Néha irigyelte azt az ügyes őrültet, aki őhozzá hasonlóan, nyilván sokáig les következő áldozatára, megfigyeli, mikor megy el és mikor jár haza, jól előkészíti azt a napot, amikor békés természetbarátként kisétál a Loire partjára, pipacsot, búzavirágot és margarétát szedni halotti csokornak. Elképzelte azt a férfit – arc nélküli, könnyű, néma árnyék –, amint elsuhan a falak mentén… Talán az is, mint ő, el szeretne pusztítani mindent, ami valakinek a hűtlenségére emlékezteti. De nem is habozik, ő meg… Még maga sem

tudja. Akkor határozta el magát, amikor észrevette, hogy Paul kulcscsomóján egy újabb kulcsocska függ, biztonsági zár háromszögletű kulcsa, nyilván a nő lakásáé. Elég sok idő és fortély kellett hozzá, hogy Madeleine elcsenje és lemásoltassa a kulcsot. Ekkor hallatott ismét magáról az őrült. Egy fiatal szolgálólányt fojtott meg a lakótelep legszélső házában, a manzardon. Mint rendesen, szőkét. Mint rendesen, ezúttal is pipacs és margaréta csokor volt az áldozat kezében. Nyom pedig semmi. A sajtó őrjöngve követelte a hatóságoktól, hogy tegyenek már végre valamit. Madeleine részvétet érzett a gyilkos iránt, akit folyton rémnek, szörnyetegnek, vámpírnak neveznek, pedig olyan boldogtalan. Senki sem tudhatja, mennyi rettegésbe, izgalomba, belső harcba kerül egy gyilkosság. Madeleine majdnem összeomlott, amikor a gumikesztyűt megvásárolta… Szörnyű volt!

– Tessék kipróbálni ezt az új mosogatószert – tanácsolta az elárusítónő. Az is szőke, szegény! Minden nő szőke akar lenni.

Mintha bizony a szőke haj elég volna ahhoz, hogy megtartsunk egy férfit… Lám, Paul is…

MIELŐTT CSELEKEDETT VOLNA, Madeleine elment Susanne lakására. A lány éppen ebédelt egy vendéglőben, a tanácsháza mellett. Madeleine nem kockáztatott semmit. A hálószoba ott van jobboldalt. Az ajtók zajtalanul nyílnak. Egyetlen bútordarab sincs útban. Csak arra kell majd vigyázni, hogy meg ne csússzék az ágy előtti medvebőrön.

Most már csak harisnyát kellett választani. Madeleine a legkülönbözőbb gyártmányú harisnyákkal gyakorolt. Némelyik túlságosan nyúlik, a másik meg kicsúszik a kezéből. Madeleine megállapította, hogy a harisnyát egészen feszesre

kell húzni. Ágya rézlábain kísérletezett. Amint fojtogatta őket, érezte, hogy a félelem lassan eloszlik benne, és nemsokára úgy találta: kellően felkészült.

Paul tovább álmodta belső álmát, olykor mosolygott magában. „Na várjatok csak” – gondolta ádázul Madeleine, amikor férje közölte, hogy szokott üzleti kőrútjára indul, csak egy hét múlva jön haza.

– Nem fogsz unatkozni? – tette hozzá az álnok.

– Á, dehogy – felelte Madeleine minden irónia nélkül. – Lesz mit csinálnom.

Már egészen megszerette a virágszedést.

ÉJFÉL ELŐTT INDULT EL HAZULRÓL. Aludt a város. A lépcsőház sötét volt. A magas lámpaoszlopok gyér fényt hintettek a néma házakra és a parkoló kocsikra. Madeleine halkan suhant puha talpú cipőjében. Csak két kis tér, meg egy utca. Nem találkozott sem kései járókelővel, sem őrrel. A liftről lemondott, mert zajt csap. Lassan fölment a hatodik emeletre, meg-megpihent a lépcsőfordulókon. Annyira izgatott volt, úgy reszketett a keze, hogy alig tudta a zárba illeszteni a kulcsot.

A vetélytárs aludt. Hallatszott egyenletes, halk lélegzése. Madeleine az ágyhoz suhant, kezében a hurok. Könnyen és gyorsan ment a dolog. Néhány rándulás után a test elernyedt. Hát ennyi az egész? Madeleine annyi energiát halmozott fel magában, hogy a fölösleg most sírógörcsben robbant ki. Sokáig zokogott az ágyra borulva.

Hiszen Paul… aki ennek az egésznek az oka… most egy pár hétig majd szomorú lesz, letört, szánalomra méltó… Aztán… talál magának egy másikat. Ez biztos. Aki egyszer megcsalta a feleségét, sohasem lesz többé hűséges. És akkor ő mit csináljon? Azt is meggyilkolja? Belőle is olyan rém lesz,

mint az, akit a rendőrség üldöz? Milyen könnyű rámondani, hogy őrült, milyen könnyű azzá válni! Egy kis mozdulat, és vége. Már a túloldalon vagy, az őrültek, a kárhozottak oldalán. Pedig a lelked mélyén ártatlan vagy.

Madeleine kimerülten állt fel. Ja igaz, a csokor! El ne felejtse. A virágokat a halott kezébe helyezte, kívülről gondosan bezárta a lakását, aztán bedobta a kulcsot a csatornába.

Az éjszaka hűvössége megnyugtatta. Gondolatban végigfutott minden biztonsági intézkedésén. Nem kockáztat semmit. A gyilkosságot a fojtogató számlájára írják. Ó, mennyire élvezi majd Paul kínlódását… Mire gondolsz, drágám?" „Semmire, szívem." „Olyan szomorúnak látszol." „Ugyan, dehogy." Megfogadta magában, hogy alaposan megkínozza.

Nem gyújtott villanyt az előszobában. Tükör van a falon, nem akarta most látni az arcát. Ledobta cipőjét, a sötétben a konyhába ment vizet inni. Aztán belépett a hálószobába, és védekezésre már ideje sem maradt. Valami rugalmas, puha csík fonódott a nyakára, és összeszorult… Egy harisnya… Egy… Puhán omlott Paul karjaiba.

VÉGIGFEKTETTE AZ ÁGYON. „Szegény – gondolta. – Igazán sajnálom… De mi mást tehettem volna?"

A halott kezébe tette a mezei virágcsokrot, amelyen még ott futkosott egy ideges hangya.

„Nem én öltem meg. Nyilvánvaló, hogy amaz… Én üzleti úton vagyok. Van alibim… Pár hónap múlva elveszem Susanne-t. Utamban voltál, szegény Madeleine… Susanne sohasem fogja megtudni, hogy mit tettem érte."

Illusztráció: Helényi Tibor
Murányi Beatrix fordítása

Gyilkosság a siklón

Merlin főfelügyelő

Megjelent:
Rakéta Regényújság
1988/46 számában

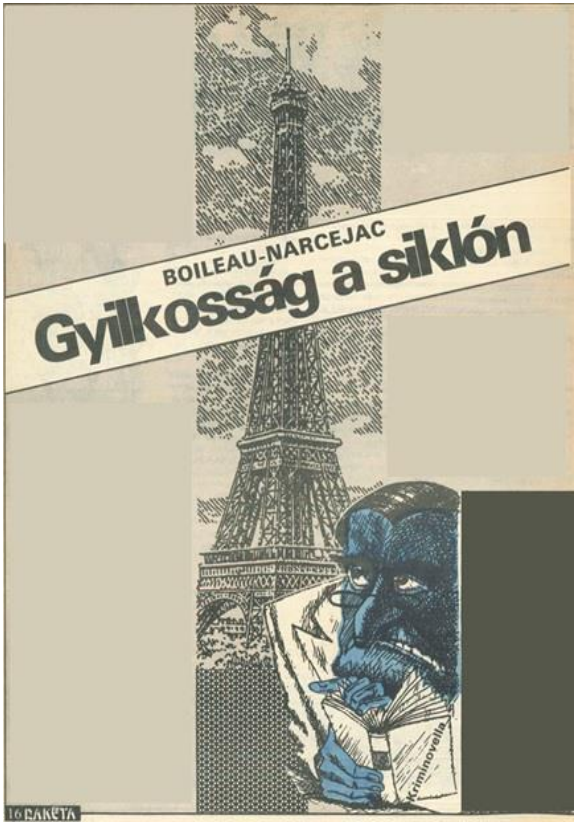

Mi tagadás, nem kevés fejfájásomba került ennek a siklóügynek a tisztázása, Persze, ha hallgatok Merlin főfelügyelő véleményére, akivel épp akkortájt barátkoztam össze, egy-kettő a végére jártam volna. De nem hallgattam. Csak gondolkodnom kellett volna; én viszont gondolkodás helyett lázasan belevetettem magam a nyomozásba. Pedig Merlin figyelmeztetett, nem is egyszer: „Itt fantáziával nem mégy semmire. A bűnöző olyan, mint a szemfényvesztő. Ha a kezét nézed, már régen rossz. A szemét kell nézni, csak a szemét!" Könnyű azt mondani!

A bűntényt a montmartre-i siklón követték el, reggel fél kilenckor, március elején. A helyszínt még ma is tisztán élesen látom magam előtt, holott a metsző hidegben szokatlanul sűrű köd ereszkedett Párizsra. Jól emlékszem a hosszan elnyúló, sárgás ködfoszlányokra a domboldal felett, egészen olyanok voltak, mint ősszel az auvergne-i hegyekben gomolygó fellegek. A parányi alsó megállóról szinte el se lehetett látni a felsőig, mintha a két sínpár az űrben lebegett volna. Kihallgattam az egyetlen alkalmazottat, ő nyitja-zárja az ajtókat, meg a jegyeket is ő árusítja. Ha valakinek, neki okvetlenül látnia kellett a fiatalasszonyt, hiszen az egy-két percig ott álldogált az üvegablak előtt.

– Tíz óráig, tizenegyig – magyarázta – nagyon kevesen utaznak. Azok is csak hegymenetben. Néhány korán kelő turista vagy néhány környékbeli, ezek misére mennek, fel a Sacré-Coeurbe…

– A fiatalasszony hogyan viselkedett, nem érződött rajta valami izgatottság, esetleg rémület?

– Csak fázott. Ahogyan ott toporgott a hidegben, én inkább türelmetlennek láttam.

– Hát a férfi?

Az alkalmazott megvakarta a fejét.

– Az utolsó pillanatban akart beszállni, már zártam az ajtókat. Őt nemigen tudtam szemügyre venni. Hosszú, fekete ballon volt rajta, a fején micisapka vagy baszk sapka, már nem tudom.

– Emlékszik rá, hogyan helyezkedtek el a kabinban?

– A fiatalasszony a kabin végében ült, a férfi állva maradt.

– Mennyi a menetidő?

– Egy perc. Vagy annyi se.

Hogy valaki alig egy perc alatt hajtson végre egy bűncselekményt, ez aztán nem mindennapi. A felső állomásra csak a lépcsőn lehetett felmenni, a sikló aznap nem üzemelt. Ahogyan baktattam felfelé, még egyszer sorra vettem azt a néhány adatot, amelyet a helyszíni szemlén állapítottak meg. Az áldozatot Jacqueline Delvrière-nek hívták, huszonhárom éves volt, és a Longchamps utcában lakott. Ugyanazon a helyen bukkantak rá, ahová esett, vagyis a kabin legvégén. A sáljával fojtották meg. Estében kinyílt a kézitáskája, egy méregdrága krokodilbőr kézitáska, és ami benne volt, minden kihullott a padlóra. A holmik – igazolványtok, ajakrúzs, zsebkendő, egy csomag Chesterfield cigaretta, egy öngyújtó meg egy púderdoboz – szanaszét gurultak a földön, még a pad alá is jutott belőlük. Pénzt nem találtak, amiből arra következtettek, hogy feltehetően rablógyilkosság történt, hisz egy ilyen elegáns fiatalasszony – a szürke kiskosztüm, amit

viselt, valamelyik felkapott divatháznak lehetett a kreációja – csak nem sétafikál üres pénztárcával. Ha többet nem, egy ezerfrankos bankjegyet mindenképp beletesz a táskájába. De nem is ez volt a meglepő, hanem az, hogy a kiskosztüm jobb zsebéből egy automata kispisztoly került elő, tárastul. Méghozzá csőre töltve, kibiztosítva.

Ez valahogy szöget ütött a fejembe. Hiszen ha Jacqueline Delvière-nél fegyver volt, akár védekezhetett is volna. De mi a csudának volt nála fegyver? Támadástól tartott? De ki akarhatta megtámadni? Az az utas talán, aki közvetlenül az indulás előtt szállt be a kabinba? De ha egyszer ismerte az asszony, miért nem kiáltozott, miért nem próbált menekülni, miért nem kért segítséget? Az utolsó lépcsőfordulón egy mozdulattal elhessegettem magamtól a tolakodó kérdéseket.

Odafönt egy kicsit kitisztult már az idő. A félhomályban felderengett a Sacré-Coeur hófehér kupolája, sőt, egy-egy pillanatra az eget is látni lehetett.

Az alkalmazott sokkal inkább fel volt dúlva, mint az odalenti kollegája, nem győztem nyugtatgatni.

– Nézzük csak! Maga már messziről látta a közeledő kocsit?

– Dehogy! Egyszer csak előbukkant a ködből, és már meg is állt. Az ablakok egytől egyig be voltak párásodva. Semmit se lehetett látni. Kinyitottam az ajtót, egy pasas lépett ki rajta, de én nem néztem, kiféle-miféle.

– Állítólag fekete ballont viselt…

– Lehetséges… Amennyi nép itt megfordul!.., Azt hittem, ő az egyetlen utas. Azért benéztem a kabinba, ezt ugyanis megköveteli a regula. Azt maga el se tudja képzelni, mi mindent hagynak itt az emberek… Egyszer már egy

csimpánzot is itt felejtettek! Elég az hozzá, hogy akkor fedeztem fel a holttestet.

– A férfi közben eltűnt, ugye?

– Maga is jókat kérdez! Két lépés, és már az utcán az ember. Ahogy észrevettem a fiatalasszonyt, rögtön láttam, hogy valami nincs rendjén… Ha csak rosszul van, a férfi szólt volna, nem igaz? Akkor nem lép olajra. A biztonság kedvéért megkérdeztem a várakozó utasoktól, nincs-e orvos közöttük. Heten voltak: három kispap, egy katona, egy hölgy meg két úr. Szerencsére az egyik úr felemelte a karját. „Orvos ugyan nem vagyok – mondta, de ha csak elsősegélyről van szó, én is segíthetek.” Beeresztettem a kabinba. Alaposan megnézte az asszonyt, aztán így szólt: „Félek, hogy késő.” Mivel a többiek ott tolongtak az ajtóban, megkértem őket, hogy húzódjanak hátrább egy kicsit. A rendet, ugyebár, fenn kell tartani.

Mindannyian be akartak tódulni a kabinba, alig tudtam visszatartani őket Az egyik kispap még kiabált is: „Mindenkinek joga van paphoz, ha veszélyben az élete!” De én nem hagytam el a posztomat. Különben is már halott volt az a szerencsétlen. Úgyhogy azonnal kihívtam a rendőrséget,

A lelkiismeretem megnyugtatására azért feltettem egy-két kérdést. De így se tudtam meg többet az első jelentésben felsorolt tényéknél. Ez a jelentés ott lapult a zsebemben, elővettem, és még egyszer átfutottam.

Jacqueline Delvrière a Saint-Honoré negyed egyik ékszerészének volt a lánya. A férje egy nagy autógyár kereskedelmi részlegét vezette, a férfi épp Németországban tartózkodott, ott próbáltak vele érintkezésbe lépni. Ebben az irányban tehát egyelőre nem lehetett lépni. Ezért a Longchamps utcába mentem, gondoltam, legalább Delvrière-

éknél körülnézek. A cseléd spanyol lány volt, csak törve beszélt franciául. Annyit azért kinyögött, hogy a fiatalasszony sokat jár el hazulról, hogy a háznál állandó a vendégjárás, és hogy a munkája nem leányálom. Igen, a házastársak jól megvannak egymással… Igen, Delvrière úr sokat utazik… Én azonban sohase tulajdonítottam valami nagy jelentőséget a háztartási alkalmazottak vallomásainak. Amit mondanak, csak arra jó, hogy a helyükre tudjam tenni az embereimet. De ez egyszer, bevallom, csak még jobban összezavarodtam. Mi a fenét keresett Jacqueline Delvrière reggel fél kilenckor a Montmartre lábánál? Hiszen egy nagyvilági hölgy ilyenkor szokott ébredezni! A cselédtől megtudtam, hogy a fiatalasszony késő éjszaka feküdt le aludni. Három vacsoravendége is volt akkor este: Laïne úr meg a felesége, és egy másik úr, ennek nem tudta a nevét, de ő is sűrűn megfordult a háznál. Laïné úr orvos volt. Feljegyezni ezeket az adatokat is feljegyeztem, utóvégre semmit se szabad figyelmen kívül hagyni, de valahogy úgy éreztem, ezek a nyomok egészen más irányba visznek, nem a feketeballonoshoz. Hacsak… Vagy lehet, hogy Jacqueline Delvière szeretője a férfi? Lehet, hogy találkájuk volt egymással? … De hát a revolver… És miért épp a siklón találkoztak, hiszen olyan rövid a menetidő, hogy aligha tudtak szót váltani egymással? És ott a rablás, ehhez nem fér kétség.

Ezen a ponton a cseléd is megerősítette: igen, igen, a fiatalasszonynál mindig volt egy kis készpénz, úgy pár ezer frank. És ha csak színlelt lopásról van szó? Ha a férfi csak azért tüntette el a bankjegyeket, hogy rablógyilkosságnak álcázza a bűncselekményt, hogy hamis nyomra vezesse a rendőrséget? Mellesleg a hosszú, fekete ballon meg a sapka is

azt sugallta, hogy az ismeretlen nem véletlenül választotta épp ezeket a ruhadarabokat. Minél többet töprengtem az ügyön, annál világosabb volt, hogy valami rejtélynek kell lennie Jacqueline Delvrière életében. Visszamentem az irodába. Drámai fordulat: ujjlenyomatot találtak a púdertartón, az ujjlenyomat pedig megvolt a bűnügyi nyilvántartóban. Egy bizonyos André Bertoux-hoz tartozott, a férfi kétszer volt büntetve lopásért, nemrég jött ki a börtönből.

Miután kiadtam a körözési parancsot gondoltam, belenézek abba a Bertoux-dossziéba. Lenge kis dosszié volt. Egy szánalmas kapcabetyár klasszikus históriája: nemtörődöm, engedékeny szülők, bitangra hagyott gyerek, aztán a rossz társaság, végül az ügyefogyott, értelmetlen, apró lopások. Egyszóval kisstílű csirkefogó. Legalábbis mostanáig. Mivelhogy más aligha lehetett a tettes. De vajon miért ölte meg az áldozatát? Vajon nem logikusabb-e az a feltevés, hogy mindössze ártalmatlanná akarta tenni a fiatalasszonyt? De ahogy a kabin rohamosan közeledett a fenti megállóhoz, elvesztette a fejét és erősen, nagyon erősen húzta meg a sálat. Majd átkutatta a kézitáskát innen az ujjlenyomat… Ez az ügyetlenség is mennyire rávall! Gondoltam, nem lehetek messzire az igazságtól. De hogy miképpen került a revolver a szürke kiskosztüm zsebébe, nem, ezt sehogyan se tudtam megmagyarázni.

Felkerestem Laïné doktort, ő volt az egyik vacsoravendége a fiatalasszonynak.

– Delvrière-né meg a férje jól megértették egymást?

– Nagyon jól. Az asszony sokat segített az urának, ugyanis kitűnően beszélt angolul. Épp a szakdolgozatát írta, amikor férjhez ment.

– Volt valami különvagyona?

– Egy szem lány volt, és az apja semmit se tagadott meg tőle.

– Nem volt a fiatalasszony egy kicsit gondterhelt vagy zaklatott azon az estén? Tudom, hogy meglepi önt a kérdés, de minden okom megvan rá, hogy feltegyem.

– Nézze, megmondom kereken: erre a kérdésre nem tudok válaszolni… Jacqueline társaságban sohase volt rosszkedvű. Imádott mindent, ami mozgalmas, ami nyugtalanító, ami lármás. Kezelni sohase kezeltem, de azt hiszem, afféle ösztönlény volt, szorongó lélek.

– Értem. Nagyon köszönöm.

Pedig dehogyis értettem. Jobb híján úgy határoztam, azokat az utasokat is kihallgatom, akik annak idején a felső megálló peronján várakoztak. Philippe Louvellel kezdtem, ő lépett be elsőnek a kabinba. Ki tudja? Hátha észrevett valamit valami látszatra jelentéktelen apróságot, ami elkerülte a nyomozók figyelmét.

Philippe Louvel jóképű, huszonöt esztendős, rokonszenves fiatalember volt. Furcsa, de az én szememben minden olyan férfi derűs és jókedélyű, akinek gödröcske van az állán. Louvelnek be nem állt a szája, csak fecsegett, fecsegett; enyhe akcentusa délvidéki származásról árulkodott. Sajnos, kizárólag önmagáról beszélt. Nem, nem orvos, csak azért iratkozott be az orvosi karra, hogy az apja kedvében járjon, igaz, másra amúgy se kapott volna pénzt tőle. De az apja halála után rögtön félbehagyta tanulmányait.

– Apámnak jól menő sörözője volt, ezt azonnal pénzzé tettem. Az öregem éjt nappallá téve dolgozott. Hát ha ez az

üzlet… Persze, tanulni se könnyű... Tudja maga, hogy hány évig kell gürcölni, amíg az ember elvergődik a diplomáig?

Csak üggyel-bajjal tudtam visszaterelni a témához. De még így is megtalálta a módját, hogy önmagáról beszéljen.

– Valami jó kis műteremlakást kerestem a kornyéken. Ajánlottak is egyet a rue des Saules mellett, erre fogtam magam, és…

– Jól Jó! Szóval megállt a sikló. Látta, amikor a férfi kiszállt a kabinból?

– Alig, Nagyon gyorsan történt az egész. Nem is tudom, hogy felismerném-e egyáltalán…

– Amikor belépett a kabinba, nem tűnt fel magának semmi?

– Csak azt a szerencsétlen teremtést néztem. Rögtön leolvastam az arcáról, hogy nem természetes halállal halt meg. Aztán a nyakára tekert sálat is észrevettem. Már nem volt szívverése…

Visszautasítottam a pohár whiskyt, és mentem tovább.

Másnap keresett fel Delvrière úr az irodámban, előző este kapta meg a táviratot, és az első repülővel hazautazott Franciaországba. Teljesen össze volt törve, egészen megsajnáltam. Mindössze két-három dolgot akartam tőle megtudni. Nem, őszerinte nem lehetett semmi érték a feleségénél. Nem, egyetlen ékszer se tűnt el a lakásból. Hát pénz? Persze, fogalma se volt róla, mennyi pénz lehetett a szerencsétlennél a bűntény pillanatában. Úgy tízezer frank, több semmiképp. Amikor komolyabb kiadása adódott, Jacqueline Delvrière mindig csekkel fizetett. Hogy mit keresett reggel fél kilenckor a Montmartre-on? Ezt ő is szeretné tudni! Nem lakik arrafelé se rokon, se barát. A

revolverről nem szóltam. Ha tudott volna róla, egészen biztos, hogy szóba hozza. Még egyszer kifejeztem részvétemet, és visszaballagtam a siklóhoz.

Elővettem a zsebórámat, és pontosan lemértem a menetidőt. Az eredmény elképesztő volt. Hogy valaki ilyen rövid idő alatt hajtson végre egy ennyire kockázatos bűntettet, ehhez hidegvérű nyugalom kell, és esztelen vakmerőség, Bertoux nyilván más ember lett a börtönben. A köd, persze, megkönnyítette a dolgot, de akkor is… Akár így, akár úgy forgattam a dolgot, a végkövetkeztetés nem változott: csakis Bertoux követhette el a gyilkosságot De korántsem előre megfontolt szándékkal (hiszen mindössze egy százalék esélye volt rá, hogy egyedül találja magát egy nővel a kabinban), sokkal inkább a szükség, a pénztelenség vihette rá erre a rögtönzött rablógyilkosságra. De ott volt a revolver.

Bertoux-t még aznap este lefülelték a Maubert téri metróállomás kijáratánál. Alaposan megdolgoztam, így aztán meg se próbálkozott a tagadással. De olyan hajmeresztő históriával hozakodott elő, hogy legszívesebben felpofoztam volna. Hát teljesen hülyének néz? A fiatalasszony, alighogy a kocsi elindult felfelé, eszméletét vesztve lefordult a padról. Közben kinyílt a kézitáskája, neki csak le kellett hajolni a pénzért.

– Mennyi volt?

– Kétszázötvenezer frank.

– Hazudsz!

Erre megadta egy kétes hírű szálloda címét, a Montagne Sainte-Geneviéve utcában. Csakugyan ott voltak a bankjegyek, két piszkos ing között egy bőrönd fenekén. Mind a kétszázötvenezer frank.

– Honnan vetted?

– A táskájából.

– Ismerted Delvrière-nét?

– Akkor láttam először.

– De mi keresnivalód volt arrafelé reggel fél kilenckor?

– Egy haverommal akartam találkozni.

– És hol, ha nem vagyok indiszkrét?

– A Tertre téren.

– A haver neve és címe?

– Azt nem tudom. Valamelyik kávéházban ismerkedtem meg vele.

Órák hosszat folyt a kihallgatás, váltott műszakban. A végen azt se tudtam, fiú vagyok-e vagy lány. De Bertoux teljesen megmakacsolta magát.

Hányszor mondjam, hogy lefordult a padról! Ki tudja, lehet, hogy szívbajos volt a spiné!

Márpedig a boncolást vezető orvos egyértelműen megállapította: a halált fojtogatás okozta. Vajon miért tagadja Bertoux a nyilvánvaló igazságot? Odatelefonáltam a bankba. Azt a választ kaptam, hogy a bűntény előestéjén Delvrière-né csakugyan felvett náluk kétszázötvenezer frankot.

– Honnan tudtad, hogy ennyi pénz lesz a táskájában?

– De én nem tudtam!

Hajnalra már olyan volt, mint egy élő roncs, de meg mindig vadul tagadott. Visszavitettem a cellájába, és csak ültem, ültem az íróasztalom előtt, két kezembe fogva a fejemet. Itt ez a rovott múltú csirkefogó, aki nemrég jött ki a börtönből. Ott meg egy jómódú, elegáns fiatalasszony, revolverrel és kétszázötvenezer frankkal. De mi köze az egyiknek a másikhoz? Vajon miféle kapcsolat lehet közöttük?… És akkor egyszerre eszembe jutott valami, az

ötlet apró volt, jelentéktelen, mégis mozgásba hozta a gépezetet.

Lehet, hogy nincs is semmiféle kapcsolat! Lehet, hogy Bertoux igazat mondott! Lehet, hogy Delvrière-né csakugyan elájult! Lehet, hogy Bertoux nem ölte meg, csak kifosztotta…

Tegyük fel, hogy az alkalmazott megpillantja a földön az asszonyt, és az utasokhoz fordul segítségért. Az egyik behatol a kabinba, egyedül. Aztán… Aztán kiderül, hogy a fiatalasszonyt megfojtották. Amiből az következik, hogy csakis az utas lehetett a tettes. Az istenit, hogy erre nem gondoltam! Egy szemfényvesztőnek estem áldozatul. A nagyfőnöknek volt igaza!

Miközben Philippe Louvelhez vitt az autó, tovább gondolkodtam. A kétszázötvenezer frankon meg a revolveren. Más szóval a két lehetséges megoldáson. Újra elém villant a fiatalember képe: jóképű fickó, lefogadom, hogy szívesen elmenne a munka temetésére.

Louvel még ágyban volt. Először fölényeskedni próbált. De aki pizsamát visel, az valahogy mindig alárendelt helyzetben van, ha egy talpig felöltözött emberrel áll szemben. Pillanatok alatt megtört. Vallomása csak megerősítette a feltevésemet.

Jacqueline valahol megismerkedett a férfival, aki könnyűszerrel levette a lábáról. A ballépésnek nem lett volna semmi következménye, ha Louvel történetesen nem nagymestere a zsarolásnak. De ő félretette magának a fiatalasszony leveleit. Jacqueline megijedt, és fizetett, nem is egyszer. De a férfi újabb és újabb követelésekkel állt elő.

Ami a fejleményeket illeti, elég felsorolni a tényeket. Jacqueline kerített valahonnét egy revolvert. Le akarta zárni

ez ügyet, egyszer s mindenkorra. Biztos azért mégse lehetett a dolgában, mert a pénzt is magával vitte. Vajon lesz-e hozzá bátorsága? – Felszáll a siklóra. Egy perc, és találkozik Louvellel, a férfi ott várja a felső állomáson. De elfogja a szorongás. Elájul, az idegei felmondják a szolgálatot.

– Vagy ő, vagy én – védekezett Louvel. – Nézze csak meg, mi van ideírva!

Apró papírlap volt, a krokodilbőr táskából esett ki, és a férfi úgy vélte, okosabb, ha zsebre vágja: *Inkább megölöm, aztán végzek magammal is!* Az egészben az volt a legelképesztőbb, hogy ez a papírfecni mentette meg az életét. Életfogytiglannal megúszta.

Ádám *Péter fordítása*

BOILEAU-NARCEJAC

Jó módszerek cseréje

Kriminovella

Jó módszerek cseréje

Megjelent:

Rakéta Regényújság

1990/12. számában

Jean-Louis Valgrand huszonhat éves volt, a felesége, Micheline huszonnégy. Jean-Louis közjegyzői írnokként dolgozott. Édesapja halála után vagy harmincezer frankot örökölt; Micheline, aki szintén árva volt, hasonló summa felett rendelkezett. A közjegyző, aki nagyon kedvelte Jean Louis-t, úgy vélte, hogy a fiatal pár csak elfecsérelné ezt a vagyonkát. Érzése szerint jót tett velük, amikor dicshimnuszt zengett nekik az életjáradéki szerződés előnyeiről. „Mi sem könnyebb – mondta – mint egy vagyonos öregembert találni, aki kész arra, hogy kölcsönösen előnyös szerződést kössön. Éppen ismerek is egy ilyen öregurat Émile Maubieux-t, aki nyolcvanéves. Eléggé… rossz karban van, és előreláthatóan nem… Értik, ugye?… A háza ugyan nem túlságosan nagy, de igen jó helyen van, Issy-les-Moulineaux egy csendes negyedében, s egy kis kert is van hozzá. Ez együtt – a legszerényebb számítások szerint is – megér vagy kétszázezer frankot… A kiinduló összeg, a »hozomány« nem lesz számottevő, a havonkénti járadékban pedig bizonyára meg tudnak majd egyezni.”

Az ifjú Valgrand-ék pedig tapasztalatlanságukban hagyták, hogy ez a rövid lejáratra ígért nagy csomó pénz elcsábítsa őket. Elfogadták az Émile Maubieux által szabott feltételeket: vele fognak lakni, gondoskodnak a kosztjáról, törődnek vele, figyelnek rá, szolgálatkészek lesznek, és havonta tisztes összeget juttatnak neki. Hozzá kell tennünk azonban, hogy az öregember külseje a legvérmesebb reményekre jogosított fel: nagyon sovány volt, hörögve köhögött, úgy látszott, a végét járja.

Nagy ügybuzgósággal szervezték meg új életmódjukat, de egykettőre ki kellett ábrándulniuk. Maubieux kiállhatatlan volt. Semminek sem örült, mindenért morgott, gátlástalanul kritizálta Micheline és Jean-Louis életvitelét, tanácsokkal látta el őket; ha pedig Micheline véletlenül élesen vágott vissza, Maubieux rögtön azzal fenyegetőzött, hogy felhívja a közjegyzőt. S mindezen kívül a hóvége gyakran nehézségeket okozott. Micheline még soha nem számolt ennyit életében. Időről időre az orvos is eljött, mert Maubieux folyton panaszkodott. A doktor hosszan hallgatta a lélegzését, majd receptek egész sorát írta fel. Maubieux büszke volt arra, hogy sok gyógyszert szed.

– Nos? – suttogta Micheline.

Az orvos vállat vont.

– Szép lassan itt hagy minket… De valóban csak igen lassan.

Micheline összeomlott, az ilyen napokon felhívta barátnőjét, Nicole Gerboise-t, amíg a vénember a kertben sétálgatott.

– Akárcsak a nagyapó – mondta Nicole. – Ha csak ráfújnál, elszállna. S mégis mennyire ragaszkodik az élethez! Nem is hinnéd!

Mert Gerboise-éknak is megvolt a maguk keresztje. Egy kis kerti házban laktak Vincennes-ben. Gérard laboráns volt egy gyógyszertárban, Nicole a háztartást vezette, s ez nem csekély becsületére vált, Gérard nagyapja miatt. Az öregúr a nyolcvanharmadik évében járt, és kedélyesen zsarnokoskodott unokái felett. Tizenöt évvel korábban súlyosan megbetegedett. Kezelőorvosa, Negroni doktor megállapította, hogy rákos. Gerboise azonban makacsul elutasította a műtétet. Még abba sem ment bele, hogy megröntgenezzék. A

rákot azok közé a „mocskos nyavalyák” közé sorolta, amelyek megbecstelenítenek, szégyent hoznak a családra. „Nem akarok hallani róla” – szögezte le. Furcsa módon a betegség nem rosszabbodott. Gerboise apó néha-néha kegyetlen fájdalmat érzett a mája körül. Olyankor bezárkózott a szobájába, egy lelket sem akart látni. Amikor újra kibújt, a szenvedés már elmúlt. A doktor semmit sem értett az egészből. – „Pedig – mondta Gérard-nak – csaknem bizonyos vagyok benne, hogy rák. Vannak tünetek, melyeket nem lehet félreismerni. Persze tudom, egyes öregeknél a betegség lassan fejlődik ki, de azért ez mégis… Ez orvosi ritkaság!”

Egyszer elhozta egy kollégáját, a kórház egy professzorát. Az öreg Gerboise-nak hízelgett a dolog, s alávetette magát a hosszadalmas vizsgálatnak.

– Mit tesz olyankor, amikor rohama van?

– Semmit. Erősen erre a dologra összpontosítok. Azt mondom neki, hogy tűnjön el. Fárasztó, de mindig sikerül.

A két orvos összenézett. Kétségtelenül azt gondolták, hogy az öregúr kissé hóbortos, az eset mégis zavarba ejtő volt. Behúzódtak a nappali egyik sarkába, és fojtott hangon, hosszasan tárgyaltak, Nicole kihallgatta, amint Negroni doktor így szól a kollégájához: „Akkor majd tisztán fogunk látni.” – Azután az élet visszatért a megszokott kerékvágásba. A Gerboise és a Valgrand házaspár egyre sűrűbben találkozott, bizalmas barátokká váltak. Gérard rájött, hogy csaknem egy időben jártak a Condorcet Gimnáziumba Jean-Louis-val.

Micheline és Nicole csodálatosan megértették egymást. Hetente többször is összejöttek a vincennes-i kerti lakban, amikor Gerboise nagyapó már elaludt.

– Ez maga a pokol – kezdte rá Nicole.

– Nem bírom tovább – folytatta Micheline is.

– Neked legalább azt nem kell hallgatnod, ahogy egész nap az egészségéről beszél. Az enyém minden áldott reggel megkérdezi, mi lesz az ebéd. Nem, kagylóról szó sem lehet. *„Ő”* nem szereti a kagylót. Ő azaz a „dolog”… Lassan már kézzelfoghatóvá válik, valami félig vadállatfélévé, akit az öregapó szánalomból befogadott. „Ő” a lencsét sem szereti. De elviseli, ha zöldbabot csinálok, és néha-néha nem vet meg egy-egy kortyocska italt. Megörülök! – Na és mit szólnál, ha a mienket kellene ellátnod! Neki az a véleménye, hogy Jean-Louis haja túlságosan hosszú… az enyém meg túl rövid… hogy zavarom, ha egyszeregyszer dudorászom. A zongorájához hozzá sem érhetek… De ebben az egyben megoldottam a dolgot. Délben nyugtatót teszek az ételébe. Ötig alszik is szépen Legalább addig nyugtom van

– Csak nem? Micsoda remek ötlet!

– Istenkém! Muszáj volt valamit csinálni. Kihasználom az időt, amíg alszik, és sanzonokat írok. Persze nem csinálom teljes gőzzel, de ha egyszer sikerülne egy lemezt összehoznom… Az kihúzna minket a bajból… Ez a vénember mindenünkből kiforgat… Csak az a bosszantó, hogy amióta rendszeresen alszik, jobban érzi magát. Gyógyszerekről hallani sem akar. Felszedett néhány kilót. A végén még ez fogja életben tartani.

A Gerboise házaspár úgy vélte, ez súlyos csapás.

– Mi több – jegyezte meg Gérard –, még óvatlanság is. Véletlenül szerencsétlenséget okozhattok. Elég egy túlságosan erős adag, és hoppá!… Ugye sejtitek, micsoda kellemetlenségeitek lennének?

– Miféle kellemetlenségek? – érdeklődött ártatlanul Micheline.

– Nos, a hatósági orvos megszimatolhatná, hogy valami nincs rendben.

– Egy nyolcvanéves tatánál!… Aki alig áll a lábán!...

– Azért csak vigyázzatok… az életjáradék miatt. Csak egy boncoláson múlik.

A boncolás szó megrémítette Valgrand-ékat. Amikor visszamentek – még gondolni sem merték úgy, hogy „haza” –, hosszasan tárgyaltak, majd úgy határoztak, nem adnak több nyugtatót Maubieux-nek. Ezzel a lemezfelvétel reménye szertefoszlott. Vége a zongorázásnak. Vége a sanzonoknak. – Pedig – a fiatalasszony beleremegett – komoly esélyeim voltak. A jövő hónapban meghallgatásom lett volna. Értsd meg, Jean-Louis, vagy ő, vagy mi.

Az éjszaka nem hozott semmiféle jó tanácsot. Mit tegyenek? A másnap lesújtó volt. A vénember, akit megfosztottak az altatótól, melyhez már hozzászokott, rettenetes kedvében volt, és szünet nélkül gyötörte Micheline-t. Amikor beesteledett, a házaspár minden érvet és ellenérvet fontolóra vett, miközben a televízió fékevesztetten bömbölt a szomszéd szobában. Az öreg Maubieux ugyanis kissé nagyothallott, s ütközésig tekerte a hangerő gombját. Szomszédok nem voltak, a Valgrand házaspár pedig nem számított.

– Hallottad, mit mondott Gérard – jegyezte meg Jean-Louis. – Gondolnunk kell a hatósági orvosra.

– Igen, igen, de… Baleset bármikor történhet.

– Hogyan?

– Mondom, baleset bármikor történhet… Például beviaszozom a parkettát. Majd meglátjuk, mi lesz.

Már másnap tükörsima korcsolyapályává alakította a padlót, a tisztaságmániás Maubieux nagy örömére. Az

öregúrnak esze ágában sem volt elesni, viszont kötelezte Jean-Louis t a papucshordásra, nehogy behozzon valami piszkot. Jean-Louis többé egy lépést sem tehetett anélkül, hogy ne figyelmeztette volna a rendre. Mást kellett kitalálni. Valgrand-ék nyíltan feltették a kérdést a Gerboise házaspárnak.

– Értem én, értem mondta Gérard. – Elképzelem magam a helyetekben. Egyébként szeretném látni, mit csinálnátok ti a miénkben… Bár végül is nálunk mégiscsak a nagyapámról van szó… nálatok meg egy idegenről. Ez természetesen mindent megváltoztat… Miért ne lehetne például gyereketek?

Micheline felkiáltott:

– Lehetetlen! A ház nem elég nagy.

Gérard erősködött:

– Egy kisbaba nagy zajt sáp. Éjszakánként bömböl… Senki sem tud tőle aludni.

– Éppen ez az. Birtokháborítás. Maubieux mindent figyelembe vett. Kitenne minket. Saját csapdánkba esnénk. Nem, találjatok ki valami egyebet!

– Mondjuk… nem is tudom. – Tudjátok, igazán szívesen segítenék. De…

– Nincsen valami hatásos szer a patikátokban, amitől megváltozna a természete? Mert mindent összevéve az a legszörnyűbb. Ha egy kicsit is elviselhetőbb lenne, futná még a türelmünkből egy ideig… Akkor valahogy elboldogulnánk.

Jean-Louis az LSD-t javasolta, de Gérard figyelmeztette, hogy attól Maubieux erőszakos hajlamai csak megsokszorozódnának. Végül mindig ugyanoda lyukadtak ki: ha bármi bonyodalom lépne fel, a kezelőorvos gyanút foghatna.

– Akkor hát – mondta Micheline – hozzá sem szabad érni? Ha valaki nyolcvanéves, már szabadon garázdálkodhat, mindenhez joga van, és rendelkezhet mások élete felett?…

Zavart csend lett.

– Egyetlen mód mégis van – mondta azután Gérard. – Várjatok csak… Még egy kicsit kuszák a gondolataim… Igen… Igen… Azt hiszem, ez menne…

– Beszélj, öregem – kérlelte Jean-Louis.

– Nos… Tegyük fel, hogy a mi nagyapónk megboldogul… Az ő esetében ez bármelyik pillanatban bekövetkezhet… A „dologgal” nem húzhatja a végtelenségig.

– Jól van – vágott közbe Micheline. – Ő megboldogul. Na és?

– Nos, akkor én azonnal értesítlek benneteket telefonon.

– Mindig Maubieux veszi fel, még akkor is, ha otthon vagyunk. És el sem mozdul a készüléktől.

– Akkor elég lesz, ha valamilyen jelszót mondok, amit ő nem érthet… Mit tudom én… akármit… Mondjuk: a sárgarépa megpuhult.

– Rendben. És ezután.

– Akkor haladéktalanul beadtok a ti tatátoknak egy nagy adag altatót. És ő is elalszik.

– A hatósági orvos pedig ott van a nyakunkon – mondta Jean-Louis. – Te magad figyelmeztettél rá.

– Szó sincs róla: ugyanis szépen kicseréljük az öregeinket.

Most már senki sem értett egy szót sem.

– Pedig igazán egyszerű – folytatta Gérard. – Ide, hozzánk a vincennes-i hatósági orvos napközben jön majd, és automatikusan kiállítja a temetési engedélyt. Bizonyosan így lesz, hiszen természetes halált fog megállapítani. Tudtok követni? Jól van. Ti pedig, ti is azonnal cselekedtek. Éjszaka

átviszem hozzátok a nagyapó holttestét, és elviszem helyette Maubieux-t. Az én kis kocsimmal mindez könnyen megy. Ti közben értesítitek a községházát. Kijön az Issy-les-Moulineaux-i hatósági orvos, aki nem ismeri sem a nagyapót, sem a ti Maubieux-töket. Természetes halál. Semmi gond. Aláírja az engedélyt. És már túl is vagyunk rajta.

– Jóságos ég – mormolta Jean-Louis. – Te azután fej vagy. Igazad van. Így összeáll minden. Utána eladjuk a házat… Ujjuj! Végre az igazi élet! A pénz fele a tied lesz, Gérard. Ha, ha…

– Ó, – mondta szerényen Gérard hiszen én csak kölcsönadom nektek a nagyapót. A többi már nem az én dolgom. – És… az időpont?

Ebből újabb vita kerekedett. Nicole véleménye szerint az öreg Gerboise állapota romlott. Az előző héten megint erős rohama volt. Szinte már nem is evett. Gérard viszont úgy számolta, hogy akár még néhány hónapig húzhatja.

– Az túl késő – mondta Micheline. – Már most adósságaink vannak. Pedig Jean-Louis igazán töri magát. Munka után másodállást vállalt, mint könyvelő.

A Valgrand házaspár mindazonáltal kissé derűsebben tért vissza Issybe. Egy csekélyke reménysugár csillant fel előttük.

Ettől fogva Micheline nap mint nap a telefonhívásra várt. Egyszer-egyszer – ha Maubieux távol volt – ő maga tárcsázott.

– Halló… Nicole? … Hogy állunk?

– Megy a dolog… megyeget… Ma reggel fel sem kelt. Itt volt a doktor. Azt mondta, holnap újra eljön.

Micheline intézkedni kezdett. Gyászkarszalagot vásárolt Jean-Louis-nak, kivasalta a maga kis fekete kosztümjét,

felkutatott egy nem túlságosan drága virágárust, a koszorú miatt. Szinte szárnyakat kapott.

Végül befutott a telefon, egy ebéd kellős közepén. Maubieux szitkozódva tápászkodott fel.

– Talán nekünk szól – tiltakozott Jean-Louis.

– Ez esetben – morgott az öregúr – a barátaitok igencsak neveletlenek.

Átment a nappaliba. Hamarosan hallották, hogy dühöngve csapja le a kagylót. Amikor visszajött, a méregtől csak dadogni tudott.

– Micso… micsoda gyalázat… Ez a mai fiatalság… Ilyent mondani… nekem… A ré… a répa… meg… megpuhult…

Jean-Louis rámosolygott Micheline-re. Az asszonyka tökéletes természetességgel állt fel.

– Megyek, hozom a makarónit.

Behozta a tésztát, a tetejét bőségesen megszórta reszelt sajttal. De ő maga nem vett belőle. Jean-Louis sem. Maubieux, aki rendszeresen panaszkodott, hogy madárnak való adagokon tartják, most dőzsölt. Olyannyira, hogy hat órakor ki is lehelte a lelkét. Micheline haladéktalanul értesítette Nicole-t.

– Éjfélre álljatok készen – mondta egyszerűen Nicole.

Ettől kezdve minden bámulatos könnyedséggel ment. Azon az éjszakán keményen fagyott. Egy lélek sem volt az utcán. Gerboise nagyapó helyet cserélt Manbieux-vel. Az egész nem tartott tovább húsz percnél.

Másnap Jean-Louis elment a községházára, hogy bejelentse Émile Ludovic Aimé Maubieux úr elhunytát. A hatósági orvos három óra körül érkezett. Nagyon sietett. Futtában vizsgálta meg a holttestet.

– Úgy vélem, rák – mondta.

És ott helyben, az asztal sarkán kitöltötte a papírokat. Amikor elment, Jean-Louis egy-egy kortyocska konyakot töltött két pohárba. Felemelte a magáét, és azt mormolta:

– Alig akarom elhinni.

– A legfontosabb – mondta Micheline hogy nem szenvedett.

Gerboise-nak nem voltak barátai.

Maubieux-nek nem volt családja. Senki sem jött el a végső búcsúra. A bűntény tehát tökéletes volt, maga volt a tökéletes bűntény. Nem olyan, amelynek a tetteseit sosem találják meg, hanem az, amelynek nem is kutatják a tettesét, mert nem is gyanítják, hogy bűncselekmény történt.

S mégis, Jean-Louis és Micheline két nappal később lakat alatt volt.

Megfeledkeztek egy igen fontos részletről: sejteniük kellett volna, hogy Gerboise nagyapó nem nyugszik bele abba, hogy nyomtalanul tűnjön el az árnyékvilágból, hanem azt kívánja, hogy halála után beszéljenek róla.

Hogy hogyan? Úgy, hogy Holttestét az orvostudomány képviselőire hagyta: világítsák meg teljesen az ő „ritka esetét”. Elintézte hát a szükséges formalitásokat, az unokái háta mögött, hiszen ők bizonyára ellenezték volna. Az ifjú Gerboise házaspár nem is gyanított semmit. Negyvennyolc órával az öregúr halála után azonban egy zárt kocsi érkezett a vincennes-i kórházból, hogy birtokba vegye a testet… és nem Gerboise tetemét vitte magával, hanem Maubieux-ét; Maubieux-ét, aki a mérgezésbe halt bele. A boncolás rögtön kiderítette az igazságot. A vizsgált test tökéletesen egészséges volt, a halál barbiturát-túladagolás miatt következett be.

Az unokák, akiket még aznap kihallgatott a rendőrség, vallomást tettek: – Mi nem öltünk meg senkit. Nagyapó szépen elaludt magától… Meg is találhatják Issy-les-Moulineaux- ban.

Jancsó Júlia fordítása

A gengszter aki hitt a mikulásban

Megjelent:

Ország-Világ, 1972/20. számában

Egy jó órája már, hogy Lambesc tökéletesen eltévedt. Jobbról minden ösvény a tenger fövénye felé vezetett, balra a Saint-Pierre-nek tartó országút, egy útjelzőtáblán: La Cotinière. Biztos, hogy a csendőrség kordonokat állított és lezárta a hidat. Lambesc nehezebb helyzetekből is kievickélt már. Csakhogy városi ember lévén, a szabad természetben nem tudott eligazodni. Érezte, hogy a csalóka holdfényben veszély fenyegeti. Ostoba dolog volna, ha itt fognák el, tatán le is terítenék, hiszen gondolkozás nélkül rálőnének. Sehol egy zug, ahol elrejtőzködhetne. És a sok fel-felvillanó fény a tengeren, a hullámok egyhangú morajlása…

Csak azt a becsípett postást ne ütötte volna el! Ha az nem kerül a kerekei alá, réges-rég La Rochelle-ben lenne, és régi, titkos rejtekhelyén várná be, amíg szélcsend lesz az ügyben…

Azóta már felfedezték Mariette holttestét. A legbutább rendőrtiszt is felderíthette az összefüggéseket. Virradatkor helikopterek pásztázzák át a vidéket. És szabadjára engedik a vérebeket.

Na, de nem kell elcsüggedni. Csak ne fájna úgy a lába! Amúgy sem szeretett gyalogolni, most meg, hogy árokba borult a kocsija, miután azt a postást elgázolta, ráadásul meg is sérült. j

Amott jobbra, a sekély vízben cölöpökhöz kötve, néhány halászbárka hánykolódott gazdátlanul. Lambesc tudott autót vezetni, még repülőgépet is, de efféle vízialkalmatosságokat eddig csak képes levelezőlapokon látott. Különben is, ha beül az egyikbe, rajtaütnek, mihelyt megvirradt.

De nini! Azon a motoros bárkán lámpás ég, és mozog valaki! Lambesc halotti csendben, lábujjhegyen a bárkához

somfordált, féllábát megvetette a vízi járművön, majd pisztolyát a kötélen matató halász hátának szögezve, másik lábával is átlépte a bárkát. A halász ijedten hátrafordult: bozontos, ősz szakállú, megtört öregember volt. Lambesc-nek mosolyognia kellett, mert az öreg láttára egy vicces név jutott eszébe: nyári mikulás!

A nyári mikulás futó pillantást vetett a rászögezett revolverre, majd ennek gazdájára, és a gengszter szemébe nézve, megszólalt:

– Úgy! Szóval maga az!

– Ismersz?

– Persze, hogy ismerem. Rádiót is hallgatok, a képét is láttam a tévében. Jó munkát végzett. Két hulla!

– Pofa be!… Elviszel La Rochelle-be!

– Még csak az hiányzik! Jó félnapi hajókázás! És odavész a mai halászzsákmányom is! Legalább kétszáz frank ára hal!

– Tőlem kétszázötven frankot kapsz. De ha nem tetszik, és nem indítasz rögtön, golyót kaphatsz a fejedbe a pénz helyett!

– Ha az utamban áll, hogy indítsam be a motoromat? Látszik magán, hogy szárazföldi ürge.

Az Öreg eloldozta a kötelet, a motor pöfögve, köpködve elindult, hatalmas benzinbűzt árasztva. A bárka lassan elhagyta a partot.

– Mondom: La Rochelle-be!

Az öreg nagyot köpött a vízbe, és vállat vont.

– Ha azt akarja, hogy egy órán belül elfogják, hát menjünk La Rochelle-be, Nekem mindegy. De a maga helyében Fouras-ba mennék. Mire odaérünk, apály lesz. Sehol egy lélek a kikötőben. Beül a buszba, és húsz perc alatt La Rochelle-ben van. A buszállomáson senki se keresi. Jó két órát meg is takarít.

– Hát jó, gyerünk Fouras-ba! De aztán be ne csapj, mert röpül a golyó a fejedbe!

A bárka csak úgy szelte a tengert, az öreg hangtalanul nézett maga elé, és időnként igazított egyet-egyet a kormányon. Lambesc, hátát az árbocnak vetve, jobb kezével még mindig revolverét szorongatta, a ballal cigarettát kotort elő zsebéből. Megkínálta a nyári mikulást is:

– Akarsz egy Camelt?

– Köszönöm, én már csak a pipámat szívom.

Hangja teljes közönyt árult el.

Lambesc-nek beszélgethetnékje támadt:

– Ismerted Mariette-t? – kérdezte.

– Amúgy felületesen – mormogta az öreg. – Errefelé mindnyájan ismerjük egymást. Tudom, hogy az a lány Párizsba költözött, és ott felvitte az isten a dolgát.

– Felvitte! Ha tudni akarod, ő köpött be a legutóbbi bankrablásom után. De én rájöttem, és hiába menekült La Cotinière-be, a szülőfalujába, utánalopakodtam és kinyírtam. Ebből is megtanulhatod, engem nem lehet megbosszulatlanul kijátszani!

Az öreg csak bólongatott, aztán megszólalt:

– Megérdemelte.

Megértő pofa ez a vén szivar. Kár, hogy mégis el kell a végén intéznie. De hát nem kockáztathatok – morfondírozott Lambesc.

– A másikat, a postást, nem akartam kinyiffantam. De a kocsimra vetette magát, nem maradt más választásom, mint elgázolni. Ha miatta nem kerülök az árokba, réges-rég bottal üthetnék a nyomomat. Részeg is volt az az alak. Ismerted? Miféle ember volt?

– Egy semmiházi – felelte az öreg halász, – Sose bánkódjék miatta.

Micsoda szerencse, hogy ilyen fickóra akadt, aki mindenben igazat ad neki. Kár volna hazavágni, miután megérkeztek. Elég lesz, ha egy jó alaposat a fejére sóz; az alatt, amíg a mikulás eszméletlen, felkeresi Mariót. Mariónak sportrepülőgépe van, átrepülnek a pénzzel oda, ahová szoktak és álnéven él majd tovább, gondtalanul. A hamis okmányai tökéletesek.

Tervezgetéséből a pipázó öreg mikulás riasztotta fel:

– Az amott már Fouras – mondotta, s közben a fényekre mutatott. – Onnan, ahol kiteszem a pártra, csak száz métert kell majd gyalogolnia, hogy a falu bisztrójához érjen. Korán kelő népség, a bisztró hamarosan nyit, előle indul az első hajnali járat, amivel La Rochelle-be mehet. Senkinek se jut majd eszébe, hogy ott keresse.

A nyári mikulás még matatott valamit a kormányon, de Lambesc oda se figyelt, egyre a partot nézte, Ki lehetett venni a falu házainak a körvonalait.

Az öreg közben lehorgonyzott. Lambesc a háta mögé állt. „Szegény öreg! – sajnálkozott magában. – De hát nincs más választásom!”

Az ütés abban a pillanatban érte az öreg fejét, amikor felegyenesedett. Hangtalanul rogyott össze. Alapos ütést kapott a revolver agyával, no de kiheveri, Lambesc karjába kapta az eszméletlen embert, majd szépen lefektette az árboc mellé. Be is takarta egy pokróccal. És mert egyébként szerette a pontosságot, és szót tartott, elővette tárcáját és huszonöt tízest számlált ki belőle. Majd gondolt egyet, és megtoldotta egy ötvenessel.

– Hadd igyék egy jót az egészségemre – dörmögte Lambesc.

Kilépett a partra. Öt perc se telt bele, a bisztró elé ért. Nem ejtette át az öreg. Igazán jótékony mikulásra akadt, ha csak nyári mikulásra is. Megérdemelt volna még egy ráadás százast!

A bisztró azonban még nem nyitott. Nem baj, közben sétál egyet. Lambesc hirtelen dideregni kezdett. Egyszerre úgy érezte, hogy rohan az idő. Talán nem várja meg az első járatot, felkéredzkedik egy hajnali teherkocsira, majd azt mondja, defektet kapott és szerelőért megy La Rochelle-be. Tovább sétált az úton, amikor megpillantott egy útjelző táblát. Elolvasta; LA COTINIÈRE!

Dermedten megállt és szédülni kezdett. Az a vén majom visszahozta ide, ahonnan elindultak! Menekülni, csak menekülni! Gondolkozás nélkül megfordult és elindult. De alig tett néhány lépést, csendőrök vették körül…

*

Két nap múlva egész tömeg kísérte ki a temetőbe a postást. A koporsó után, bekötözött fejjel, gyászkarszalaggal az öreg halász ballagott. Büszkén nézegette a halottaskocsi tetejét elborító, malomkeréknyi koszorút. Ilyen hatalmas, ilyen gyönyörű koszorút még sohasem láttak a környéken; a legpompásabb, a legritkább élővirágokból… Háromszáz frankot költeni virágra! Esztelenség! Csakhogy az ember nem tartja meg egy gengszter pénzét.

A koszorúról hatalmas lila selyemszalag lógott le, ezzel a felírással: „Egyetlen öcsémnek”.

Magyarra átdolgozta;
Kluinák István

Hátbadöfés

Megjelent:

Ország-Világ, 1972/5. Számában

Longchamp… Lóverseny… Arc-de-Triomphe-díj.

A Marassin házaspár nagyon izgatott. Sokkal izgatottabbak, mint a körülöttük hemzsegő fogadók közül bármelyik, hiszen ezeknek többsége csak szerencsét próbál, és tudja, hogy veszíthet is. Didier és Sylvie azonban *tudja,* hogy nyerni fog. Sőt, *máris* nyertek. De mennyit? Ez az, amit még nem tudnak. Az osztály-sorsjáték egyik nyerő sorsjegyének tulajdonosai, számukat az előzetes sorsoláson húzták ki, a „nyeremény nagysága azonban a lóverseny eredményétől függ". Ez áll a játékszabályzatban, amelyet Didier igyekszik feleségének megmagyarázni.

– Mindenképpen gazdagok vagyunk… Ha Fricotin győz, akkor nagyon gazdagok… ha második, akkor valamicskével kevésbé gazdagok… ha pedig harmadik, akkor még kevésbé gazdagok… De még ha utolsónak fut be, akkor is…

Márpedig Fricotin másodiknak fut be. A Marassin házaspár kétszázezer frankot nyert, ők azt mondják, hogy „húszmilliót", mert így. régi frankban lényegesen hatásosabb. Vagyis, pontosabban, csupán tízmilliót, mivelhogy Didier a sorsjegyet – mint rendesen – „felesben" vásárolta unokabátyjával, Gastonnal.

– Végeredményben mindegy – sóhajt fel Sylvie, aki sohasem tud valaminek szívből örülni. – De azért mégis nyugodtabb lennék, ha nem Gastonnál, hanem a te zsebedben volna a sorsjegy.

Didier vállat von.

– Tudod jól, hogy felváltva, hol egyikünknél, hol másikunknál marad. Nem vághatjuk ketté a sorsjegyet,

nyugtát sem állíthatunk ki minden alkalommal egymásnak… A jó öreg Gaston, képzelem, milyen boldog lehet most, ha nézte a tévét… Igaz, hogy Berthe miatt úgy tesz, mintha nem érdekelné a lóverseny!

– Persze! El is felejtettem! De mondd csak, hogyan tudja majd eltitkolni a felesége elől, hogy pénzhez jutott.

– Akármilyen bizalmatlan a nő, Gaston majd csak kivágja magát. Na, vidulj már fel. Sylvie! Figyelj ide! Mindenekelőtt egy jót kajálunk és piálunk.

*

A Marassin házaspár éppen most adta le rendelését a főpincérnél.

Whiskyjüket kortyolgatva (először életükben isznak ilyesmit), terveket szőnek: Vesznek egy kocsit és azon mennek le a Riviérára.

– De Didier. nem indulhatunk útnak csak úgy, egyik napról a másikra.

– Miért?... A jogosítványom megvan. A munkahelyemen bejelentem, hogy most veszem ki a szabadságomat; nem lesz ellenvetésük.

– De, mégiscsak pénz kell a kocsit megvásárolni.

– Eh, majd küld Gaston.

– Nem gondolod, hogy jó volna most rögtön telefonálni Gastonnak? … Talán még nem is tudja az örömhírt.

Didier lemegy az alagsorba, és feltárcsáz egy antibes-i számot.

– Halló, Antibes?... Jó napot, madame… illetve jó estét, kedves rokon! Didier Marassin vagyok, Gaston unokaöccse. Még nem volt szerencsénk személyesen találkozni, hiszen

sohasem kíséri el Gastont Párizsba… Beszélhetnék vele?… Hogyan?… Mit beszél?… De hát pénteken még nálunk volt… Tegnap este?…

Sylvie, férje arckifejezését látva, rögtön tudja, hogy valami nincs rendjén.

– Fogadni mernék, Gaston azt állítja, hogy nincs meg a jegy.

– Gaston semmit sem állít. Tegnap este meghalt Valószínűleg szívroham. Berthe sürgönyzött, de mivel ma vasárnap…

– A sorsjegyről nem beszéltél Berthe-tel?

– Csak nem képzeled! Ha Gaston nem szólt neki, megvolt rá a jó oka. Meg azután mivel bizonyítsam be Berthe előtt, hogy felesben játszottunk a férjével? Semmiféle papirosunk sincs róla. Képes lenne az egészet megtartani.

– Igazad van. Nem ismertem ezt a Berthe-et, de egyáltalában nem bízom benne. Biztos, hogy boldogan kifosztana bennünket.

– Azért nincs egy percnyi vesztegetni való időnk sem… Megpróbálok két helyet szerezni a Kék Expresszre. Hány óra van?

– Hét múlt tíz perccel… De hiszen azt sem tudod, hová tehette el Gaston a sorsjegyet.

– Ó, sejtem! Egyszer elárulta, hogy minden apróságot, amit el akar dugni a felesége elől, egy agyag dohánytartóban rejt el.. Az asszony undorodik a dohányszagtól…

Másnap reggel kilenc óra. Egy kis táskával a kezében, Didier és Sylvie a régi Antibes festői utcáin barangol. Kérdezősködnek. Ütött-kopott, kétemeletes ház.

Rövidáruüzlet *„A Gondolkodóhoz”*. – A légmentesen elzárt kirakatvédő táblákon négyszögletes cédula: *„Haláleset miatt zárva”*.

Didier többször is zörget a kapun, mielőtt kinyitják. Meglepetés! Huszonöt év körüli, kissé molett, nyájas képű nő jelenik meg. Még csak nem is hasonlít Marassinék képzeletbeli Berthe-jéhez.

– Jó napot, Berthe… Ugye, megengedi, hogy Berthe-nek szólítsuk?

– Jobb, ha Aurorának hívnak – feleli délvidékies kiejtéssel a nő. – A mindeneslány vagyok.

Rikácsoló hang az első emeleten:

– Mi van?

Ezúttal kétségtelenül Berthe az, és minden tekintetben megfelel a képnek, amelyet „a párizsi rokonok” alkottak maguk bán Gaston hitveséről.

Az özvegyet szemmel láthatólag meglepte a gyors jövetel. Didier szapora szóval megmagyarázza, miért látták jobbnak, ha azonnal jönnek: a barátok, rokonok jelenléte vigasztalást nyújt az élet e szomorú pillanataiban…

Berthe köszönetet rebeg, és elmagyarázza, „hogyan történt a dolog”. Pénteken, miután hazaérkezett, Gaston fáradtabbnak tűnt, mint máskor. Megvacsorázott, és rögvest le is feküdt. Röviddel ezután behívta Berthe-et. Rosszul érezte magát.

– Azt hittem, hogy a szokásos rosszulléte.

– Hogyhogy? Már beteg volt?

– Igen, a megelőző két útja után: heves gyomorgörcsök, amiket rövid ájulások kísértek. Azt hiszem, nemcsak, hogy nem tartotta be Párizsban az előírt diétáját, hanem túl is hajszolta magát, pedig kímélnie kellett volna magát, ugyebár?

– Nem lehettünk folyton a háta mögött, szegény jó Berthe-em!

– Szóval, hívattam Guilboud doktort, aki már régóta kezelte, ő is azt hitte, hogy a megszokott roham. Úgy nevezte: „a Párizsból hazaérkezések…” Éjszaka rosszabbra fordult Gaston állapota… Újból Guilboud-ért küldtem… Eljött… de minden hiába… Tegnap estére…

Csend. Berthe zsebkendőt húz elő házi – ruhája zsebéből, s megtörli száraz szemét.

Felmennek az első emeletre, ahol a lakás van, Aurora rendbe hozza a vendégszobát, Marassinék majd ott alusznak. Didier szeretne elbúcsúzni megboldogult unokabátyjától. Követi Berthe-et. aki Gaston szobájába vezeti. Sylvie túl érzékeny természet. Mentegetőzik. Berthe tökéletesen megérti.

Egy pillanatot sem szabad veszíteni. Sylvie kihasználja az özvegy távollétét.

Az első ajtó, amelyen benyit, Berthe szobájáé. A második azonban a jó ajtó: Gaston irodájáé. „Egy agyag dohány tartóban rejtette el azokat az apróságokat, amiket el akart dugni a felesége elől”, ezt mondta Didier. Az a bosszantó, hogy Gastonnak valóságos agyagedény-gyűjteménye volt. Mindenféle van köztük, a kandallón, a polcokon, vitrinben…

Sylvie csendben tesz-vesz, egymás után leemeli a fedőket. Semmi, sehol semmi… Megreccsen mögötte a padló. Hátrafordul. Aurore áll az ajtónyílásban.

– A szobájuk készen van, asszonyom.

– Mondja. Aurora kisasszony, nem mertünk túl sokat kérdezősködni szegény unokanővérünktől, hiszen olyan kínos… de. köztünk maradjon, hogyan folyt le pontosan a péntek éjszaka?

– Nos hát, az asszonyom már az asztalnál ült, amikor az úr megérkezett. Akkor kezdett vacsorázni. Rosszkedvű volt az asszonyom. Az úr egyenesen az ebédlőbe ment.

– Egyenesen?

– Igen, még kezet se mosott. Az utolsó fogás közben hirtelen felállt. Az asszonyom megkérdezte, mi van vele. Ő vállát vonogatta, és azt felelte: „Semmi, Nagyon rámjött a fáradtság, mint máskor is” És felment lefeküdni.

– És, és?

– Levetkőzött, ágyba bújt…

– Várjon! Biztos, hogy nem jött ki a szobájából?

Aurora kissé meglepődve nézett Sylvie-re.

– Persze, hogy biztos. Az úr lefeküdt, és többé nem kelt fel.

*

Valamivel később. Sylvie beszámolt Didiernek.

– Amint Aurora visszament, tovább keresgéltem… Ó, csak megnyugtatásul. Minthogy Gaston be se tette a lábát az irodájába, a sorsjegy nem lehetett ottan.

– A fene! – kiáltott fel Didier. – A zsebében maradt.

– Én is ugyanezt gondoltam.

– Akkor semmi se veszett el. Tudod, hol a ruhásszekrény?

– A folyosó végén levő ajtó mellett.

– Ugye, Gaston pénteken a sötétkék ruhájában volt, emlékszel?

– Úgy van, a sötétkékben.

Didier elégedetten bólint.

– Aurora még lenn van?

– Még jobb! Elment bevásárolni.

– Helyes!... Az öreglány meg fürdik… – Helyben vagyunk,

Didier csendesen kilopódzik a folyosóra; eközben Sylvie a fürdőszoba ajtajához tapasztja a fülét.

A ruhásszekrény ajtaja nyikorog, Didier kénytelen milliméterről milliméterre kinyitni. Sok a ruha, sötét a helyiség, ráadásul félszemmel Sylvie-t kell figyelni.

Na tessék! Sylvie-nek éppen csak annyi ideje marad, hogy intsen, és gyorsan eltűnik. Didier nem kevésbé gyorsan magára csukja a ruhásszekrény ajtaját.

Berthe jön ki a fürdőszobából, szobája felé tart. Sylvie utána.

– Rosszul van, Berthe? Úgy látom, nem érzi jól magát.

Igen. Berthe-et migrén gyötri. Nem csoda, ekkora csapás után! Sylvie bekíséri a szobájába; hát nem így lehet a legkényelmesebben megfigyelés alatt tartani? Berthe üvegecskét vesz ki az éjjeliszekrényből, lenyel egy tablettát, és végignyúlik az ágyon, A két nő elbeszélget. Berthe azt magyarázza, hogyan alakítja majd életét.

Sylvie hallgatja, időnként helyesel, közben pedig figyelmesen körülnéz.

Amott, a kandallón, nyitott pénztárca, bizonyára Gaston tárcája, az meg az öngyújtója, a szemüvegtokja, az erszénye! De hát ezek szerint Berthe már…

…Ugyanezt állapítja meg Didier, ugyanebben a pillanatban, a ruhásszekrényben. Berthe megelőzte! A sötétkék öltöny zsebei, amit Párizsban viselt Gaston, üresek.

Didier dühtől remegve megy vissza a „vendégszobába”, ahová nemsokára Sylvie is követi.

– A rohadt némber! – ez Sylvie első mondata.

– Tessék? Te is tudod? – lepődik meg Didier.

– Persze, hogy tudom! Minden nála van, ami Gaston zsebeiben volt.

– Hát bizony, naivak voltunk – tajtékzik halkan Didier, – Egy ilyen dög, mint ez a…! Első gondja volt… És nincs bizonyítékunk. Csak a puszta szavunk.

– Szóval továbbra is tengődhetünk, járhatunk gyalog, közben pedig ez a dög… ez a dög…

Sylvie képtelen befejezni… zokogásban tör ki. Didier furcsán, nyugtalanítóan mosolyog.

– Türelem! Te nem tudod, mire vagyok képes! Bízd rám! Kiforralok én valamit, hogy attól koldul… Nem telik bele két nap, érted, Sylvie, két nap, és nem szeretnél a bőrében lenni! Visszafizetek a húszmilliónkért… vissza én!

Marassinék aznap délutántól kezdve hol itt, hol ott bukkantak fel a régi negyed üzleteiben.

– Virágot szeretnénk… valami nagyon szépet… Szegény megboldogult unokatestvérünk, Gaston Crépois temetésére…

– Á! Rokonai? Nagyon derék ember volt! Milyen irgalmatlan vég. Pedig olyan erőteljesnek látszott.

– Erőteljesnek! Kőszikla volt! (Didier egy pillanatra elgondolkozik, fejét csóválja.) Sohasem fogják velem elhitetni, hogy valaki így halhat meg, ereje teljében, minden ok nélkül…

A virágárusnő ösztönszerűen halkabbra fogja mondókáját.

– Azt gondolja… hogy valami természetellenes van a dologban?

– Én? Én semmit se gondolok… Egy szerűen csak meg vagyok döbbenve, nagyon meg vagyok döbbenve…

A virágüzlet után a fűszeres következett.

– Egy doboz zöldborsót szeretnék… Ugye, önöktől vásárol madame Crépois?

– Nálunk. Szegény asszony!… Rokonok, ugye?

– A megboldogult rokonai vagyunk, Párizsból… Unokatestvérünk volt… Istenem! Még nem tudtunk magunkhoz térni.

– Sajnos, így van a szívbajosoknál.

– Szívbaj! Egy-kettőre ezt mondják!

A hangsúly olyan, hogy a fűszeres karja úgy marad, kinyújtva, a konzervdobozoszlopok fölött.

– Hogyan?... Csak nem hiszik azt. hogy…?

– Ó! Semmit se hiszek…

*

A pék… a mészáros… a tejes… Majd körbejárják a vásárcsarnokot. És befejezésül, mindennek a csattanója: látogatás Guilboud doktornál.

– Doktor úr, kérem, látogatásunk abszolút bizalmas jellegű, és teljes titoktartást kérünk öntől… Gaston Crépois-nak, az ön megboldogult páciensének unokatestvérei vagyunk, és nem rejtjük véka alá, hogy a legnagyobb mértékben megdöbbentett, amikor megtudtuk, hogy…

*

Az államügyész hosszasan, figyelmesen szemügyre veszi a gyászfátyla alatt roppant méltóságteljes Berthe Crépois-t.

– Ha csupán névtelen levelek érkeztek volna, ügyet se vetünk az ügyre… de megkezdődött a mendemonda is… nem szólva bizonyos feljelentésről, amivel egyelőre korai volna foglalkozni… Hogy rövid legyek, asszonyom, tudja, hogy a törvényszéki orvos végül is megtagadta a temetési engedély

kiállítását, és boncolásra került a sor… Most kaptam meg Herbillon professzor úr jelentését. Felolvasom: *a szervezetben erős adag méreg, az esti étkezéssel elfogyasztott gyilkos galócagomba*… Hogyan magyarázza ezt meg, asszonyom?

Berthe nem képes védekezni. Meg sem próbál. Összeomlik. Inkább a gyűlölet, mint az érdek sugalmazta tettét. Kétszer már beadott férjének kisebb adag mérget, olyankor, amikor az hazaérkezett párizsi útjairól. Guilboud doktor semmit sem sejtett. Gaston Crépois rosszulléteiben mindössze a mértéktelen dáridózás könnyen megjósolható következményét látta. Miért gyanakodott volna inkább ezúttal?…

*

Minthogy egy gyilkos nem örökölhet áldozatától, Didier-t-és Sylvie-t idézték be a hagyatéki tárgyalásra a közjegyzőhöz: ők lettek Gaston törvényes örökösei. Az üzlet tartozásai, sajnos, komoly összeget tesznek ki; a hagyatéki illeték levonása után valószínűleg alig marad valami a házaspárnak, legfeljebb néhány ezer frank.

– Na, mindegy – sóhajt fel Sylvie –, jobb híján veszünk egy használt ötszázast, és eltöltünk pár napot a tengerparton!

*

Így azután az ötszázasukban robognak a vence-i országúton.

Az egyik benzinkútnál megállnak, tankolni. Az út túlsó oldalán egy vadonatúj fehér Jaguár áll, kormányánál eléggé feltűnően öltözött lány.

– Odanézz, Sylvie! – hördül fel Didier.

– Szavamra, ha nem tévedek…

Sylvie is odanéz.

– De hiszen ez… Aurora! Na de ilyet!

A Jaguár indít, úgy elzúg mellettük, mint a förgeteg. De Aurora felismerte Marassinékat. Barátságosan integet nekik.

– Jé! Hát ismerik? – kiált fel a benzinkutas. Nahát! Ez aztán eldicsekedhet a szerencséjével! Képzeljék el, alig egy hónapja még cselédkedett… És puff!… megüti az osztálysorsjátékon a lóversennyel kombinált főnyereményt.

Sylvie és Didier egyazon mozdulattal felpattanva bámul az őrült iramban száguldó fehér Jaguár után: nézésükben a világ minden nyomorúsága…

Fordította: Klutnáh István

Csere

Megjelent:
Izraeli Képeslap [Izr], 317. sz.
(1959. okt 7.)

Lépj be! – hallatszott Burton hangja. Burton a belépő Collinsra pillantott. Collins lábával lökte meg és tette be az ajtót.

– Nos?

– Végre sikerült!

– Hát ezt el sem tudom hinni! Két éve bujkál és most elfogtátok volna? Ez szenzációs! Dave Gibbson hurokra került!

– Jó nagy fogás, annyi szent.

– Nem próbálkozott szökni?

– Képtelen volt rá. Moore a hátába döfte revolverének csövét. A fickó éppen akkor emelte magasba a poharat. Azután ámítani szeretett volna bennünket, mármint, hogy neki megvan a szökési terve, amit mi sehogy sem hiúsíthatunk meg.

– Hát nem ő az első, akinek ilyen tervei vannak…

– Azt állítja, hogy egy hónapon belül ismét kívül lesz a rácsokon.

– Üzend meg neki, hogy esetleg majd 20 év múlva…

Burton egy vaskosabb iratgyűjtőt húzott ki a fiókból. Gibbson múltját úgyszólván fejből tudta: kis csínyek, apró betörések, sikertelen letartóztatása, üldözése, támadásai, zsarolások, csalások…

– Attól igazán nem kell tartanunk, hogy tőlünk megszökik, a legnagyobb éberséget rendeltem el. – Ezután Burton Collins elé tolta az iratcsomót: – Folytasd le a vizsgálatot.

– Igenis, százados úr!

– Ne adj neki egérutat, tudd meg, hogy kik a segítőtársai! Amíg el nem mondott mindent, ne hagyd békében! Én majd értesítem a szerkesztőségeket.

Burtonnak ez volt egyik legboldogabb napja. A telefonja szinte szakadatlanul csörgött: „Gratulálok!”… „önök igazán zseniális nyomozók!” De a nagy siker nem szédítette el. Ha másnak nem is merte bevallani, saját maga előtt nem titkolta, hogy agyafúrt, rafinált emberrel van dolga, akit nehéz lesz vallomásra bírni. Pedig annyi bizonyíték volt, annyi bűntettel lehetett vádolni! Majd a bíróságon is felvonultat mindenféle tanukat. Nem engedi meg, hogy az ügyvédek ártatlanra mossák.

*

Burton éppen a hálóingét öltötte magára, amikor a telefon az íróasztalához szólította.

– Itt Collins beszél. Bocsánat a zavarásért, de van egy új és eléggé kellemetlen körülmény!

Burton előbb leült a fotőjbe.

– Ki vele! Milyen átkozott körülményről beszél? Talán csak nem szökött meg?!

– Ott van még a rács mögött. Vigyázunk rá. De ma délután váratlanul csak azt kérdezte, hogy nem jelentették-e, a rendőrségen egy nő eltűnését?

Búrt ont ez a kérdés megzavarta.

– Vajjon milyen nőről beszél? Leányról vagy asszonyról?

– Ezt ő sem tudja pontosan.

– Hogy lehetséges az?

– Ő csak azt állítja, hogy egy nőt holtbiztosan eltüntettek, és hogy erről a rendőrségnek tudnia kell.

– Ugyan, Collins, melyik az a nap, amikor nálunk húsz nőnél kevesebb tűnik el? Miért hagyja magát zavarba hozni? Elhiszi neki, hogy az ő segítőtársai megtorlásképpen elraboljanak egy nőt és addig ki ne engedjék karmaik közül, amíg Gibbsont szabadon nem bocsátjuk? Ne legyen naiv!

– De az ő állításának mégis van valami alapja.

– Faggassa ki, hogy mit akar ezzel a trükkel!

– Egyes részleteket már megtudtam. Azt állítja, hogy azt a nőt a Hillary Junctions közelében tüntették el.

– Hát hazudik. Ott bizony a mai nap folyamán egyetlen nőnek sem történt semmi baja – szólt Burton dühösen és lecsapta a kagylót.

Burtont azonban az eset mégis felzaklatta. Mielőtt lefeküdt volna, felhajtott egy pohárka whiskyt, hogy valamelyest csillapítsa Idegeit. De ekkor ismét csörögni kezdett a telefon.

– Halló! Igen, én vagyok.

– Itt Craft őrmester beszél. Alásan jelentem, százados úr, hogy itt, a Hillary Junction közelében, ahol ügyeleteskedem, egy nő eltűnését jelentették be.

– Egy nő tűnt el?

– Igen, egy 24 éves hajadon, Daisy Hupton a neve. Alig szállt le az autóbuszról, máris eltűnt A gazdasszonya dél óta várja, és most jelentette nekünk az esetet.

– Nézze, őrmester úr, hát nem gondol arra, hogy annak a Hupton kisasszonynak lehet valamilyen udvarlója, és hogy éppen most valahol azzal vacsorázik, táncol, vagy a fene tudja mit csinál?

– De százados úr…

– Ne szakítson félbe! Most 11 óra van. Utoljára déli két órakor látták és azt akarja velem elhitetni, hogy elrabolták

volna? Hát az ön felesége sosem tűnik el hat-hét sőt… több órára? Mit tesz olyankor? Szalad a rendőrségre és jelenti az eltűnését?

– De, százados úr, most nyilván más esetről van szó…

Halló… halló… Személyesen beszéltem a gazdasszonyával, aki azt állítja, hogy az a Daisy egy igen rendes, tisztességes lány volt…

– Az isten szerelmére kérem, őrmester uram, miért beszél múlt időben erről a lányról?! Ne legyen nevetséges!

– …a gazdasszonya bizonyítani tudja, hogy Daisy mindig egyenesen hazasietett munka után, hogy nincs semilyen gyanús ismerőse… Az eltűnésének a helye pedig különben is gyanús…

– Mi a véleménye erről Collinsnak?

– Ő nem kételkedik a nő elrablásában.

– Üzenje meg neki, hogy nagy bolond, de önnel együtt!

Burton letette a kagylót és még egy pohárka whiskyt hajtott fel, de ezzel még nem javította meg hangulatát. Davet reggel tartóztatta le, a lány a délutáni órákban tűnt el. Ha Davenak vannak cinkostársai, akkor emberrablókkal gyűlt meg a baja… Erre a gondolatra nyugtalankodni kezdett. Fel és alá sétált. Egyszerre ismét a telefon hívta.

– Ki az? – mordult bele az idegesen felkapott kagylóba.

– Én vagyok az, Collins. Gibbson bevallotta, hogy a nő elrablásához van némi köze. Ő rendelte el cinkostársainak, hogy tüntessék el azt a nőt, és így álljanak bosszút a rendőrségen az ő letartóztatása miatt.

– Mit mond, kik azok a kidnapperek?

– Neveket nem akar említeni.

– Ismerte volna ő azt a nőt?

– Ezt sem akarja elárulni.

– Ne bolondozzanak! Neki azt be kell vallania! Mit sajnálják?

– Én mindjárt megmagyarázom az egész esetet, ő elrendelte, hogy tüntessenek el egy nőt bárkit, de olyan helyen őrizzék, ahol a rendőrség nem tud a nyomára jönni. Ugyanakkor tudassák a rendőrséggel, hogy a nőt majd csak Dave Gibbson szabadítja ki, de csak akkor, ha Gibbson teljesen szabad lesz. Ha erre nem lesz alkalma, a nő a rejtekhelyen akár éhen is halhat. Szóval: cserét követel a rendőrségtől. Ha őt kiszabadítjuk, a nő is azonnal előkerül.

– Hát akkor inkább dögöljön éhen az a nő, de mi Gibbsont ki nem engedjük a börtönből!

*

Burton emberei már több mint 24 órája szüntelenül folytatják a vizsgálatot és a nyomozást. A legnagyobb figyelemmel fésülték át a Hillary Junction környékét számos embert hallgattak ki, házkutatásokat tartottak, már kitűzték a díjat is a nyomravezetőnek. Az eltűnt nő fényképe ott volt minden újság első oldalán.

Burtont a kormányzó is felhívta. A rendőrszázados kibúvót keresett, hebegve magyarázta, hogy Gibbsont a világért sem szabad szabadlábra engedniük, mert akkor oda a rendőrség minden tekintélye és ami szintén borzalmas lenne, minden gonosztevő hasonlóképpen igyekezne megszabadulni, ha egyszer börtönbe jut.

Harmadnap Burton magához rendelte Collinst

– Én azt a gazembert teljesen rádbíztam. Törd össze, kínozd halálra, nem bánom, de szólaltasd már meg, mert nem tudok mihez kezdeni!

– Sajnos, százados úr, hozzá sem nyúlhatok. Az ügyvédje oda költözött mellé a börtönbe. Ha csak a kisujjammal nyúlnék Gibbsonhoz, ügyvédje azonnal telekürtölné a szerkesztőségeket, hogy mi lábbal tiporjuk az ember elemi jogait.

Még egy nap elmúlt, de a nyomozás és a vallatás is eredménytelen maradt. Collins emberei az eszközöket nem válogatva vallatták Gibbsont.

Az ötödik nap reggelén Burton a következő nyolchasábos címet olvashatta a város egyik legkomolyabb lapjának első oldalán: „Mi lesz akkor, ha Daisyt nem találják életben?” Ezt a cikket egy igen nagytekintélyű orvosprofesszor írta, aki azzal érvelt, hogy az ember legfeljebb csak nyolc napig bírja ki étel és ital nélkül, de egy viszonylag fiatal leány nyilván öt napig sem. „Haljon meg, ha nincs esze!” – gondolta Burton. Ugyanaznap reggel megtudta, hogy a Leány védő Liga nagygyűlést hívott össze, és hogy azon a szónokok Gibbons azonnali szabadlábra bocsátásáért szálltak síkra. 11 órakor a polgármester hívatta.

– Miért nem intézkedik már? – kérdezte ingerülten.

– Én csak úgy intézkedhetek, ha azonnal lemondok a rendőrkapitányságí tisztemről.

– De az nem megoldás! – mérgelődött a polgármester.

Burtont ezek az érvek bántani kezdték. Belátta, hogy neki most cselekednie kell. El is rendelte nyomban, nyomtassák ki az új falragaszokat: 25.000 dollár annak, aki nyomra vezeti a rendőrséget Daisy Hupton ügyében!

Burtonnak csak egy szavába került volna, és a megígért összeget senkinek sem kellene kifizetni. De akkor neki végkép le kellene köszönnie minden tisztségéről.

A hatodik nap Burton, mindenkitől titkolva, felkereste Davet a börtönben. A rab nyugodtan alhatott, jó hangulatban volt. Korán reggel már meg is borotválkozott és amikor Burton belépett hozzá, épp a reggeli újság sportrovatában böngészte a híreket. Burton fenyegetőzött, érvelt, kérlelte, végül csaknem könyörgött Gibbsonnak. Gibson egykedvűen hallgatta a rendőrparancsnokot.

– Nézze, én semmiesetre sem akarok rosszat annak a lánynak, miért nem érti ezt meg, Fred?

– Ne szólítson engem Frednek, ezt megtiltom magának!

– Jó, nem szólítom úgy. Rám ne haragudjon. Én nem akarok mást, csak innen kiszabadulni. Ígérem, hogy Daisyt azonnal kiszabadítom és úgy eltűnök, hogy sohasem lesz dolga velem.

– Akkor máshol gazembereskedik.

– Hát valamiből csak meg kell élnem!

Burton semmire sem haladt vele. Visszament a főkapitányságra és Collins szobájába nyitott be.

– Ez a hetedik nap, félek, hogy annak a lánynak komoly baja történhet

Burton hajthatatlan maradt. Eltökélte, hogy nem enged, nem alkuszik meg a helyzettel. De ha újság került a kezébe, ha felvette a kagylót, ha találkozott valakivel, egyre csak azt látta és hallotta, hogy mindenki őt terheli a leány meghurcoltatásáért. Mindenki őt tartotta bűnösnek, nem pedig Gibbsont, aki nagy nyugalommal olvasta a bűnügyi regényeket cellájában. A kormányzó végül elrendelte, hogy a közvélemény megnyugtatása végett Gibbsont azonnal szabadlábra kell bocsátani.

– Collins, ismét rád bízom ezt a gazfickót. Légy állandóan a sarkában, egy percre se vedd le róla a szemed. Rendelkezz, van elég emberünk erre a célra!

Ahogy Collinsnak megparancsolták, ő úgy is tett.

Dave előbb egy kisebb sétát tett a parkban, megivott egy kisüveg coca-colát, vett egy doboz cigarettát. Nem sokáig üldögélt a park egyik padján. Felkelt onnan, elsétált az első utcába, beült a taxiba és egyenesen a rendőrségre hajtatott.

– Mit óhajt az úr? – kérdezték tőle.

– Bemutatkozom, én vagyok Dave Gibbson. Azt üzenem a főnökeiknek, hogy hagyjanak fel ezzel a piszkos munkával és ne kövessenek, mert azonnal visszatérek a börtönbe!

Amikor azután vagy négy utcán is túljutott, bebizonyosodott, hogy ezúttal senki sem kíséri. Zsebretett kezekkel, fütyürészve fordult be a Hillray Junction-en lévő raktárba. Egy hosszú folyosó végén megállt. Hallgatózott, majd kétszer megkopogtatta az ajtót. Az ajtó kinyílott, és ő belépett. A kis szobában egy keskenyebb ágy volt, azon pedig egy csinos nő feküdt pongyolában. A nő felugrott helyéről és a belépő férfi elé sietett.

– Látod – mondta Dave –, mégis kiengedtek.

A nő karjaiba borult.

– Óh, édesem! – suttogta erőtlenül.